

15 rokov (1994 - 2009)

Medicína katastrof na Lešti

Vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť, vo výcvikovej osade Jakub Village, sa 23. a 24. marca uskutočnilo nadrezortné súčinnosťné cvičenie Hromadné nešťastia a medicína katastrof. Podujatie zorganizoval Ústav špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť. Jeho riaditeľ brigádny generál Pavol Maslík pripomína, že hlavnou úlohou je precvičiť zásah jednotlivých zložiek v prípade hromadných nešťastí a katastrof, ktoré, ako ukázali aj udalosti nedávnej minulosti (napr. nešťastia v Polomke...), neobchádzajú ani Slovensko.

Na cvičení sa zúčastnili príslušníci multifunkčného práporu z Hlohovca, ktorí rozvinuli práporné obväzisko, vojenská hasičská jednotka leteckej základne Sliač pod vedením rotmajstra Róberta Baniara, letecká pátracia a záchranná služba taktiež zo spomínanej základne, ktorú viedol kapitán špeciálne upraveného vrtuľníka Mi-17 SAR major Miloš Hodoň i zástupcovia Ústavu špeciálneho zdravotníctva MO SR Lešť. Spoločne s nimi zasahovali aj zástupcovia integrovaného záchranného systému, najmä záchranári z Banskej Bystrice.

Na cvičení sa zúčastnili aj študenti Slovenskej zdravotníckej univerzity z Banskej Bystrice. Vystupovali aj v úlohe figurantov. Pomohli realisticky navodiť atmosféru pri hromadných nešťastiach. Okrem iného aj rôzne príznaky posttraumatického šoku, ktoré značne sťažovali prácu záchranárov. V prvom dni jednotlivé záchranné zložky riešili situáciu, ktorá nastala pri hromadnej automobilovej havárii s vlakovou súpravou na železničnom priecíste.

Celý zásah sa udial na nechránenom železničnom priecíste výcvikovej osady. V nasledujúci deň zachraňovali ľudí zo zrútenej budovy v zastavanej oblasti. Na precvičenie tejto úlohy im výborne poslúžili ďalšie súčasti výcvikovej osady Jakub Village – zbrojenisko a rumovisko.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVII, č. 4/2009
Redakčná uzávierka 2. apríla 2009
Do výroby zadané 14. apríla 2009

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJÁČKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Mária SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: maria.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia ŠEVČÍKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane foto z činnosti
slovenských príslušníkov operácie KFOR
v Kosove.
Foto **Pavol VITKO**
Nevyžiadateľný obrazový materiál
a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Obrana 4/2009

Z obsahu

Afganská jar

str. 4 - 6

Vojenský čin roka

str. 10 - 12

Hasiči v akcii

str. 14 - 15

História vojenského športu

str. 32 - 33

Editoriál

Žiak, Žiak, Žiak – je to tak, do tohto čísla Jožko Žiak pripravil pomaly tretinu materiálov. Klobúk dole. Mimochodom, okrem iného je tu taká tajná vízia, že brigádny generál Pavol Maslík mu azda raz udelí minimálne „Čestné občianstvo VVP Lešť.“ Veď za reportážami z cvičení, strelieb či medzinárodných podujatí tam na našej prestarnutej redakčnej Fabii cestuje dva aj tri razy mesačne. V daždi, snehu aj v horúčavách. Čo do pobytu na Lešti ho z „externistov“ tromfne zrejme málokto. A v oblasti tvorby reportáží z vojenského prostredia by mohol byť kolega Žiak rovno profesor. Jeho „dvojčka“, fotograf Peter Dovina, by bol tak ako vždy po jeho boku. Azda ako odborný asistent. Alebo rovno docent?

Na druhej strane nie je to tak, že by sme ostatní v redakcii dajako poľavili. Je to celkom naopak. Michaela Farkašová a ja venujeme v súčasnosti ťažiskovú časť energie príprave stretnutia ministrov obrany NATO, ktoré sa bude konať v októbri v Bratislave. Michaela sa vlastne v rámci našej mediálnej podskupiny, ktorá je súčasťou organizačného štábu stretnutia ministrov obrany, venuje už len tejto významnej zahranično-politickej udalosti. Je to mimoriadne dôležité. No práve preto sa s ňou nateraz nestretáte na stránkach nášho časopisu. No a Vlado Vavrínek sa v rámci znižovania počtov koncom apríla lúči s našou redakciou a po 17 rokoch aj s vojskovou uniformou... Nuž, raz som na tomto mieste písal, že OBRANA sa dostala svojou úrovňou medzi skutočne dobré časopisy, ktoré vydávajú ministerstvá obrany vo vlastnej réžii v každej európskej krajine – a to i napriek tomu, že „bojujeme“ v porovnaní s ostatnými azda v polovičnom personálnom obsadení. V každom prípade – iste nie sme v rámci rezortu v podobnom nasadení sami. Často pomaly akoby sa „zázraky“ stávali súčasťou bežnej pracovnej náplne. Čo robiť? Dá sa len jedno. Zabrať. Zabojovať. V OBRANE sa o to určite budeme snažiť – aj keď do októbra to budú pre nás iste poriadne „manévry“. Je to však výzva, hoci vieme – situácia tento rok nebude jednoduchá. Napokon – aj preto do vašich útvarov prišlo toto číslo v nižších počtoch. Aj v tejto oblasti šetríme a náklad sme znížili o tretinu.

Dôležité je mať motiváciu – a vydržať všetky výzvy, ktoré sú pred nami aj pred vami v zdraví. Ej – akú som mal radosť, keď 1. apríla konečne vyšlo slnko a mohol som opäť začať chodiť do práce na bicykli. A vôbec – tá radosť je aj o tom samotnom „chodení do práce“. Iste viete, o čom je reč. Veď aj preto v rámci servisu na stranách 38 – 39 prinášame rady tým, ktorí od nás z takého alebo iného dôvodu odchádzajú. A motivácia? Pamätám sa na pocity horkosti, keď Slovensko v prvom kole rozširovania nezobrali do NATO. No aj na radosť, keď naša krajina napokon dostala pozvanie. Stretnutie ministrov obrany krajín Aliancie v Bratislave bude pre mňa osobne pokračovaním toho pozitívneho pocitu. Aj ako jedného z členov prípravného výboru, aj ako novinára. Niet pochyb, že stojí za to zabojovať. Na tejto parkete, ako aj na ostatných.

Peknú jar.

Afganská jar

Nad kopcami pohoria Arghandáb vyskočilo žiariace slnko signalizujúce ďalší, už jarný a pomerne horúci deň afganského juhu. Horúco zrejme bude aj v najväčšej spojeneckej základni pri letisku v Kandaháre (KAF). Nemyslím teraz na počasie, ale na službu slovenskej strážnej jednotky, ktorá už štvrtý mesiac plní úlohy na doslova strategickom mieste – bráne číslo 3, hlavnom vchode na základňu.

Je čosi po šiestej hodine a v ošarpanej, od guliek dostrieľanej budove vydáva prvé pokyny pred dvanást-hodinovou zmenou veliteľ jednotky nadporučík Marek Hušek. Pred nástupom do služby treba spresniť obsadenie jednotlivých postov, striedanie vojakov, ich odpočinok, aby vyťaženie jednotlivcov bolo rovnomerné. Na päťdesiatčlennú slovenskú strážnu jednotku zloženú z príslušníkov vojenskej polície je toho naozaj dosť. Veď jednotlivých, nazvem to pracovísk, je takmer desať a niektoré musia obsadiť dvaja, štyria, či jeden vojak. Ale pekne po poradí. Strážnu vežu nad vchodom, odkiaľ je dohľad a kontrola prakticky na všetky stanovišťa obsadia dvaja vojaci, turniket a izolovaný priechod traja vojaci, na predsunutom stanovišti vozidiel slúžia štyria vojaci, na bráne pre vozidlá dvaja, v miestnosti určenej na prehľadávanie osôb ďalší štyria, skener obsluhuje jeden. Od siedmej hodiny sú na svojich miestach v plnej pohotovosti a čakajú na prvý nápor ľudí a techniky.

ZÁSADNÉ ZMENY

Kandahárska základňa prechádza zásadnými zmenami. V súvislosti s plánovaným zvýšením počtov vojakov sa rozširujú plochy určené na budovanie ubytovacích pries-

torov, pripravujú sa plochy na uloženie techniky i výstavbu jedálň. Len amerických vojakov by na základni malo pribudnúť 13 000. Stavebný ruch prináša so sebou aj nárast pracovných miest pre miestnych obyvateľov z Kandaháru a okolia. Je to pre nich jediný, a preto vítaný zdroj obživy. Rovnaký je nárast vozidiel privážajúcich stavebný materiál, vodu, naftu a rozličný tovar. Nadporučík Hušek odhaduje, že odkedy pred štyrmi mesiacmi prevzali operačnú úlohu stráženia a dozoru nad bránou č. 3, narástli počty osôb a techniky asi o 50 percent. Denne v priemere teda prejde do vnútorného perimetra KAF vyše 1 600 osôb a asi 200 nákladiakov a kamiónov. Všetci a všetko musia prejsť dôkladnou kontrolou, pretože bezpečnostné riziká sú veľké. Od hrozby samovražedných atentátnikov až po ukryté nástražné výbušné systémy. Po otvorení turniketu narastá napätie v asi 200 metrovom, ale stále sa predlžujúcom rade domáчих záujemcov o zamestnanie. Odetí v pestrých „galábijách“, šatkách a turbanoch sa začínajú tlačiť, aby sa čo najskôr dostali dnu. „Sú dosť temperamentní, hádajú sa, tlačia, nezriedka sa pobijú celé skupiny a musíme zasahovať. Dokonca sme museli už použiť aj varovné výstrely, aby sme situáciu zvládli“, hovorí o tejto stránke služby vojenských policajtov nadporučík Hušek. Aktuálne dianie spoločne sledujeme zo strážnej veže, na ktorej majú vojaci pripravený gulomet vz. 59, ale aj odstrelovačku kalibru 12,7 mm, schopnú svojou palebnou silou zastaviť auto. Dolu pod nami už dvaja vojaci prehľadávajú každého, kto prejde turniketom. Domorodec po kontrole prechádza dôkladnejšou prehliadkou cez skener a štyroch vojakov v jemných rukavičkách, ktorí vykonávajú osobnú prehliadku. Domáчим odoberú všetko, čo je vnútornou smernicou velenia základne

zakázané. Aj mobilné telefóny, samozrejme, akékoľvek zbrane, ostré predmety, ale aj drogy rôzneho druhu. Tento povzbudzujúci prostriedok má pri sebe takmer každý. Vojaci však majú už dostatok skúseností a odhalia aj tie najdômyselnejšie úkryty zakázanej látky. Obrovská fľaša sa každý deň naplní páchnucou zmesou hašišu, heroínu, marihuany. Prácu pri prehľadávaní osôb hodnotia vojaci ako najhoršiu možnú v rámci služby. Ide o takmer dôverné stretnutie s nedostatočnou hygienou domáчих, ale aj zákerných nástrah v podobe ostrých (neraz už použitých) špáradiel do zubov, ktoré majú skryté v nekonečných záhyboch odevov. Zúrivé zahrešenie a krv na dlani presakujúca cez rukavicu vojaka zvyšuje už aj tak napätú atmosféru v prehliadacej miestnosti. Vojak ranu okamžite dezinfikuje, hrozbu nákazy netreba podceňovať. Napriek tomu sa Afgánci väčšinou usmievajú, našich chlapov zdravia „Ahoj Baba“, lebo ich to naučili, sú spokojní, že prešli a zárobok už majú takmer istý. Veď v Afganistane dostať prácu a zarobiť, rovná sa výhre v lotérii.

KONTROLNÉ PROCEDÚRY

Kontrola vozidiel je ďalšia zafaškávajúca skúška. Na otvorenom priestranstve, asi dvesto metrov pred vchodom, sa „nákladiaky“ postupne po pokynoch štyroch našich vojakov zoradujú na prvú kontrolu. „Kontrola týchto vozidiel je momentálne najväčšia úloha, ktorú plníme. Stále sa zvyšuje počet prichádzajúcich vozidiel, je to obrovské bezpečnostné riziko, ale na druhej strane aj tlak na nás aby sa dostali dovnútra základne. Prechádzajú najprv kontrolou na výbušniny, ktorú robia cvičené psy, potom cez skener a potom ešte podrobnou ručnou prehliadkou podvozka

a kabíny,“ vraví npor. Hušek. Vodiči absolvujú celú procedúru, ako žiadatelia o zamestnanie. „Aj tu je problém, pretože vozidlá prichádzajú od Pakistanu, vodiči mnohokrát nemajú doklady ani o aute a náklade, ani vlastné, a potom riešime problém“, vysvetľuje veliteľ. Schádzame z veže do malej strážnice hneď pri závore na vchode. Tadeť prichádzajú a vychádzajú predovšetkým vozidlá spojeneckých armád operácie ISAF, ktoré plnia úlohy v okolí základne a v odľahlých častiach celej provincie. Tie sa nekontrolujú, ale ich osádky sa musia preukázať identifikačnou kartou. Zo začiatku mali s nimi Slováci problémy, pretože ich predchodcovia pri vchode túto povinnosť prehládali. Na strážnici slúži Štefan, ktorého sme občas stretli aj na vchode ministerstva obrany. „Tu je to služba úplne o inom, doma približne viete, čo môžete čakať, ale tu nie,“ vraví. Berie do rúk ďalekohľad a sleduje zastavujúcu sanitku Afganskej národnej armády. Dvaja vojaci zdravotníci vystupujú, náš vojak kontroluje sanitku, prichádza psovod s miešancom vlička a taktiež preveruje vozidlo. Do nemocnice typu ROLE 3, teda s najvyšším poskytovaním zdravotníckej starostlivosti, často vozia na ošetrovanie zranených domáчих obyvateľov, či afganských vojakov. Aj v tejto sanitke leží zranený civilista, a samozrejme, aj jemu museli zobrať tri balíčky zeleného drogového zázraku.

Dennú službu naši vojaci končia po devätnástej hodine. Všetci, ktorých do základne vpustili, ju museli aj opustiť. Už v menších počtoch nastupuje na stráženie nočná zmena. Zajtra sa začne všetko znova.

SLUŽOBNÉ DESTINÁCIE

Holland, Hadrián, Tarin Kowt, Deh Rawod – to sú exotické názvy aktuálnych služobných destinácií slovenských vojakov v operácii Aliancie ISAF v Afganistane. Všetky patria do stredoafganskej provincie Uruzgán, nachádzajúcej sa severne od Kandaháru. Práve tam smerovali dve strážne jednotky, tentoraz zložené z príslušníkov 12. mechanizovaného práporu z Nitry. Po prilete do Kandaháru po šiestich hodinách odlieta prvá jednotka do kempu Holland pri mestečku Tarin Kowt s úlohou vystriedať vojakov „priekopníckej čaty“ z martinského 11. mech. práporu. Prepravu zabezpečili holandskí kolegovia svojim lietadlom, ktoré sa po naložení Slovákov s výstrojom a výzbrojou ľadva odlepilo od zeme. Maximálne vyťaženie lietadla znamenalo maximálnu efektivitu zabezpečenia rotácie. V rovnakých dňoch sa totiž striedali aj holandskí a francúzski vojaci a plánovanie letov do 120 kilometrov vzdialeného Hollandu bolo mimoriadne náročné. Vie o tom svoje kapitán Ján Hajdu, príslušník slovenského národného podporného prvk, koordinujúci dopravu vojakov na miesto nasadenia. Vraví, že po trojmesačnej skúsenosti „každý jeden plán prepravy do odľahlých miest Afganistanu sa mení aj vzhľadom na meniacu sa bezpečnostnú situáciu v oblasti i plnenie operačných úloh.“

ODOVZDÁVANIE SKÚSENOSTÍ

Naša jednotka pod velením nadporučíka Michala Soliara úspešne pristála na poľnom letisku tristo metrov od kempu. Hneď na druhý deň sa začalo odovzdávanie a preberanie priestorov pôsobenia strážnej jednotky, materiálu, ale aj skúseností od Martinčanov. Tí pred šiestimi mesiacmi prevzali úlohu stráženia a obrany tábora od

holandských vojakov a boli vlastne priekopníkmi v tomto type operačnej úlohy aj pionieri v Uruzgane. Nitrančania nastúpili na začiatku do služby spolu s Martinčanmi. Tí im odovzdávali skúsenosti, oboznámili ich s priestorom a pridali zopár praktických rád, ako to tam chodí. Veliteľa martinskej čaty nadporučíka Michala Moresa som spolu s veliacim poddůstojníkom nadrotmajstrom Štefanom Judákom vyrušil tiež na jednom zo strážnych postov. Sledovali výkon nitrianskych nasledovníkov a občas i poradili. „Úlohu sme prebrali po holandských vojakoch a musím povedať, že hneď na začiatku to bolo ťažké. Pri prvej službe s Holanďanmi sme tu mali incident a museli sme preberať množstvo ranených po výbuchu nástražného systému. Bolo to pre našich mužov dosť náročné aj na psychiku,“ hovorí veliaci a pokračuje: „Potom sa to stávalo dosť pravidelne a my sme mali dôverný kontakt s tým, čo prináša vojna.“ Čo sa týka vlastnej služby v tábore, veliteľ i jeho poddůstojník sorne tvrdia, že byť v tábore v rozmeroch približne 500 x 500 metrov tiež stojí veľa síl. Martinský prápor je zvyknutý na akciu a aj oni by privítali širší rozmer služby, možno aj mimo priestoru Hollandu. Na slávnostnom záverečnom nástupe za prítomnosti veliteľa slovenského kontingentu podplukovníka Jozefa Kotasa, veliteľ tarinkowskej základne Dik Jan van de Poll poďakoval Moresovým chlapom za vynikajúcu službu. Ocenil bezproblémové zaradenie jednotky do zostavy holandských síl, vynikajúcu disciplínu, veľmi dobrú pripravenosť Slovákov, iniciatívu a akčnosť pri plnení operačných úloh. Martinčania svojim nástupcom želajú veľa šťastia, pokojnú službu a čo najmenej krvavých incidentov. Rotmajster Luke z Nitry ocenil pomoc predchodcov pri preberaní služby a uvedomuje si, že to bude trochu ťažšie než doma, či vo výcvikovom priestore. Najmä podľa neho bude ťažké zvyknúť si na domáчих, ich mentalitu, angličtinu a odlúčenosť. Veliaci poddůstojník nitrianskej čaty rotmajster Peter Hoppan zhrnul pocity svojich vojakov: „Tak je cítiť určité napätie medzi vojakmi, ale musíme si zvyknúť. Na druhej strane si uvedomujeme, že s príchodom leta sa zvýšia aktivity rôznych atentátnikov, aj ostreľovanie tábora, a pokojných dní bude zrejme ako šafranu.“ Poručík Miroslav Osif, zástupca veliteľa, si myslí, že všetky nástrahy vojaci zvládnu.

Kvalitný výcvik na Lešti, ktorý absolvovali v réžii skúseného kapitána Patrika Velčíckého, obsahoval všetky situácie, ktoré ich tu môžu stretnúť. Samozrejme v spolupráci s holandskou stranou budú realizovať zdokonalovací výcvik v priestore tábora aj s využitím pechotnej strelnice, umiestnenej mimo vnútorného perimetru základne. Možno najťažšie bude zvyknúť si na pomernú odlúčenosť od civilizácie, a teraz mám na mysli „vymoznenosť“, ktorými disponujú napríklad vojaci v kandahárskej základni. Napríklad obchody, kultúrno-spoločenské centrum, alebo športové ihriská na hokej, volejbal, či futbal v krytej hale. V Tarin Kowte takéto možnosti chýbajú. Aj keď treba povedať, že Holanďania sa snažia aj v tomto smere. Pre vojakov zriadili kafetériu, dokončujú stavbu veľkej haly s posilňovňami a v sobotu podvečer sa môžu vojaci základne odreagovať pri tmenom osvetlení a tichej hudbe na improvizovanej diskotéke.

ZÁKLADŇA HADRIÁN

Inou kapitolou je MT Základňa Hadrián v oblasti Deh Rawodu, položená ešte severnejšie od Tarin Kowtu. Od českej strážnej jednotky tam prevzala úlohu slovenská jednotka pod velením poručíka Ivana Petrika. „Je to určite pre mňa i vojakov výzva, ale myslím si, že sme na to pripravení“, povedal pri rozlúčke ešte v Nitre. Z Kandaháru jednotka odletela do Deh Rawodu vrtuľníkmi, jediným možným dopravným prostriedkom do tejto odľahlej končiny na začiatku jedného z priesmykov pohoria Arghandáb. Rotmajstra Miloša Radiča a rotného Zoltána Tótha sme zastihli pri vydávaní zbraní a streliva pred presunom. „Sme pripravení na splnenie úlohy, zbrane sú v poriadku a vieme, čo nás čaká,“ potvrdili poddůstojníci. Miloš absolvoval predtým aj rekognoskačnú misiu do Deh Rawodu, takže vedía, do čoho idú. Ich jednotka bude plniť také isté úlohy ako kolegovia z práporu v Tarin Kowte, akurát ešte vo väčšej izolovanosti. V tábore v rozmeroch ranča z Pokladu na Striebornom jazere (ospravedlňujem sa za prirovnanie), s každodennou stravou pripravenou z polotovarov, ale zato vo väčšom ohrození. Práve z hôr schádzajú „bojovníci“ Talibanu a útoky na tábor sú takmer na každodennom

poriadku. Veliteľ končiacej českej jednotky v Deh Rawode, kapitán Jiří Líbal hovorí: „Chlapi musia zabezpečovať nulovú prístupnosť k táboru, nevyhnutná je nulová tolerancia pri prehliadke osôb a vozidiel, neexistuje výnimka. Musia mať neustále všetky ochranné prostriedky.“ Kapitán poradil recept na prekonanie ťažkých chvíľ odlúčenosti. „Aby to chlapcom neliezlo na mozog, keď nie sú v službe, treba sa venovať výcviku, zdokonaľovaniu napríklad v streľbe, alebo pre nich vymyslieť napríklad prednášky o islame a p.“ Zažela našim vojakom, aby to vydržali v nastupujúcich teplotách, vydržali každodenné napätie a aby sa všetci v poriadku vrátili domov.

POMOC OBYVATELSTVU I ARMÁDE

Vojaci Ozbrojených síl SR v Afganistane pôsobia okrem ženijnej a strážnych jednotiek aj na pozíciách veliteľstva

„Task force south“ v Kandaháre, v holandskom provinčnom rekonštrukčnom tíme (PRT) v Uruzgane a vo výcvikovom tíme pre Afganskú národnú armádu (ANA) na základni v Tarin Kowte. „Možno si niekto u nás doma môže myslieť, že provinčný rekonštrukčný tím je partia chlapcov s lopatami“ povedal mi jeden člen PRT v Tarin Kowte. Patrí mu však uznanie za to, čo v rámci PRT dokázal v Afganistane. Z druhej ruky som sa dozvedel, že patril k najaktívnejším a najlepším členom tímu a aj jeho zásluhou sa domáci obyvatelia v dedinkách a mestečkách majú o čosi lepšie. Pred mapou provincie Uruzgan, určite minimálne takej veľkej ako Slovensko, ma s úlohami takýchto tímov oboznámil operačný dôstojník PRT, nadporučík Maroš Žofčák. „Cieľom tímu je rozvoj, bezpečnosť a budovanie samosprávy. Naším objektom bola provincia Uruzgan, časti Tarin Kowt, Deh Rawod a Čora. Úlohou je vytvoriť čo

najlepšie podmienky na život. Zúčastnil som sa niekoľkých výjazdov patrol do terénu. Napríklad na stretnutí PRT s predákmi jednotlivých oblastí, dedín a miest, takzvanej Šury, kde sa hovorilo o konkrétnych projektoch pomoci. Najväčší záujem u miestnych predstaviteľov a obyvateľov provincie je o projekty vodných púmp, pretože pitnej vody je nedostatok, o vodné elektrárne a solárne systémy na výrobu elektrického prúdu.“ Samozrejme, má to aj svoje úskalí. Stáva sa, že starosta, alebo kmeňový náčelník odmietnu pomoc, pretože sa boja zástancov Talibanu, ktorí buď ohrozia jeho, alebo zničia to, čo západní neveriaci dali dedine, obyvateľom, deťom. Napriek tomu provinčné tímy majú úspech. Už takmer 40 percent detí Afganistanu navštevuje školy, ktoré boli za Talibanu zakázané, zvyšuje sa dôvera obyvateľstva aj v svoju armádu a bezpečnostné zložky, ktoré stále viac preberajú iniciatívu pri ochrane krajiny a bezpečnosti obyvateľov.

V celej krajine pracujú výcvikové tímy školiace dôstojníkov a cvičiace vojakov Afganskej národnej armády (ANA). Pri Tarin Kowte máme v takomto tíme štyroch vojakov. Majú na starosti učenie logistiky a všetko, čo sa tejto oblasti týka. Školia afganských logistov, aby sa naučili ako zásobovať vojsko všetkým potrebným. Učia aj veliteľov práporov – „kandakov“, aby dokázali zabezpečiť a dať vojakom všetko, čo potrebujú. Kapitán Igor Štefko s kolegami má práce v zverenej afganskej brigáde nad hlavu. Vždy v sobotu ráno sa zúčastňujú nástupu celej brigády, pomodlia sa s vojakmi smerom k Mekke, vypočujú si prejav veliteľa brigády a začnú ďalší týždeň výcviku. „Každý deň dozeráme na pridelených afganských dôstojníkov, aby si robili svoju prácu poriadne. Niekedy je to ťažké, pretože majú takú ležérnu až ľahostajnú mentalitu. Pokrok je pomalý, ale vo všeobecnosti istý posun tu je,“ vraví kapitán Štefko. Cez malú bránku prechádzame z holandskej základne do kasárne ANA. Je tu dislokovaná brigáda, ktorá má v operačnej pôsobnosti celú provinciu Uruzgan. Veliteľ brigády generál Hamid nás pohostil čajom, oreškami a na moju otázku, ako je to s bezpečnosťou v provincii, suverénne odpovedá, že Uruzgan je najbezpečnejšia provincia Afganistanu. Inú odpoveď som ani neočakával. On a jeho brigáda totiž za túto bezpečnosť priamo zodpovedajú a keby odpovedal inak, znamenalo by to jeho zlyhanie. Generál pôsobí sebaisto. V Moskve absolvoval akadémiu Frunzeho ako výsadkář, potom utiekol pred Talibanom do Londýna a po návrate domov dnes koordinuje bojové operácie s velením ISAF. Slovenských vojakov považuje za svojich priateľov a vysoko si váži ich pomoc a najmä ich profesionalitu. „Talibanci sa nás boja“, tvrdí, „ich bojové úsilie spočíva iba v teroristických akciách, raketových útokoch a nástražných systémoch. Priamo zaútočiť na naše jednotky sa boja.“ Odetý v amerických maskáčoch, podobne ako jeho vojaci, si váži pomoc sveta jeho krajine a je odhodlaný urobiť zo svojej brigády špičkovú jednotku, schopnú brániť vlast a jej občanov pred zločincami. Kapitán Štefko, nadporučík Záturský, rotmajster Fusek, rotmajster Kohút, to je zostava priekopníkov v školení inej armády. Je to vlastne po prvý raz, že naše slovenské ozbrojené sily učia iných vojakov.

Afganská jar a nastupujúce leto zrejme budú prelo-mové, aj horúce, v rámci operácie ISAF. Prezident USA vyhlásil novú stratégiu pôsobenia spojeneckých síl v Afga-nistane. K jej presadzovaniu prispievajú aj slovenskí vojaci, suverénni ženisti, strážne jednotky, i vojaci na veliteľstvách a v tímoch pomoci a výcviku. Patrí sa im vysloviť uznanie.

Bernard ROŠTECKÝ
Foto autor, ISAF (1)

Obrana 4/2009

Čierny medveď sa blíži

Aj na základe odporúčania pražského summitu NATO v roku 2002 sa postupne ujala myšlienka vytvoriť v rámci Aliancie medzinárodný prápor vojenskej polície. Vznikol pod gesciou poľskej strany, ktorá doň dodáva rotu i potrebné zabezpečujúce jednotky. Na výstavbe práporu sa okrem Poľska podieľa Česká republika, Slovensko a Chorvátsko. Na jeseň uplynulého roka absolvoval medzinárodný prápor vojenskej polície NATO MNMPBAT (Mnohonárodná voj. polícia pod velením NATO) na území Poľska svoje premiérové cvičenie. V tomto roku sa v septembri uskutoční vo Vojenskom výcvikovom priestore Březina neďaleko Vyskova v Českej republike ďalšie cvičenie práporu pod názvom Čierny medveď 09 (Black Bear 09).

Slovenským príspevkom je čata vojenskej polície a obsadenie niektorých pozícií v štábe práporu. Čata je z prešovského útvaru Vojenskej polície a v tomto roku zhodou okolností rotuje vo funkcii veliteľa medzinárodného práporu práve slovenský zástupca.

PRÁPORU VELÍ SLOVÁK

Je ním veliteľ prešovského útvaru Vojenskej polície major Ľudovít Bálint. Pôvodne špecialista protivzdušnej obrany pozemného vojska začína v roku 1995 vo vojenskej polícii ako vyšetrovateľ. Odvtedy vystriedal mnohé pozície. „Dnešná funkcia veliteľa medzinárodného práporu je pre mňa novou skúsenosťou v riadení. V uplynulom období som bol zástupcom veliteľa. Mám určitú výhodu, že čata je z môjho útvaru a ľudí, ktorých sme vyberali, dobre poznám. Väčšina z nich má za sebou skúsenosti zo zahraničných misií a operácií. Myslím, že sú dobre pripravení na plnenie úloh. Koncom roka by mal byť práve z nich zložený nový kontin-

gent strážnej jednotky v operácii ISAF, ktorý bude plniť úlohy na základni Kandahár,“ konštatuje major Bálint.

Vojenskí policajti zo štyroch krajín sa zišli vo Výcvikovom centre Vojenskej polície vo Vlkaneve na plánovacej konferencii. „Od 16. do 20. marca sme sa snažili naplánovať septembrové cvičenie, jeho náplň. Pracovné skupiny sa zameriavali na prípravu konkrétnych podkladových materiálov. Uskutočnila sa príprava príslušníkov medzinárodného štábu i štábný nácvik velenia práporu. Našou úlohou bolo aj na základe minuloročných skúseností z prvého cvičenia v Poľsku zasa postúpiť o krok ďalej v stmelovaní, praktickej príprave práporu a zosúladení postupov vojenských polícii všetkých zúčastnených armád,“ hovorí vedúci operačného oddelenia trenčianskeho riaditeľstva Vojenskej polície podplukovník Juraj Mazan.

SKÚSENOSTI Z KRÍZOVÝCH OBLASTÍ

Podľa plukovníka Ľuboša Bahnika a plukovníka Martina Bečku z Hlavného veliteľstva Vojenskej polície Českej republiky (plk. Bečka bude v septembri riadiacim cvičenia Čierny medveď 09) práve medzinárodný prápor je ideálnym miestom na plné využitie všetkých skúseností, ktoré príslušníci vojenskej polície týchto štyroch krajín získali v uplynulom období v podmienkach medzinárodných misií a operácií. Či už to bolo na Balkáne, ale najmä v Iraku a v súčasnosti v Afganistane. S týmto názorom sa plne stotožňujú aj plukovník Grzegorz Wasielewski z veliteľstva Vojenskej polície Poľskej republiky a podplukovník Tichomir Zebec z velenia Vojenskej polície Chorvátska.

Major Roman Gottfried, ktorý bol náčelníkom koordinačnej skupiny pre prípravu štábného nácviku, má za sebou bohaté skúsenosti z českého kontingentu vojenskej polície v Iraku. Pôsobil tam trikrát, pričom naposledy v roku 2005

bol jeho veliteľom. Veľké skúsenosti majú aj poľskí vojenski policajti. Najmä z Iraku, kde zabezpečovali činnosť mnohonárodnej divízie pod poľským velením, ale aj z Afganistanu. Práve v operácii ISAF získali potrebné zručnosti najmä v mnohonárodnom kolektíve aj chorvátski vojenski policajti. Majú veľmi dobre rozvinutý program vojenskej kynológie a kvalitne pripravenú jednotku boja proti terorizmu.

Pred septembrovým cvičením Čierny medveď 09 sa ešte v brnianskej akadémii obrany uskutoční simulačné cvičenie. V prípade potreby by príslušníci práporu mali plniť úlohy v operáciách na podporu mieru, zabezpečovať humanitnú pomoc, pomoc pri prírodných pohromách a kalamiť, evakuáciu obyvateľstva, vojenskú pomoc a podporu civilným štruktúram v mieste pôsobenia. Uskutočňovať policajné operácie pri podpore síl NATO v celom spektre operácií Aliancie.

V septembri si vojenski policajti štyroch štátov precvičia na cvičení činnosť mnohonárodného práporu Vojenskej polície pri plnení úloh policajnej ochrany. Na budúci rok ich čaká záverečné cvičenie Čierny medveď 10 v Chorvátsku a certifikácia novej aliančnej mnohonárodnej jednotky.

Jozef ŽIAK
Foto archív Vojenskej polície

[MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA]

Od prvého februára 2008 ste na čele Veliteľstva vojenského zdravotníctva. Ako sa vám podarilo naplniť svoje pôvodné predsavzatia, s ktorými ste nastupovali do funkcie?

Za hlavné pozitíva, ktoré sa podarilo dosiahnuť počas výkonu mojej funkcie považujem predovšetkým začatie zmien v riešení zdravotníckej logistiky, obstaranie logistických komponentov pre PMZJ (Poľná mobilná zdravotnícka jednotka) ROLE 2E s predpokladom dosiahnutia plnej operačnej spôsobilosti v tomto roku. Splnená bola aj zákonná povinnosť zriadenia biobanky. Došlo tiež k významnému pokroku v budovaní tímov preventívnej medicíny. Po stránke naplnenia personálom a jeho odborného výcviku, ale čo ma osobitne teší, aj po stránke ich technického a materiálneho zabezpečenia. Na základe cielenej regrutácie, ktorá sa začala v roku 2005, sa podarilo do

Musím však spomenúť aj oblasť, kde nedošlo k absolútne žiadnemu pokroku. Napriek intenzívnej snahe nášho Veliteľstva vojenského zdravotníctva sa nám nepodarilo dosiahnuť pokrok vpred v oblasti odsunovej zdravotníckej techniky. Jej súčasný stav je na hranici únosnosti. Asi sa všetci zhodneme, že používať techniku, ktorej konštrukcia pochádza z 50. rokov minulého storočia, môžeme azda na prevoz materiálu, ale nie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti na úrovni súčasného poznania a rozvoja medicínskych vied.

Jednou z hlavných úloh vojenského zdravotníctva je poskytovanie každodennej ambulantnej starostlivosti profesionálnym vojakom a ďalším skupinám klientov. Je sieť zdravotníckych zariadení dostatočná na zabezpečenie všetkých príslušníkov ozbrojených síl vo všetkých posádkach?

Podľa súčasne platnej úpravy Veliteľstvo vojenského zdravotníctva nie je priamo zodpovedné za poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Jej poskytovateľom je Ústredná vojenská nemocnica Ružomberok ako rozpočtová organizácia MO SR. Tá zabezpečuje aj sieť spomínaných posádkových ambulancií. Podľa našich zistení je v súčasnosti dostatočná, pokrýva všetky väčšie posádky a väčšinu profesionálnych vojakov.

Tento systém vznikol ako reakcia na prijatie reformných zdravotníckych zákonov v roku 2005 a ich prijatie de facto zlikvidovalo predtým fungujúci systém istých nadštandardných služieb pre profesionálnych vojakov a ďalšie skupiny (veteráni, dôchodcovia, rodinní príslušníci). V súčasnosti je jediným zdravotným nadštandardom už len poskytovanie preventívnych rehabilitácií hradených z rozpočtu MO SR.

Profesionálni vojaci, aj ďalšie spomínané skupiny klientov sú v súčasnosti štandardnými poistencami zdravotných poisťovní a ministerstvo obrany okrem spomínaných preventívnych rehabilitácií neposkytuje svojim zamestnancom žiadne iné výhody v tejto oblasti.

V súčasnosti nám chýba ucelená koncepcia starostlivosti nielen o profesionálnych vojakov, ale najmä vojenských dôchodcov a veteránov. Bývalý Úrad vojenského zdravotníctva takisto ako aj Veliteľstvo vojenského zdravotníctva navrhovali vo svojich koncepcionálnych materiáloch riešenie situácie istými opatreniami v periodicite a rozsahu preventívnych prehliadok, vybudovaním špecializovaných zariadení pre našich dôchodcov a veteránov. Tieto riešenia potrebujú isté finančné vstupy, ktoré však súčasná finančná situácia rezortu neumožňuje. Naše veliteľstvo je však pripravené aktívne sa podieľať na všetkých riešeniach, ktoré povedú k zlepšeniu situácie v tejto oblasti.

Mnohé zdravotnícke zariadenia na Slovensku sa pred časom stretávali s problémom odchodov lekárov a zdravotníckych pracovníkov do zahraničia. Prejavil sa tento fenomén aj vo vojenskom zdravotníctve, ako sa darí v ňom udržiavať špičkových odborníkov?

Zdravotnícke zariadenia na Slovensku sú stále v situácii personálnej poddimenzovanosti, najmä v oblasti odborného lekárskeho personálu, a to najmä pre od-

chod lekárov do zahraničia. Tento problém stále existuje, no vojenského zdravotníctva sa zatiaľ týka nepriamo, pretože nedošlo k žiadnemu priamemu odchodu z Ozbrojených síl SR v dôsledku ponuky práce zo zahraničia. Zužuje sa však regrutačná základna pre nábor už kvalifikovaných lekárov, pre ktorých nevieme vytvoriť platové podmienky porovnateľné so zahraničím.

Treba vidieť aj trochu do budúcnosti. Kým v minulosti sme takpovediac ťažili zo zlej situácie v civilnom zdravotníctve. Platové podmienky pre lekárov boli v uplynulom období v OS SR výhodnejšie. V súčasnosti sa však rozdiely začínajú stievať a musíme počítať aj s tým, že civilný sektor má väčšie možnosti pri finančnom ohodnotení. Najmä pre špičkových odborníkov. V súvislosti s touto otázkou však chceme zdôrazniť, že plat nie je jediným kritériom pre získanie kvalitného odborného personálu. Nemenej dôležitá je aj možnosť odborného rastu, účasť na vedeckej a výskumnej činnosti najmä získaním rôznych grantov, prípadne dlhodobé stáže na renomovaných zahraničných pracoviskách. Tu sú však naše možnosti mierne obmedzené pre trochu iný charakter práce zdravotníka – profesionálneho vojaka. Okrem hlavnej činnosti, t.j. výkonu práce a vzdelávania sa vo svojom odbore zabezpečujú rôzne spektrum ďalších úloh, čo ich do istej miery znevýhodňuje oproti kolegom z civilného sektoru.

Toto všetko sú skutočnosti, ktoré bude musieť rezort obrany zohľadniť v ďalšom vývoji svojich koncepcií v oblasti stimulácie, motivácie a stabilizácie svojho personálu, a to nielen v zdravotníckych profesiách.

Pred časom prišlo k presunutiu Vojenskej leteckej nemocnice Košice spod rezortu obrany. Čo tento krok priniesol, ako je ďalej zabezpečená starostlivosť o letecký personál?

K ukončeniu činnosti Leteckej vojenskej nemocnice v Košiciach nedošlo. V roku 2008 sa iba previedli akcionárske práva na základe rozhodnutia vlády SR z ministerstva obrany na ministerstvo zdravotníctva. Nemocnica naďalej uskutočňuje všetky výkony potrebné pre Ozbrojené sily SR na základe zmluvy s Veliteľstvom vojenského zdravotníctva. Aj po istej transformácii tejto košíckej nemocnice podľa potrieb rezortu zdravotníctva sa naďalej počíta so všetkými jej spôsobosťami, potrebnými pre rezort obrany, ktoré nie sú hradené z verejného zdravotného poistenia, vrátane leteckého lekárstva.

Vojenské zdravotníctvo má za úlohu zabezpečovať zdravotnícku starostlivosť aj o príslušníkov OS SR v mierových misiách a operáciách. Naši zdravotníci v uplynulom období pôsobili aj v Libanone a v Afganistane. Čo prináša ich pôsobenie v zahraničí a získané skúsenosti pre vojenské zdravotníctvo?

Jednou z hlavných úloh vojenského zdravotníctva je aj plnenie Cielov síl prijatých Slovenskou republikou. Z nich, je samozrejme, najväčším záväzkom vybudovanie a pripravenie poľnej mobilnej zdravotníckej jednotky (PMZJ ROLE 2E). Účasť našich zdravotníckych tímov v menovaných operáciách je súčasťou prípravy nášho personálu na prípadné vlastné nasadenie. Tie

skúsenosti sú nielen odborné, ale aj organizačno technické a logistické. Samozrejme, že sa ich budeme snažiť prispôsobiť na naše podmienky a v čo najväčšej miere využiť. Nasadzovanie zdravotníckych tímov má však ešte jeden nemenej dôležitý rozmer. Zdravotnícke spôsobilosti akéhokoľvek typu sú vzhľadom na ich akútny nedostatok v operáciách veľmi žiadané. Slovenská republika pripravou vysielaním takýchto typov jednotiek dokazuje, že je platným členom medzinárodných organizácií.

Medzi úlohy, ktoré bude musieť vojenské zdravotníctvo v nadchádzajúcom období splniť, je aj príprava tímov preventívnej medicíny do roku 2013 a dvoch rýchlo manévrovateľných chirurgických tímov (Role 2LM) do roku 2014, pripravovať poľnú mobilnú jednotku Role 2E. V akom stave je príprava spomínaných súčastí?

Poľná mobilná jednotka Role 2E: bola dobudovaná v roku 2008 aj po logistickej stránke. V roku 2009 je plánované sprevádzkovanie a odskúšanie všetkých jej komponentov. Bude pokračovať výcvik personálu. Veľmi dôležitou úlohou je aj doplnenie spotrebného a iného špeciálneho zdravotníckeho materiálu tak, aby jednotka bola pripravená na nasadenie v roku 2010. Čo sa týka rýchlo manévrovateľných chirurgických tímov (Role 2LM), v tomto roku chceme začať s náborom kvalifikovaného personálu a v budúcom špecifikovať požiadavky na materiálne zabezpečenie týchto tímov.

Jozef ŽIAK

Foto archív Veliteľstva vojenského zdravotníctva

Vojenské zdravotníctvo na križovatke

Vo vojenskom zdravotníctve pôsobí plukovník MUDr. Vladimír Lengvarský, MPH už od roku 1993, keď skončil štúdium vojenskej medicíny v Hradci Králové. Jeho prvým pracoviskom sa stala vojenská nemocnica v Ružomberku, kde urobil aj prvú atestáciu zo všeobecného lekárstva. Potom pôsobil takmer osem rokov v 5. pluku špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka v Žiline. Zúčastnil sa aj zahraničných misií. Najskôr to bola v roku 1998 prvá rotácia v misii UNDOF na Golanských výšinách, potom v rokoch 2003 až 2004 prvá rotácia v Iraku. Nasledovala práca na riaditeľstve vojenského zdravotníctva v Bratislave, po jeho transformácii na veliteľstvo a presune do Ružomberka v roku 2006 bol zástupcom veliteľa. V súčasnosti je rodák zo Smižian na Spiši veliteľom Veliteľstva vojenského zdravotníctva.

ozbrojených síl získať 24 lekárov s rôznym stupňom kvalifikácie. Prvých deväť z nich po skončení svojej prípravy nastúpi práve v tomto roku k útvaram a zariadeniam Ozbrojených síl SR.

Naopak, nepodarilo sa podľa našich predstáv riešiť otázky motivácie a stabilizácie personálu - po legislatívnej stránke, ani v procese prípravy novely zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov. Ide najmä o odmeňovanie zdravotníckych pracovníkov primerané ich kvalifikácii a doriešenie otázok spojených s povinnosťou ich celoživotného vzdelávania počas výkonu štátnej služby profesionálneho vojaka.

Slovenskí zdravotníci v operácii ISAF v Afganistane

Vykročili z radu

„Som rád, že v radoch našich ozbrojených síl sú takí príslušníci, ktorým slová o pomoci spoluobčanom nie sú cudzie. Aj vďaka nim má rezort obrany v súčasnosti takú úctu a dôveru v radoch našich občanov. V mene Ministerstva obrany Slovenskej republiky a v mene svojom všetkým nominovaným vyjadrujem úctu, obdiv a vďačnosť,“ povedal vo svojom vystúpení pri príležitosti ocenenia 12. ročníka ankety Vojenský čin roka 2008 vo svojom príhovore minister obrany Jaroslav Baška. Na slávnosti v priestoroch Klubu MO SR v Bratislave sa 26. marca zúčastnil aj podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič, štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, jeho kolega z Rakúska generál Edmund Entacher, zástupcovia vojenského diplomatického zboru, akreditovaní na Slovensku, Ordinár Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR Mons. František Rábek a ďalší hostia.

Laureátov a hostí v tomto roku privítali netradične upravené priestory Klubu Ministerstva obrany SR. Aj oni napomohli navodiť vo všetkých prítomných príjemnú atmosféru. Ešte viac ju zvýraznilo citlivé moderovanie celého večera herečkou Dianou Mórovou. Rovnako aj vystúpenia skupiny Fragile, Jany Kirschner a Berca Baloga.

DVANÁSTE, TAK TROCHU NETRADIČNÉ

Tohtoročné, už dvanáste vyhlasovanie ankety Vojenský čin roka bolo od tých predošlých trochu iné. Na rozdiel od nich boli v tomto roku vyhlásené tri kategórie a zároveň udelená jedna osobitná cena. V kategórii Záchrana života bol nominovaný desiatnik Ľuboš Takáč z trebišovského tankového práporu. V posledný deň minulého roka vládol v priestoroch autobusovej stanice v Michalovciach čulý ruch. Ľudia s nákupmi sa náhlili do svojich domovov. Aj jedna babka. Všetko sa však v okamihu zmenilo. Auto, ktoré riadil opitý vodič, do nej prudko narazilo a starú ženu odhodilo smerom k obrubníku. Desiatnik Takáč na rozdiel množstva nečinne sa prizerajúcich poskytol žene prvú pomoc. Snažil sa zastaviť masívne krvácanie na hlave. Zavolať záchranú službu i políciu. Na základe informácií staršieho infraoptika družstva opráv výzbroje opravárenskej čaty rotu podpory velenia desiatnika Takáča polícia páchatela rýchlo našla a zadržala.

Ďalej zdravotnícke tímy v operácii ISAF v Afganistane, ktoré pôsobili v zostave českej poľnej nemocnice na letisku KAIA v Kábuľe v dvoch rotáciách. V prvej pod velením majora MUDr. Jána Bereca a v druhej pod velením majora MUDr. Petra Šafára. Chirurgické tímy, v ktorých sa vystriedalo spolu 15 slovenských vojenských zdravotníkov (z toho sedem žien), zabezpečovali zdravotnícku starostlivosť nielen v prospech koalíčných príslušníkov síl ISAF, ale aj af-

ganskej národnej armády, polície a miestneho obyvateľstva. Počas svojho pôsobenia uskutočnili dovedna 54 ťažkých, 143 ľahkých operácií a 4 072 bežných ambulantných ošetrení. Prácu slovenských zdravotníkov ocenilo nielen velenie českej poľnej nemocnice, ale aj síl ISAF.

MALA BY TO BYŤ POVINNOSŤ KAŽDÉHO

Posledným nominovaným v tejto kategórii boli rotný Kamil Kelbel a vojak 2. stupňa Radoslav Olejník z rotý rádiolokačného prieskumu vo Veľkej Ide. Boli pritom, keď sa 23. júna 2008 medzi Zvolenskou Slatinou a Zvolenom odohrala vážna dopravná nehoda. So svojou nákladnou tatrovkou mierili počas služobnej cesty do Zvolena. Niekoľko vodičov prešlo nezúčastnene okolo. Obaja vojaci neváhali a išli pomáhať. Vypáčili zakliesnené dvere Volkswagenu Polo. Vo vozidle bola zranená žena so svojím synom. Poskytli im prvú pomoc a snažili sa zakliesnenú vodičku vyslobodiť z auta. Po príchode rýchlej zdravotnej služby a vrtulníka asistovali zdravotníkom.

„Ani chvíľu sme nepremýšľali nad tým či pomôcť, alebo nie. Mala by to byť povinnosť každého, kto sa pohybuje na cestách. Veď nikto z nás nemôže vedieť, či sám nebude niekedy potrebovať podobnú pomoc,“ hovorí veliteľ hospodárskeho družstva Kamil Kelbel. Práve tento čin nakoniec porota ocenila a minister obrany Jaroslav Baška odovzdal obom vojakom ocenenie.

V kategórii priateľ armády bol medzi nominovanými generálmajor v. v. Ivan Schwarz. Rodák z Bytče je jedným z dvoch posledných vojnových veteránov čs. peruti RAF, ktorí žijú vo Veľkej Británii. Do RAF sa prihlásil ako 16-ročný. Pôsobil v 311. čs. bombardovacej peruti. Počas vojny nalietal 1 200 letových hodín. Po vojne sa vrátil do Československa ako nadporučík letectva. Pracoval na vojenskom

letisku Kbely ako riadiaci medzinárodnej letovej prevádzky. Lenže čoraz viac pociťoval pri práci nedôveru k zástupcom západného odboja. Preto sa rozhodol odísť naspäť do Veľkej Británie. Požiadal o možnosť odísť a od roku 1947 žije v Londýne. Je prezidentom Zväzu letcov slobodného Československa.

Bývalí vojenský výsadbári pod vedením čatára vo výslužbe Štefana Janáčka v horehronskej obci Šumiaci pod Kráľovou hoľou dokázali založením a činnosťou svojho klubu, že takáto činnosť je možná aj v skromných podmienkach malej obce. Klub pomenovali po rodákovi zo Šumiaca, bývalom výbornom vojenskom parašutistovi, majstrovi sveta nadporučíkovi Jurajovi Kriváňovi. V radoch školskej mládeže sa im podarilo prebudiť záujem o vlastnú históriu a vojenské osobnosti regiónu.

AKO PŘIBLIŽIŤ HISTÓRIU

Ocenenie v tejto kategórii nakoniec získal a od štátneho tajomníka ministerstva obrany Daniela Duchoňa prevzal prezident Konfederácie klubov vojenskej histórie Slovenskej republiky Jozef Hostinský. Podieľa sa na koordinácii činnosti klubov pri osvetľovaní niektorých bielych miest našej vojenskej histórie a jej popularizácii na verejnosti. Osobne organizuje už niekoľko rokov Boje na Hrone 1945, ktoré verne rekonštruujú udalosti z obdobia druhej svetovej vojny. V minulom roku sa na tomto podujatí zúčastnilo takmer 10-tisíc záujemcov o vojenskú históriu. Členovia 26 klubov vojenskej histórie zo Slovenska, Českej republiky a Maďarska im priblížili ťažké boje o prechod rieky Hron. Pán Hostinský podujatie organizuje pod záštitou Ministerstva obrany SR a v úzkej súčinnosti s Vojenským historickým ústavom Bratislava. Jeho súčasťou je aj prezentácia výzbroje, vojenskej techniky a činnosti Ozbrojených síl SR.

„Nemyslím si, že robím niečo výnimočné. Vždy som sa zaujímal o históriu. Kúsok odtiaľ, kde žijem, prebiehali

prakticky už na konci druhej svetovej vojny jedny z najťažších bojov pri oslobodzovaní Slovenska. Sovietski a rumunskí vojaci museli vynaložiť mnoho úsilia, aby prelomili húževnatú a dobre pripravenú nemeckú obranu na rieke Hron pri Starom Tekove. Vyhaslo vtedy mnoho životov, aby naša vlasť bola slobodná. Aj túto stránku našej histórie, ktorú už najmä mladá generácia nepozná, jej treba pripomínať. Avšak nie memorovaním, ale pútavejšou formou. Preto sme zvolili spomínanú rekonštrukciu bojov. Každý rok sa usilujeme prísť s niečím novým, čo by ešte vernejšie pripomínalo vtedajšie boje. Myslím si, že práve takéto ukážky a rekonštrukcie bojov na rôznych miestach Slovenska sú tou správnu cestou, ktorá pomôže mladú generáciu viac priťahnúť k vlastnej histórii,“ pripomína Jozef Hostinský.

V kategórii pomoc verejnosti bola nominovaná hasičská jednotka leteckej základne generálpukovníka Jána Ambruša Prešov, ktorej príslušníci zasahovali 7. októbra 2008 pri rozsiahlom požiari v prešovskej spaľovni odpadov. Hustý štiplavý dym vtedy zahľbil celé okolie. Zasahovali hasiči z celého regiónu. Medzi nimi aj družstvo hasičov z leteckej základne pod vedením nadrotmajstra Daniela Cinkaniča. Bojovali s plameňmi priamo v objekte spaľovne. Keďže celý priestor bol zadymený a vyskytovali sa v ňom rôzne farbivá a ďalšie chemické látky, vojenský hasiči pracovali v dýchacích prístrojoch. Nakoniec aj s ich pomocou sa po hodinách bojov s červeným kohútom podarilo dostať požiar pod kontrolu a uhasiť ho. Od primátora Prešova za tento čin získali vojenský hasiči pamätnú medailu a čestné uznanie.

Ďalej príslušníci ženijného práporu Sereď, ktorí už niekoľko rokov spolupracujú s Domovom sociálnych služieb pre deti a dospelých v Šoporni-Štrkovci. Chovancom ústavu podľa slov jeho riaditeľky Márie Tóthovej nezištné pomáhajú pri organizovaní mnohých akcií počas roka (medzinárodná akcia Zlatá ryбка, Strom života, Medzi-

národný deň detí), organizujú pre nich finančné zbierky na nákup potrebných športových a kultúrnych pomôcok. Chovanci sú častými návštevníkmi v kasárňach ženistov. Nechýbajú ani pri rozlúčkach so ženistami, ktorí odchádzajú do operácie ISAF v Afganistane.

AK BUDEM NABLÍZKU, RÁD POMÔŽEM

Cenu v tejto kategórii nakoniec zaslúžene získal vojak 2. stupňa Marek Pivovarník. Odovzdal mu ju zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Gajdoš. V jeden piatkový podvečer v máji minulého roka pred železničnou stanicou Vrútky napadla skupina troch útočníkov občana. Počas útoku utrpel vážne poranenia. Hoci svedkom napadnutia bolo niekoľko osôb, nikto nezasiahol a neposkytol pomoc. Okrem príslušníka martskeho mechanizovaného práporu, ktorý bol v tom čase v uniforme a cestoval k svojej rodine na východ Slovenska. Rázne zasiahol a rozohnal všetkých troch prekvapených útočníkov. Svojím činom vojak Pivovarník významne prispel k záchrane zdravia napadnutého.

„Nepovažujem to za niečo výnimočné. Bolo treba pomôcť, tak som pomohol. Veľmi som nad tým nepremýšľal. Ak bude človek v núdzi a ja nablízku, rád pomôžem,“ skromne poznamenáva vojak, ktorý si v druhej polovici minulého roka vzorne plnil úlohy v operácii KFOR v Kosove. Za svoj čin a skromné vystupovanie si vyslúžil veľké sympatie a dlhotrvajúci potlesk všetkých prítomných.

Práve vojak Pivovarník svojím činom názorne ukázal, že byť v správnom čase na správnom mieste nestačí. Veď mnohí tam boli a neurobili nič. Je potrebné aj niečo navyše. Prekonať vlastnú pohodlnosť, ľahostajnosť, nevšímavosť. Aj s rizikom vlastného ohrozenia. Vojak Pivovarník podstúpil takéto riziko. Bez nejakého hlbšieho uvažovania, že ho raz za to niekto ocení. Jednoducho ľudsky cítil, že v danom momente práve on musí pomôcť.

genpor. Peter Gajdoš odovzdáva ocenenie voj. 2 stupňa Marekovi Pivovarníkovi

zvláštnu cenu pre rakúske ozbrojené sily prevzal náčelník GŠ Bundesheeru gen. Edmund Entacher

štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň oceňuje prezidenta Konf. klubov voj. histórie Jozefa Hostinského

SPOLUPRÁCA SUSEDOV

V tomto roku bol udelená aj osobitná cena za výraznú pomoc nielen rezortu obrany, ale aj celému Slovensku v jeho etablovaní sa v medzinárodných operáciách. Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík ju odovzdal svojmu kolegovi, náčelníkovi Generálneho štábu rakúskeho Bundesheeru generálovi Edmundovi Entacherovi. Nie náhodou. Veď to boli práve rakúske ozbrojené sily, ktoré nám v období, keď sme mali minimálne skúsenosti z pôsobenia v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, podali pomocnú ruku. Mnohí slovenskí vojaci pred odchodom do misie UNDOF na Golanských výšinách, kde bola slovenská rota desať rokov súčasťou rakúskeho práporu, prešli prípravou v rakúskej výcvikovej základni v Gotzendorfe. Rakúska strana urobila ústretové gesto a pomáhala aj pri zabezpečovaní prepráv osôb a materiálu pri jednotlivých rotáciách.

Celé desaťročie slovenských vojakov v misii UNDOF je ukázkou dobrej spolupráce medzi ozbrojenými silami dvoch susedných štátov. Vojaci oboch štátov spolupracovali aj v operácii KFOR na území Kosova, keď boli slovenskí vojaci od roku 1999 do roku 2002 súčasťou rakúskeho práporu v campe Casablanca v Suva Reke a symbolicky práve od Rakúska Slovensko prevzalo misiu UNFICYP na Cypre.

„Som veľmi rád, že som takúto ocenenie pre celé rakúske ozbrojené sily dostal práve od slovenských ozbrojených síl. Je vyjadrením dobrej spolupráce medzi dvomi susednými krajinami a ich armádami. Aj naďalej spoločne úzko spolupracujeme v mnohých oblastiach,“ podakoval v slovenčine viditeľne dojatý rakúsky generál.

NIELEN KONZUMENTI BEZPEČNOSTI

Oceňovanie výnimočných činov jednotlivcov i vojenských kolektívov sa udialo práve v období, keď si pripomíname piate výročie nášho členstva v Severoatlantickej aliancii. Uplynulých päť rokov členstva Slovenska v NATO bolo poznamenaných naplňaním základného cieľa obrannej politiky Slovenska, ktorým je bezpečnosť občanov a zaručenie obrany štátu v podmienkach kolektívnej obrany. Členstvo v NATO a Európskej únii výrazne zmenilo bezpečnostné postavenie Slovenska. Stalo sa integrálnou súčasťou euroatlantického bezpečnostného spoločenstva a získalo zmluvne viazané bezpečnostné záruky. Zároveň sa stalo garantom bezpečnosti svojich spojencov. Svojimi skutkami ukazuje, že je pripravené aktívne sa podieľať na vytváraní bezpečného sveta.

Najvýraznejším príkladom takéhoto vzťahu je účasť slovenských vojakov v súčasnosti najťažšej a najnebezpečnejšej operácii Aliancie na území Afganistanu. V operácii ISAF okrem ženistov, príslušníkov strážnych jednotiek pôsobia aj členovia provinčných rekonštrukčných tímov, v minulom roku naši vojenský zdravotníci i brigádny generál Pavel Macko, ktorý pracoval na hlavnom veliteľstve operácie ISAF v afganskom Kábuľe ako náčelník štábu koordinácie a riadenia operácií.

Záverečná pieseň Jany Kirschner Pokoj v duši len podčiarkla, že práve činy všetkých nominovaných a ocenených jednotlivcov a kolektívov v ankete Vojenský čin roka 2008 pomohli vo všetkých prítomných navodiť onen príjemný pokoj v duši...

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Rozbitie alebo rozpad

Pod týmto zaujímavým a zároveň trochu provokujúcim názvom sa 11. a 12. marca v Bratislave pod záštitou podpredsedu vlády SR Dušana Čaploviča a veľvyslanca Českej republiky na Slovensku Vladimíra Galušku v priestoroch českého veľvyslanectva uskutočnila medzinárodná konferencia. Zameraná bola na 70. výročie zániku Česko-Slovenska v marci 1939.

Podujatie zorganizoval Historický ústav Slovenskej akadémie vied v spolupráci s Vojenským historickým ústavom Bratislava a Historickým ústavom Akadémie vied Českej republiky. Historici zo Slovenska, Českej republiky, Spolkovej republiky Nemecka, Rakúska, Poľska a Maďarska sa spoločne pokúsili na základe všetkých dostupných faktov nájsť odpovede na celé spektrum otázok ohľadne historických reflexií zániku Česko-Slovenska v roku 1939.

HISTORICI ŠIESTICH ŠTÁTOV

Skúmali z rôznych pohľadov zahraničnopolitické aspekty zániku ČSR. Najmä vplyv vtedajších veľmocí na tento proces, ale aj záujmy susedných štátov. Všimli si vnútropolitický vývoj v Čechách a na Slovensku, najmä v období od prijatia Mnichovskej dohody do 15. marca 1939, ale aj národnostnú otázku, jej riešenie v spomínanom období a úlohu armády v tomto historickom období.

Na konferencii vystúpili so zaujímavými príspevkami mnohí renomovaní historici. Zástupca riaditeľa Historického ústavu Akadémie vied ČR Jan Němeček bližšie priblížil obdobie konca 30. rokov a postupnú likvidáciu česko-slovenskej zahraničnej služby. Jeho kolega z ústavu Jindřich Dejmeš sa zasa venoval Česko-slovenskej zahraničnej politike pred 15. marcom 1939, Angela Hermannová z univerzity v Norimbergu vplyvy nacistického režimu v Nemecku na autonomistické

hnutie na Slovensku, David Schriffel z Rakúskej akadémie vied úlohu Viedne pri vzniku Slovenského štátu, Vít Smetana z Ústavu pre súčasné dejiny AV ČR britskej politiky ústupkov a neprovokovania Nemecka. Emília Hrabovec z Univerzity Komenského pomohla osvetliť málo známe súvislosti vzťahu Svätej stolice k Česko-Slovensku v rokoch 1938 – 1939, jej uznanie štátnosti Slovenska na rozdiel napríklad od Chorvátska, ktoré Vatikán nikdy neuznal, keďže vzniklo v čase vojny ako jej produkt. Zaujímavé boli aj pohľady historikov spoza našej južnej hranice na vtedajšie dianie. László Szarka z Maďarskej akadémie vied sa zamerával na prehodnotenie slovenskej autonómie v maďarskej zahraničnej politike po Viedenskej arbitráži, István Janek bližšie priblížil úsilia maďarskej diplomacie o získanie Slovenska na svoju stranu v rokoch 1938 – 1939. Zaujímavé boli aj vystúpenia poľských historikov, pretože v našej verejnosti sú dosť málo známe hodnotenia celého procesu zániku ČSR z pohľadu našich severných susedov. Mateusz Gniazdowski z Poľského inštitútu medzinárodných vzťahov poukázal na miesto autonómneho Slovenska v poľskej politike, Dariusz Dabrowski priblížil poľský pohľad na udalosti v Podkarpatskej Rusi v tomto období. Miroslav Tejchman z Historického ústavu AV ČR pripomenul, kam až politika ústupkov západných mocností viedla v nasledujúcom čase v regióne Balkánu.

AKO TO BOLO S GENERÁLOM HOMOLOM?

Ďalší historici sa venovali neraz rozporuplnému vnútropolitickému vývoju v Čechách a na Slovensku. Josef Harna z Historického ústavu AV ČR poukázal na postupný rozpad stranícko-politického systému pred 15. marcom 1939, keď tradičné demokratické parlamentné strany v oboch častiach štátu postupne vyprázdňovali pozície v prospech strán s totalitným zameraním. Milan Zemko z Historického ústavu SAV na

základe odrazu vzniku ľudáckeho režimu v dobovej tlači pripomenul postupné zastavovanie vydávania periodik iného zamerania. Katarína Zavacká z Ústavu štátu a práva SAV pripomenula postupnú likvidáciu nezávislosti súdnictva po ustanovení autonómnej vlády Slovenska v októbri 1938. Účastníci konferencie si s veľkým záujmom vypočuli vystúpenie bývalej pracovníčky Múzea SNP, dnes pôsobiacej v Historickom ústave AV ČR Zlatica Zudovej-Leškovej. Poukázala na nepravdivosť niektorých vžitých mýtov okolo vyhlásenia výnimočného stavu na Slovensku v marci 1939, tzv. Homolovho puču a na neskôr tragický osud generála Homolu.

Na ďalšie aspekty vnútropolitického vývoja upriamil svoju pozornosť okrem iného aj renomovaný historik Jan Rychlík z Karlovej univerzity v Prahe. Ľudovít Hallon z Historického ústavu SAV pripomenul zmenu hospodárskej orientácie Slovenska v tomto období, Predseda vedeckej rady Historického ústavu SAV Valerián Bystrický ukázal na zahraničnopolitické kontakty Hlinkovej slovenskej

ľudovej strany pred 14. marcom 1939, Róbert Letz z univerzity Komenského na reakciu katolíckej cirkvi na vznik Slovenského štátu, jeho kolega Eduard Nižňanský zasa na prvé deportácie Židov v novembri 1938 na územie nikoho medzi vtedajším Česko-Slovenskom a Maďarskom. Národnostným otázkam v bývalej ČSR a ich vplyvom na jej zánik sa venovali Norbert Spannenberger z univerzity v Lipsku, Jaroslav Šebek a Jan Gebhart z Historického ústavu AV ČR, ale aj Michal Schwarc z Historického ústavu SAV, Attila Simon z univerzity v Komárne či Martin Hetényi z nitrianskej univerzity.

Vojenské aspekty spomínaného obdobia pomohli vhodne osvetliť vystúpenia zástupcov Vojenského historického ústavu Bratislava. Jeho riaditeľ podplukovník Miloslav Čaplovič priblížil československú armádu medzi Mnichovom a marcom 1939 s dôrazom na Slovensko. František Cséfalvay zasa maďarské diverzné akcie v tomto období na východe čs. republiky, plukovník v. v. Jozef Bystrický nelahkú výstavbu slovenskej armády v jej prvom období od marca do mája 1939, keď sa po odchode českých vojakov podstatne znížila jej bojaskopnosť. Igor Baka priblížil formovanie politického systému Slovenského štátu od marca do októbra 1939.

NA SPRÁVNEJ CESTE

Želanie českého veľvyslanca Vladimíra Galušku (na fotografii vpravo s riaditeľom VHÚ pplk. Miloslavom Čaplovičom) o tom, že konferencia by mala pomôcť v lepšom osvetlení a poznaní vtedajšej doby, ktorá bola taká zlomová pre oba naše národy, sa podarilo naplniť. Aj keď podplukovník Miloslav Čaplovič pripomenul, že práve archívy sú zdrojom poznania a stále je v nich mnoho fondov, ktoré sa len teraz postupne otvárajú a spracúvajú. Niektoré dokumenty sú dokonca stále neprístupné. „Aj vzhľadom na to a niektoré ďalšie dôvody si myslím, že možno až nasledujúca generácia bude tá, ktorá bude objektívnejšie a nezaujatú nahliadať na udalosti rokov 1938 – 1945. Bratislavská konferencia bolo v tomto smerovaní jedným zo správnych krokov nášho sebaopozitania.“

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Barborka, Terezka, Sisa v akcii

Príslušníci vojenskej hasičskej jednotky prešovskej leteckej základne dali takéto mená svojej technike, s ktorou zabezpečujú nepretržitú službu. „Prirástla nám k srdcu, a tak dostala pomenovania. Tak Tatra-815 sme nazvali Barborkou, dve cisterny Tatra-148 zasa Sofiou a Terezkou, Liazku Sisou, sanitné vozidlo Katkou, autožeriav dostal meno Buffy,“ približuje veliteľ zmeny vojak 2. stupňa Ivan Leško pekný vzťah vojenských hasičov k svojej technike. Aj napriek tomu, že tá nepredstavuje žiadnu technickú špičku a svoje najlepšie roky má už dávno za sebou.

Rodák z Pečovskej Novej Vsi v okrese Sabinov pôsobí vo svojej obci ako dobrovoľný hasič. Priznáva sa, že vždy chcel byť hasičom. Sen sa mu splnil práve na prešovskom letisku. Najskôr tu bol ako vojak povinnej služby, posledných päť rokov je vojenským profesionálom. V strednej škole hasičského zboru v Žiline postupne absolvoval mnohé odborné kurzy. Od základného, cez kurz veliteľa smeny až po lezecký kurz, potrebný pre leteckú pátraciu záchrannú službu. V Prievidzi bol na kurze u banských záchranárov.

ZÁSAH VODOU

Vojak Leško spomína na svoj doposiaľ najťažší zásah pri rozsiahlom lesnom požiari v Slovenskom raji. „Na miesto zásahu sme sa zlaňovali z vrtuľníka. Inak sa nedalo dostať do neprístupného terénu. Bol to dosť adrenalinový zážitok. Fúkal silný vietor a vrtuľník musel klesnúť nízko nad vrcholky stromov. Potom sme

pomocou vysielaciek navigovali pilotov vrtuľníkov, kam majú vyliať vodu z bambi vakov. Cez koruny stromov na nás nevideli, a tak sme často dostali plný zásah a boli mokří. Ale hlavne, že to pomáhalo hasiť jednotlivé ohniská požiaru. Neustále sa širil cez koreňový systém a vplyvom vetra dokonca preskakoval cez skalné rokliny. Od žiaru padali stromy, uvoľňovali sa skaly, ktoré sa rútili dolu svahom. Často sme sa im museli vyhýbať. Všade bolo plno dymu. Piaty deň sme toho mali už plné zuby. Preto sme s úľavou privítali dážď. Všade navôkol zostala po vyčistení ohňa doslova spálená čierna krajina.“

Jeho ďalšie rozprávanie prerušil telefonát od riadiaceho lietania. Bol vyhlásený signál: Nehoda. Veliteľ zmeny vydal pokyny a o chvíľu už hasiči v prilbách a potrebnom výstroji bežali k svojim vozidlám. Barborka, Terezka, Sisa, Katka i Buffy vyrážali z útrov hangára, kde má hasičská jednotka svoje pôsobisko, na miesto zásahu.

MÁME DVA BAMBI VAKY

Major Milan Roman, ktorý je veliteľom práporu leteckých pozemných informačných systémov a letiskového zabezpečenia Leteckej základne generálplukovníka Jána Ambruša, pozorne sledoval počínanie svojich podriadených. „Na pokyn riadiaceho lietania musia do troch minút zasiahnuť v prípade potreby v priestore letiska. Ich úlohou je záchrana osôb, uhasenie požiaru. V stálej zmene je vždy 6 hasičov. Celkovo má jednotka 42 príslušníkov. Je zložená z vojenských profesionálov i civilných zamestnancov. Všetci absolvovali rozličné odborné kurzy. Každý hasič je zároveň aj zdravotníkom. Vie teda nielen hasiť, ale aj zachraňovať, poskytnúť prvú

pomoc. S ich odbornou úrovňou a pripravenosťou som spokojný. Koniec koncov vždy ju ukázali, keď bolo treba. Či už pri leteckých nehodách príslušníkov našej základne, ale aj pri hasení požiarov v Slovenskom raji, v Nízkyh Tatrách, ale aj v Prešove. Zasahovali aj pri povodniach. Pre hasenie pomocou vrtuľníkov máme na základni k dispozícii dva bambi vaky. Každý má objem 2-tisíc litrov. V rámci hasičskej jednotky máme aj lezeckú skupinu, ktorá je pripravená na zlaňovanie nielen z vrtuľníkov Mi-17, ale minulý rok sme úspešne odskúšali aj zlanenie z bojového vrtuľníka Mi-24. Výstroj majú naši hasiči na pomerne slušnej úrovni. V tomto smere sú porovnateľní s civilnými hasičmi. Zaoštváme však v kvalite automobilovej techniky. Potrebovali by sme čím skôr obmeniť predovšetkým cisternové vozidlá Tatra-148, autožeriav, obstarožnú sanitu UAZ-452 so zastaraným vnútorným vybavením. Chýba nám hydraulická plošina a terénne zásahové vozidlo. To, ako sme v tejto oblasti zaostali, si človek najlepšie uvedomí až pri spoločných akciách s leteckými hasičmi českej armády,“ pripomína major Roman.

ZASTARANÁ AUTOMOBILOVÁ TECHNIKA

Medzi najskúsenejších príslušníkov jednotky patrí operátor strojnej služby čatár Jaroslav Marušák. Rodák z Hrabkova neďaleko Prešova je síce profesionálnym vojakom len šesť rokov, ale predtým dlhé roky pôsobil ako civilný zamestnanec. Stál pri zrode hasičskej jednotky na prešovskom letisku. Absolvent košickej dopravnej priemyslovky bol na vojenčine v útvaru civilnej ochrany v Malackách. Podľa neho sa na letisku podmienky pre

prácu hasičov v mnohých oblastiach zlepšili. Dostali temperované priestory (obdobné by potrebovali aj pre uloženie techniky, aby bola čo najlepšie pripravená na prípadný výjazd), vysokotlakové vyslobodzovacie zariadenie, podstatne sa zlepšil výstroj každého hasiča, dostali spoľahlivé vysielacky. Jaroslav ako technik pozná jednotlivé vozidlá doslova do skrutky. „Svoju mladosť už majú dávno za sebou. Snažíme sa ich udržiavať v takom stave, aby mohli vždy zasiahnuť, ale donekonečna sa to už nedá takto lepíť. Chceme si pri zásahoch vždy splniť svoje úlohy a tá nová technika by nám v tom výrazne pomohla. Veď ide o záchranu ľudských životov a na tých by sa nemalo šetriť,“ hovorí čatár Marušák, ktorý je vo svojej obci predsedom dobrovoľného hasičského zboru.

Zasahoval pri haváriách vrtuľníkov. Pri tých so šťastným koncom ako v Michalánoch, aj pri tragédii, keď sa v októbri 2003 zrútil do lesného porastu pri Pušovciach vrtuľník Mi-17 a v jeho troskách zahynula celá štvorčlenná posádka. Ešteže stroj vtedy nehorel. Spoločne so svojimi kolegami nechýbal ani v Hejcoch pred tromi rokmi, keď boli pripravení zasiahnuť pri odstraňovaní následkov najväčšej leteckej tragédie v dejinách Slovenskej republiky.

VRTUĽNÍK UHASILI AŽ ŠTYRI CISTERNY

Veľké skúsenosti z rôznych zásahov a hasenia požiarov má aj hasič záchranár Milan Bujňák. Rodák z Vysokej v okrese Sabinov po maturite na drevárskej priemyslovke a vojenčine v brnianskom útvaru PVO pôsobil dlhé roky ako hasič v drevárskej firme Nový domov v Sabinove. Naposledy ako veliteľ hasičskej jednotky. Posledných dvanásť rokov je už na prešovskom letisku. Zasahoval aj pri požiari Mi-17 priamo v priestore letiska. „Spadol krátko po vzlete. Bol plný paliva. Obávali sme sa najhoršieho. Všade bolo plno dymu. Stroj ležal na boku. Ochladzovali sme prúdmi hasiacej zmesi kabinu. Práve pre ten hustý dym sme spočiatku nevedeli, že posádka už vrtuľníka opustila. Horel celý stroj. Plamene sa približovali k pneumatikám, báli sme sa, že vystrelia. Jedna cisterna bola málo. Na uhasenie celého požiaru bolo potrebných až 8-tisíc litrov zmesi. Najhoršie zážitky mám však z Pušoviec. Vrtuľník Mi-17 tam síce nehorel, ale našli sme už všetkých mŕtvych. Takéto zážitky sa vryjú človeku navždy do pamäti...“ spomína Milan Bujňák. Rovnako smutná bola aj tragédia z roku 2005, keď pri Sabinove havaroval vrtuľník Mi-24 a v jeho troskách zostala trojčlenná posádka.

Starší technik rotmajster Peter Kandra sa dostal k hasičom tak trochu okľukou. Rodák z Jakloviec v okrese Gelnica po maturite na elektrotechnickej priemyslovke absolvoval v Liptovskom Mikuláši ročnú práporčickú školu. Po príchode na letisko pracoval najskôr v letiskovej službe. K hasičom prešiel pred piatimi rokmi. Odvtedy ukončil mnohé odborné kurzy. Okrem iného aj lezecký a umožňujúci práce vo výškach.

„Prvé zlaňovanie z vrtuľníka bolo adrenalínom a zážitkom. Dnes je to už v pohode, ale predsa len rešpekt zostáva. Veď človeku nad hlavou vrčí vrtuľník a on ide po lane rýchlo dolu. Som rád, že som sa k tomu dostal. Celkovo je práca hasiča na leteckej základni veľmi zaujímavá. Času na nudu nezostáva. Som rád, že sa nám podarilo vytvoriť dobrý kolektív. Sú v ňom starší a skúsenejší i mladší, vojaci i civilni, ale vždy, keď treba, vieme spoločne zabrať,“ poznamenáva rotmajster Kandra.

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA,
archív leteckej základne Prešov

Daniel Duchoň na Balkáne

Gordana Dorić prišla o všetko. V občianskych nepokojoch tejto kosovskej Srbke vyrabovali v Prístine kancelárie počítačovej firmy, v ktorej zamestnávala 60 špecialistov bez rozdielu na ich národnosť.

Bývalá podnikateľka roka sa nevzdala. V Kosove založila občianske združenie Avenija, čiže Ulica. Združuje 300 srbských žien, ktoré vo veľkej časti po vypálení ich domov naozaj skončili aj s rodinami na ulici – a teraz žijú v podnájomoch či u príbuzných. Snaží sa im pomáhať. V dedine Lapje Selo otvorila vo svojom dome pre časť z nich krajičskú dielňu. No a Slovenská republika im prostredníctvom organizácie ministerstva zahraničných vecí Slovak Aid nakúpila krosnú. V mene slovenskej vlády im ich 24. marca odovzdal štátny tajomník ministerstva obrany Slovenskej republiky Daniel Duchoň. Sprewádzal ho vedúci Styčného úradu SR v Prístine Miloslav Naď – mimochodom plukovník vo výslužbe a účastník niekoľkých zahraničných operácií. A ešte jeden podobný príklad. D. Duchoň si mal v horskej obci Lanište pozrieť práce na výstavbe športového ihriska. Kvôli stavu nespvenej prízrzdovej cesty a zosuvu pôdy sa do nej nedostal. Tam žijúca kosovsko-albánska komunita roztrúsená v početných osadách dlhé roky zápasí práve s týmto problémom. V čerstvej pamäti má nedávny boj obrneného transportéra KFOR, ktorý na poslednú chvíľu doviezol do nemocnice rodiacu ženu. Aj preto asfaltové ihrisko bude slúžiť aj ako prístavacia plocha pre vrtulníky, vrátane tých KFOR-áckych. Stavia sa zo spoločnej slovensko-

fínskej pomoci. Podpora občianskych projektov je jedným z prejavov pomoci SR v rámci stabilizovania situácie na Balkáne. Samozrejme, nateraz Slovensko pomáha pri udržaní mieru a pokoja predovšetkým činnosťou jednotiek Ozbroyených síl SR. Aj preto bol v pondelok 23. marca štátny tajomník D. Duchoň spokojný s odozvou na ich činnosť, ktorá v Sarajeve zaznela z úst veliteľa síl EUFOR generál-

majora Stefana Castagnotta. Taliansky generál, ktorý v rámci operácie ALTHEA velí približne 2 600 vojakom z vyše dvadsiatich krajín, sa štátnemu tajomníkovi poďakoval za prácu slovenských vojakov. Rovnako reagoval aj minister obrany Bosny a Hercegoviny Selmo Cinkotič. Vyslovil presvedčenie, že Slováci v operácii ALTHEA zotrávajú aj v nasledujúcom období. „Pánovi ministrom Cinkotičovi som ponúkol spoluprácu pri výmene skúseností z transformácie OS SR a z prístupových procesov do NATO a Európskej únie. Zároveň som ponúkol príslušníkom bosnianskej armády možnosť zúčastniť sa dôstojníckych kurzov ISOC v Liptovskom Mikuláši, pričom niekoľko bosnianských dôstojníkov už tieto kurzy absolvovali,“ povedal po rozhovoroch D. Duchoň. Zdôraznil, že pre Slovensko je zo zahraničnopolitického hľadiska oblasť Balkánu jednou z priorit. V operácii ALTHEA slúži 35 členná slovenská strážna čata, ktorá má za úlohu stráženie tábora Budmir 2, kde sídli aj veliteľstvo operácie. Od februára do konca mája je v operácii nasadená aj slovenská vrtulníková jednotka s dvoma vrtulníkmi Mi-17 s 33 členným leteckým personálom. „Toto je už moje štvrté nasadenie v zahraničí, dva razy som bol s našimi letcami v operácii SFOR v Bosne a raz v KFOR v Kosove,“ konštatoval veliteľ vrtulníkovej jednotky major Ladislav Malák. Štyria dôstojníci OS SR pôsobia na veliteľstve operácie ALTHEA.

Nasledujúci deň, v utorok 24. marca, štátny tajomník už v misii KFOR v Kosove na slávnostnom nástupe slovenských vojakov v tábore Šajkovac o. i. zdôraznil, že aj keď je finančná situácia napätá i v rezorte obrany, vojaci nasadení v operáciách musia byť plne zabezpečení. Následne im spolu s poďakovaním odovzdal medailu Za službu v operácii NATO. Na slávnostnom nástupe sa zúčastnil aj veliteľ medzinárodnej brigády Stred fínskej brigády generál Kyösti Halonen. Stotridsaťosm príslušníkov OS SR je súčasťou tejto 1 400-člennej brigády spolu s Fínmi, Švédmi, Írmi, Lotyšmi a Čechmi. Veliteľom nášho kontingentu je podplukovník Vojtech Mojzes (na fotografii s Danielom Duchoňom) a jadro vojakov tvoria príslušníci 11. mechanizovaného práporu z Martina.

V KFOR pôsobí 15-tisíc vojakov z viac ako 20 štátov. Z našich je v rámci medzinárodných štruktúr najvyššie postavený podplukovník Ján Marek. Vykonáva funkciu zástupcu náčelníka štábu brigády Stred pre podporu. Jej veliteľstvo sídli v Lipiane. „K mojim úlohám patrí predovšetkým riadenie logistiky, personalistiky, vojensko-civilná spolupráca, spolupráca s kosovskými bezpečnostnými silami a prihraničná spolupráca so srbskou stranou,“ uviedol pplk. Ján Marek. Pred odchodom do KFOR pôsobil na Veliteľstve síl, výcviku a podpory v Trenčíne.

Kosovo: naši policajní partneri

Kriminalitou je v Kosove najviac zatažený región Peja. A práve tam je poradcom regionálneho policajného riaditeľa plukovník Dušan Janura, príslušník Policajného zboru Slovenskej republiky. Možno povedať, že ak vojaci prostredníctvom operácie KFOR dokázali v tejto časti Balkánu zastaviť boje a udržať mier, medzinárodné policajné sily misie EULEX sa snažia pomáhať pri dekriminalizácii spoločnosti a posunúť štandardov bezpečnosti života na úroveň bežnú v krajinách Európskej únie.

Plukovník Dušan Janura (na fotografii s vojenským policajtom rotným Petrom Mackom) pricestoval do Kosova 20. apríla minulého roku. „Bol som člen plánovacieho tímu Európskej únie, ktorý mal za cieľ pripraviť podmienky na začatie činnosti policajnej misie EULEX,“ spomenie. Dodá, táto misia bola vyhlásená oproti očakávaniam o niečo neskôr – 9. decembra. V súčasnosti má 1 900 príslušníkov z 27 európskych štátov. Slovenských policajtov je 8, vrátane jednej policajtky.

„Monitoring, mentoring and advising, teda monitorovanie, výuka a poradenstvo – to sú naše hlavné úlohy,“ vyratúva pplk. Janura. Príslušníci misie sa snažia implantovať do systému policajnej služby v Kosove právne a administratívne postupy tak, aby zodpovedali štandardom v krajinách Európskej únie. Týka sa to aj per-

sonálneho a materiálneho zabezpečenia a do veľkej miery aj zabráňovanie korupcie v policajných radoch.

Región Peja má hranice s Albánskom a Čiernou Horou a aj preto je tu miera kriminality mimoriadne vysoká. „To, čo počujete o kriminalite Kosova, produkuje z veľkej miery práve región Peja. Zvyšok krajiny má porovnateľnú mieru kriminality ako je bežný európsky štandard,“ konštatuje plukovník Janura. On osobne má v podriadenosti v rámci medzinárodných síl viac ako stovku policajtov a je priamo zodpovedný za budovanie bezpečnosti celého regiónu vo všetkých oblastiach. Jeho zástupkyňou bola najskôr Nemka, dnes je to Dán. Na túto pozíciu, ktorá je v rámci medzinárodného nasadenia našich policajtov, sa však nedostal jednoducho. „Zaujím bol veľký, malo ho viac ako sto vysokých policajných úradníkov z celej Európy. Nestačilo však, aby sa niekto

prihlásil alebo bol nominovaný národnou stranou. Po tom, ako som sa dostal do užšieho výberu, ma ešte z medzinárodného veliteľstva v Bruseli skúšala prostredníctvom audiokonferencie šesťčlenná komisia,“ spomenie 48-ročný rodák zo Žiliny. Je zrejme, že táto pozícia je aj významným ocenením Slovenska v štruktúrach EÚ. Plukovník zároveň oceňuje aj prácu svojich slovenských kolegov, ktorí v Kosove pôsobia v oblasti zavádzania európskeho právneho štandardu, poriadkových špeciálnych jednotiek a odhaľovania kriminality.

V našich vojenských podmienkach by sme povedali, že plukovník Dušan Janura je už ostrieľaný mierotvorca. Áno, v rámci medzinárodného pôsobenia je skutočne skúsený dôstojník. Ved' v rokoch 2003 až 2005 pôsobil v Bosne a Hercegovine a v rokoch 2006 – 2007 v Macedónsku. Hovorí o medzinárodnom rozhlade, o skúsenostiach, ako aj o informáciách týkajúcich sa práce iných policajných zborov. To všetko v zahraničí získava. V Kosove je pre neho najväčšou výzvou podieľať sa na dekriminalizácii vnútorného prostredia a budovaní moderných policajných síl a bezpečného života. Na to, ako sa to darí, plukovník Janura nateraz neodpovedá. Je ešte priskoro. No hovorí, že ak bola misia EULEX plánovaná pôvodne na dva roky, z objektívnych príčin môže trvať aj päťkrát dlhšie.

Dvojstranu pripravil **Pavol VITKO**

ÚČASŤ PRÍSLUŠNÍKOV POLICAJNÉHO ZBORU V MEDZINÁRODNÝCH MISIÁCH A OPERÁCIÁCH

- EUPM - Bosna a Hercegovina (od novembra 2002), v súčasnosti 5 policajtov
- EUBAM - Moldavsko a Ukrajina (od decembra 2005), v súčasnosti 4 policajti
- EULEX - Kosovo (od apríla 2008), v súčasnosti 8 policajtov
- EUMM - Gruzínsko (od februára 2009), v súčasnosti 2 policajti
- PROXIMA - Macedónsko (ukončená 15. 2. 2006),
- EU PAT - Macedónsko (ukončená 15. 6. 2006),
- Iraqi Freedom - JIPTC Jordánsko (ukončená 20. 11. 2006).

Financovanie vojenských operácií EÚ (I.)

Nové bezpečnostné hrozby spôsobené jednak zásadnými zmenami v globálnom bezpečnostnom prostredí po skončení studenej vojny a jednak vedľajšími negatívnymi javmi vyplývajúcimi z globalizácie, modernizácie, liberalizácie a internetizácie spoločnosti si vynútili prehĺbenie a posilnenie bezpečnostnej a obrannej politiky jednotlivých už existujúcich integračných zoskupení.

Ohrozeniam v podobe medzinárodného terorizmu, organizovanej kriminality, náboženského fundamentalizmu alebo nacionalistického radikalizmu, prípadne dokonca hrozbám možného použitia zbraní hromadného ničenia sa nevyhla ani Európska únia. Práve to viedlo k implementácii novej Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky a z toho istého dôvodu bol v decembri roku 2003 prijatý prvý európsky strategický koncept v histórii – Európska bezpečnostná stratégia, v ktorej EÚ uznala, že v prípade budúcich kríz a konfliktov vyplývajúcich z nových bezpečnostných hrozieb bude nevyhnutné použiť aj vojenské nástroje krízového manažmentu, ak diplomatické nástroje zlyhajú. Výsledkom bolo, že EÚ sa začala oveľa viac zaoberať problematikou vojenských spôsobilostí nevyhnutných pre vedenie vojenských operácií EÚ ako jedného z nástrojov medzinárodného krízového manažmentu. Ale vzhľadom na to, že väčšina členských krajín EÚ je zároveň členom NATO, naďalej zostala v platnosti dohoda, že kolektívna bezpečnosť členských štátov únie aj naďalej zostáva vo výlučnej zodpovednosti Severoatlantickej aliancie.

MODERNÉ BOJOVÉ JEDNOTKY

Jedným z hlavných cieľov EÚ v tejto oblasti tak bolo postupné vytvorenie moderných bojových jednotiek EÚ, ktoré by boli schopné v prípade potreby viesť samostatné vojenské operácie EÚ. Na zabezpečenie dosiahnutia tohto ambiciózneho cieľa postupne vznikla koncepcia, v súčasnosti už aj nám známych, bojových skupín EÚ – tzv. Battlegroups (BGs). Podľa definície prijatej v roku 1999

v Helsinkách by bojová skupina EÚ mala predstavovať zmiešanú vojenskú jednotku veľkosti posilneného práporu, pozostávajúcu z približne 1 500 vojakov a disponujúcu zložkami bojovej podpory. Mala by byť tvorená buď jedným štátom, alebo multinárodnou koalíciou niekoľkých členských krajín EÚ na čele s tzv. vedúcim národom (Lead Nation). Každý polrok by mala mať EÚ k dispozícii dve pripravené bojové skupiny, aby mohla reagovať na dve rôzne krízové situácie na dvoch rôznych miestach. Každá bojová skupina EÚ by pritom mala byť schopná samostatného operačného nasadenia prostredníctvom strategického transportu, flexibilná, aby bola schopná podniknúť operácie aj vo vzdialenej krízovej oblasti (napr. na území tzv. zlyhávajúcего štátu) a schopná vykonávať bojové operácie i v extrémne náročných podmienkach (púšť, tropický prales, horský terén, ...).

Cieľom je, aby bojové skupiny EÚ mali spôsobilosti na plnenie rôznych typov úloh. Predovšetkým na:

- oddelenie znepriatelených strán použitím sily, vrátane nastolenia mieru a zabezpečenia zásobovania,
- predchádzanie konfliktom, vrátane preventívneho nasadenia vojsk, odzbrojovaciej operácii a presadenia embarga,
- evakuáciu osôb z ohrozeného územia,
- asistenciu iným medzinárodným organizáciám v humanitárnych operáciách, vrátane odstraňovania následkov katastrof a pri evakuácii utečencov.

Aby však mohli bojové skupiny EÚ vôbec zabezpečiť splnenie týchto náročných úloh, musia spĺňať

určité požiadavky. A tie spočívajú najmä v ich vysokej tréningovosti, vycvičenosti a pripravenosti, rýchlej nasaditeľnosti, modernej vybavenosti, udržateľnosti a interoperabilite.

Ako členská krajina EÚ, ktorá sa iniciatívne podieľa na riešení problémov v oblasti medzinárodného krízového manažmentu, sa do projektu bojových skupín EÚ aktívne zapája prostredníctvom jednotiek a príslušníkov svojich ozbrojených síl aj Slovenská republika, pričom táto aktivita spočíva najmä v našom príspevku do spoločnej bojovej skupiny s Českou republikou s dobou pohotovosti na nasadenie v druhej polovici tohto roka a taktiež do spoločnej bojovej skupiny s Poľskom a Nemeckom, za podpory Lotyšska a Litvy, ktorá by mala byť pripravená na nasadenie v prvej polovici roka 2010.

FINANCOVANIE VOJENSKÝCH OPERÁCIÍ EÚ

Uvedené informácie sú v podstate všeobecne známe, a to nielen medzi vojenskou verejnosťou. Menej je už známe, ale o to v súčasnosti – čase finančnej krízy zaujímavejšie, akým spôsobom sú financované vojenské operácie EÚ. Sú vojenské operácie EÚ plne hradené zo spoločného rozpočtu Únie, alebo si každá krajina platí svoje príspevky do bojových skupín EÚ v plnej výške z vlastného rozpočtu? Prípadne, existuje nejaký iný, zmiešaný spôsob financovania vojenských operácií EÚ? Tieto, ale aj ďalšie otázky súvisiace s financovaním vojenských operácií EÚ sa pokúsím zodpovedať v nasledujúcich riadkoch.

Základnou východiskovou informáciou, z ktorej musíme vychádzať pri riešení spôsobu financovania vojenských operácií EÚ, je Rozhodnutie Rady EÚ č. 2007/91/SZBP z 12. februára 2007, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 2004/197/SZBP, ktorým sa ustanovuje mechanizmus správy financovania spoločných nákladov na operácie Európskej únie s vojenskými alebo obrannými dôsledkami – ATHENA. Zároveň bol na základe uvedeného rozhodnutia vytvorený úrad hlavného administrátora finančného mechanizmu ATHENA so sídlom v centrále EÚ v Bruseli, ktorý vykonáva správu financovania spoločných nákladov na všetky vojenské operácie Európskej únie.

Z pohľadu príspevkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky do bojových skupín EÚ v rokoch 2009 (CZ/SVK BG EU) a 2010 (POL/GER/SVK/LAT/LIT BG EU) je dôležité uviesť, že financovanie vojenských operácií EÚ prostredníctvom finančného mechanizmu ATHENA je možné rozdeliť podľa jednotlivých fáz operácie na prípravnú, aktívnu a likvidačnú fázu.

I. PRÍPRAVNÁ FÁZA

V prípravnej fáze, ktorá predstavuje obdobie od schválenia „Crisis Management Concept“ až do prijatia „Joint Action“ a vymenovania veliteľa operácie, je schvaľovaním výdavkov počas tejto fázy operácie oprávnený jedine Administrátor (správca) finančného mechanizmu ATHENA. V tejto fáze sa zhromažďujú všetky potrebné informácie o možnostiach zásobovania, kontraktácie a najímania lokálneho personálu. Organizuje sa systém velenia, otvárajú sa bankové účty, nastavujú sa finančné toky a zároveň sa spracováva návrh pre veliteľa operácie o tom, čo by malo byť súčasťou Spoločných nákladov (Common Costs = CC) a čo súčasťou Nákladov participujúcich štátov (Nation Borne Costs = NBC).

Logistická podpora vlastných jednotiek v rámci vojenskej operácie EÚ je vždy otázkou národnej zodpovednosti, a preto ju financujú jednotlivé zúčastnené národy z vlastných zdrojov. V dôsledku náročných klimatických podmienok, ťažkého terénu, nedostatočnej a nevyhovujúcej infraštruktúry, budov a zariadení, obmedzených spôsobilostí a nedostatku potrebných komodít v mieste nasadenia, sa však predpokladá mnohonárodný prístup k logistickej podpore nasadzovaných jednotiek. Preto sú niektoré výdavky na zabezpečenie logistickej podpory pre všetky participujúce krajiny v mieste nasadenia najprv predfinancované prostredníctvom administrátora finančného mechanizmu ATHENA a následne fakturované zúčastneným národom.

V prípravnej fáze operácie sú zo spoločných fondov (CC) hradené najmä výdavky spojené s vyslaním prieskumného tímu do miesta nasadenia, a to na:

- dopravu do a z miesta nasadenia a prepravu v mieste nasadenia,
- ubytovanie v mieste nasadenia,
- ostatné dodatočné náklady, nevyhnutné pre prípravu misie vrátane prieskumu a rekonštrukcií terénu,
- MEDEVAC (lekársky evakuačný systém).

V tejto súvislosti je dôležité upozorniť na skutočnosť, že stravovanie nie je predmetom úhrady zo spoločných fondov.

II. AKTÍVNA FÁZA

Predstavuje obdobie od prijatia „Joint Action“ a vymenovania veliteľa operácie až do jeho odvolania. Schvaľovaním výdavkov počas aktívnej fázy je oprávnený jedine veliteľ operácie, ktorý však môže svoju právomoc písomne delegovať na náčelníka Finančno-ekonomickej sekcie (CJ-8) operačného veliteľstva (OHQ) alebo náčelníka Finančno-ekonomickeho oddelenia (J-8) veliteľstva síl (FHQ). Základnou úlohou CJ-8 na OHQ je v tejto fáze príprava a obhájenie návrhu rozpočtu vojenskej operácie pred Osobitným výborom EÚ (EU Special Committee). Po schválení rozpočtu v Osobitnom výbore EÚ, náčelníci CJ 8 na OHQ a J-8 na FHQ v súlade s pravidlami finančného mechanizmu ATHENA zodpovedajú okrem iného najmä za rozpočtovanie, financovanie, kontraktáciu tovarov, prác a služieb a účtovníctvo.

Náklady hradené prostredníctvom mechanizmu ATHENA v aktívnej fáze operácie sú na základe návrhu veliteľa operácie schvaľované Radou EÚ, alebo sú na základe rozhodnutia Rady EÚ schvaľované Osobitným výborom EÚ zvlášť pre každú vojenskú operáciu.

Spoločné náklady (Common Costs = CC) na konkrétnu vojenskú operáciu EÚ, schválené Radou EÚ alebo Osobitným výborom EÚ, sú v súlade s pravidlami finančného mechanizmu ATHENA hradené z príspevkov jednotlivých členských krajín EÚ. Ide najmä o úhradu výdavkov na zabezpečenie činnosti:

- a) veliteľstiev OHQ a FHQ, ako sú napríklad výdavky na:
 - dopravu príslušníkov OHQ a FHQ do a z miesta nasadenia,
 - nákup komunikačných a informačných systémov pre OHQ a FHQ,
 - výstavbu alebo prenájom budov pre OHQ a FHQ,
 - ubytovanie pre príslušníkov FHQ, (nie OHQ !!!)
 - výdavky na platy lokálnych civilných zamestnancov OHQ a FHQ,
 - reprezentačné výdavky OHQ a FHQ,
 - výdavky OHQ a FHQ na informačnú kampaň na podporu operácie,
- b) jednotiek, ako sú napríklad výdavky na spoločne používanú infraštruktúru, ktoré zahŕňajú náklady na:
 - úpravu a používanie letísk, prístavov, železníc, ciest a parkovísk,
 - úpravu a prenájom priestorov pre naloženie a vyloženie materiálu,
 - úpravu a prenájom skladov,
 - ochranu vybudovaných zariadení,
 - c) vybudovanie inžinierskych sietí a vodných zdrojov,
 - d) nákup alebo výrobu označenia jednotiek,
 - e) MEDEVAC (lekársky evakuačný systém),
 - f) refundácie od/do jednotlivých členských štátov EÚ, NATO alebo OSN.

Náklady na vojenskú operáciu hradené prostredníctvom finančného mechanizmu ATHENA v aktívnej

fáze operácie sú na základe návrhu veliteľa operácie schvaľované Radou EÚ, alebo sú na základe rozhodnutia Rady EÚ schvaľované Osobitným výborom EÚ zvlášť pre každú vojenskú operáciu. Preto na základe žiadosti veliteľa operácie môže Rada EÚ, prípadne Osobitný výbor EÚ rozhodnúť aj o iných výdavkoch nevyhnutných pre zabezpečenie operácie, ktoré môžu byť hradené zo spoločných fondov. Ide spravidla o výdavky na tovary a služby, ktoré budú využívané všetkými jednotkami v mieste operácie. V týchto prípadoch je to však veľmi problematické, pretože je potrebné dosiahnuť konsenzus všetkých členských štátov EÚ, to znamená aj tých, ktoré sa danej operácie nezúčastňujú. Schválenie takýchto dodatočných výdavkov tak väčšinou zostáva spravidla len v teoretickej rovine. Napríklad o tom, či sa bude zo spoločných fondov hradíť aj strategická letecká preprava, ktorá predstavuje z finančného hľadiska najvyššiu položku v oblasti výdavkov, sa do dnešného dňa napriek snahe väčšiny členských krajín nerozhodlo. Zatiaľ bude uvedený výdavok platený z rozpočtov krajín, ktoré budú do operácií vyslať svoje príspevky.

Náklady participujúcich štátov (Nation Borne Costs = NBC) sú v aktívnej fáze spravované veliteľom operácie najmä pre výhody spoločného riadenia logistickej podpory v stanovených oblastiach nasadenia, napríklad v oblasti spoločného obstarávania tovarov a služieb. Sú predfinancované a administrované prostredníctvom finančného mechanizmu ATHENA a následne sú fakturované jednotlivým účastníckym štátom proporcionálne, na základe skutočnej národnej spotreby.

Kvalifikovaný odhad potreby finančných prostriedkov na NBC sa pripravuje už počas prípravnej fázy a štáty participujúce na operácii môžu už v tomto období zaslať na účet administrátora mechanizmu ATHENA preddavky, ktoré neskôr administrátor použije výhradne na úhradu národných faktúr za NBC.

Ostatné národné výdavky spojené s vlastným logistickým zabezpečením operácie sú hradené z rozpočtov jednotlivých zúčastnených štátov samostatne, mimo dosah veliteľa operácie, prostredníctvom vlastných národných podporných prvkov (National Support Elements = NSE). V prípade, že niektorá zo zúčastnených strán zabezpečuje nákup tovarov a služieb v prospech druhej strany alebo sama poskytuje služby druhej strane, druhá strana na základe vystavenej faktúry uhrádza pomernú časť vzniknutých nákladov v súlade s podpísaným memorandumom o porozumení (Memorandum of Understanding = MoU) medzi oboma stranami a z neho vyplývajúcich technických dohôd (Technical Agreement = TA).

(Pokračovanie v ďalšom čísle)

pplk. Radoslav IVANČÍK

zást. náčelníka štábu
spoločnej finančno-ekonomickej sekcie
Česko-Slovenskej bojovej skupiny EÚ

Prijatie veľvyslancov

Pri príležitosti nastúpenia do funkcie veľvyslancov Japonska a Rumunska v SR prijal v pondelok 9. marca minister obrany SR Jaroslav Baška japonského veľvyslanca Jošia Nomota a rumunského veľvyslanca Florina Voditu. Oboch veľvyslancov minister informoval o aktuálnych krokoch v rámci rezortu a o prioritách ministerstva obrany na rok 2009. Spomenul aj dopady finančnej krízy na rezort, čo má vplyv na znížovanie počtov civilných zamestnancov i redukciu vojenských štruktúr a počtov príslušníkov Ozbrojených síl SR. Nemalo by sa to dotknúť našich záväzkov pri nasadzovaní príslušníkov a jednotiek OS SR v operáciách krízového manažmentu. Minister Baška ubezpečil svojich partnerov, že aj napriek napätie finančnej situácii je Slovensko rozhodnuté dôsledne plniť svoje záväzky v medzinárodných operáciách krízového manažmentu. Z foriem našej vojenskej spolupráce s Rumunskom, ktorá je pomerne široká, slovenský minister ocenil spoločný projekt TISA – na likvidáciu následkov povodní v povodí rieky Tisy (cvičenie Blonde Avalanche 08). V tomto roku bude podobné cvičenie s názvom Blonde Avalanche SVK 09 organizovať Slovenská republika. Prerokovali aj budúcu návštevu ministra obrany v Rumunsku.

Katarína CASAMASSIMA
Foto Peter DOVINA

Dňa 12. marca vystúpil v 5. vyššom veliteľsko-štábnom kurze (VVŠK) v Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík. Cieľom jeho prednášky a besedy bolo nastoliť konštruktívne a systémové riešenie problémov a aktuálnych otázok, hľadať súvislosti v strategických dokumentoch rezortu obrany, aktivovať koncepčné myslenie účastníkov kurzu, priblížiť nastavené úlohy rezortu. Generál Bulík hovoril aj o koncepčných a programových dokumentoch vrátane Modelu 2020, ambíciách, požiadavkách a návrhoch a o široko-spektrálnom rozmere konkrétnych úloh a priorit ozbrojených síl. V ich definovaní a analyzovaní podčiarkol potrebu akceptovať realnosť požiadaviek, vyváženosť úloh, štruktúry a zdrojov.

Šesťmesačný kariérny kurz navštevuje 18 majorov OS SR. Jeho cieľom je pripraviť vybraných dôstojníkov na výkon veliteľských a štábných funkcií na taktickej a operačnej úrovni plánovania a vedenia vojenských operácií. Generál Bulík vyzdvihol potrebu neustáleho vzdelávania sa, zvyšovania vlastných kvalít, jazykových znalostí, k čomu priradil sebadisciplínu, motivovanie konkrétnym zhodnocovaním každého jednotlivca v tomto systéme.

Text a foto Alena HARAGOVÁ

Aktuálne úlohy rezortu

Návšteva z Chorvátska

V dňoch 17. – 19. marca navštívil Slovenskú republiku náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl Chorvátskej republiky generál Josip Lucić s delegáciou. Návšteva sa uskutočnila na pozvanie náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generála Ľubomíra Bulíka, ktorý spolu so štátnym tajomníkom Danielom Duchoňom privítal chorvátskeho náčelníka Generálneho štábu na pôde Ministerstva obrany SR. Cieľom oficiálnej návštevy generála Josipa Lucića v SR bolo upevnenie vzájomných vzťahov, oboznámenie sa s aktuálnou situáciou v ozbrojených silách oboch štátov a zároveň posilnenie vzájomnej spolupráce. Generál Lucić navštívil aj Vojenský výcvikový priestor Lešť, kde sa zaujímal o činnosť výcvikovej osady Jakub Village. Príslušníci Žilinského 5. pluku špeciálneho určenia a michalovského 22. mechanizovaného práporu predvedli dynamické ukážky výsadku z makety vrtuľníka po hrubom lane na budovu s ostrou strelbou a následným obsadením objektu Jakub Building Gun, ako aj ďalšie druhy výcviku. V Centre simulačných technológií prezentovali cvičenia CAX a LIDEX.

Delegáciu prijal aj podpredseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Ján Richter.

Andrea HANKOŠČÁKOVÁ
Foto Vladislav VAVRINEC

Spolupráca so strategickými partnermi

V dňoch 12. až 13. marca sa v Prahe uskutočnilo neformálne zasadnutie ministrov obrany členských štátov Európskej únie. Ťažiskom diskusie v oblasti rozvoja vojenských schopností boli predovšetkým otázky spojené s riešením dostupnosti vrtulníkových kapacít a pokračovanie projektov a programov. Posilnenie schopnosti transportných vrtulníkov, posilnenie udržateľnosti rozmiestnených síl v operáciách je jednou z priorit českého predsedníctva. Ministri sa venovali aj pokračovaniu projektov a programov, ktoré v rámci rozvoja schopností iniciovalo francúzske predsedníctvo. Išlo predovšetkým o vytvorenie európskej leteckej dopravnej flotily (EATF), ktorá je významnou iniciatívou v oblasti strategickej leteckej prepravy. Ministri obrany členských krajín EÚ sústredili svoju pozornosť aj na vzdelávací program výmenných pobytov inšpirovaných programom ERASMUS, ktorý predstavuje ďalšiu prioritu českého predsedníctva v rámci Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky. V závere sa ministri venovali spolupráci EÚ so strategickými partnermi v bezpečnostnej oblasti, so Severoatlantickou alianciou, s OSN a s Africkou úniou.

Vladimír LUKOVSKÝ
Foto Olga HALADOVÁ
MO ČR

Predstavitelia NSCC na Slovensku

V dňoch 24. – 25. marca navštívil Slovenskú republiku zástupca riaditeľa NSCC (NSCC - NATO Special Operations Forces Coordination Centre - NATO koordinačné centrum síl pre špeciálne operácie) brigádny generál Lance Mans. Zástupca náčelníka Generálneho štábu generálporučík Peter Gajdoš predstavil delegácii aktivitu žilinského 5. pluku špeciálneho určenia – jediného zástupcu jednotiek OS SR predurčených na plnenie špeciálnych operácií. Na pôde 5. pluku špeciálneho určenia privítal delegáciu jeho veliteľ plukovník gšt. Ľubomír Šebo. Po brífingu, ktorého obsahom bola najmä prezentácia prvkov pluku vyčleneného pre plnenie špeciálnych operácií, ktorého nasadenie sa predpokladá v roku 2011, sa zoznámili s hlavnými druhmi zbraní, technických prostriedkov prieskumu a so spojovacím systémom používaným žilinským plukom. Delegácia navštívila aj Vojenský výcvikový priestor Lešť. Hlavným motívom návštevy predstaviteľov NSCC, sídliaceho v Monse (SHAPE), bolo získanie reálneho obrazu o možnostiach uskutočnenia medzinárodného taktického cvičenia špeciálnych síl predurčených pre špeciálne operácie, ktoré by sa malo konať na území Slovenskej republiky v roku 2010.

Tex a foto npor. Mária PAŽICKÝ

Cypersko-slovenské rokovania

Štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň rokoval 30. marca so svojim cyperským partnerom Petrosom Kareklasom. Štátneho tajomníka Cyperskej republiky prijal aj minister obrany SR Jaroslav Baška. V rámci oficiálneho rokovania informoval Daniel Duchoň partnera o aktuálnych krokoch v rámci rezortu. Potvrdil, že SR považuje vyriešenie cyperskej otázky za mimoriadne dôležité. Petros Kareklas tiež zdôraznil nevyhnutnosť štrukturálnych zmien v Ozbrojených silách Cyperskej republiky, ktoré súvisia aj s rozpočtovými obmedzeniami spojenými so súčasnou globálnou hospodárskou a finančnou krízou. Informoval o aktuálnej situácii súvisiacej s rokovaniami oboch strán na rozdelenom ostrove. V tejto súvislosti vysoko ohodnotil prácu príslušníkov OS SR, ktorí pôsobia na Cypre v rámci misie OSN UNFICYP od roku 2001. Oba zhodne prezentovali vôľu o čo najväčšiu spoluprácu oboch krajín vo vojenskej oblasti. Ako konkrétne projekty možnej spolupráce boli zdôraznené vojenské vzdelávanie či spolupráca v oblasti obranného priemyslu. Daniel Duchoň odporučil cyperskej strane využívanie VVP Lešť a novovybudované Spoločné bojové výcvikové centrum (JWTC) na výcvik špeciálnych jednotiek.

Jaroslav NAĐ
Foto Pavol VITKO

Odkaz čs. letcov RAF

„Haló, nevíte, kde sú tu nablízku pochovaní českí a slovenskí letci, ktorí cez vojnu bojovali v Britskom kráľovskom letectve?“ volal druhú marcovú sobotu z cestičky na cintoríne v Brokwoode pri Londýne manželský pár aj s dospelým synom na muža v uniforme, ktorý stál medzi hrobními.

Snažili sa hovoriť po anglicky. Z tónu ich reči sa však na prvé počutie dala vycíti slovenčina aj čeština. Rozvážny 85-ročný generálmajor vo výslužbe Ivan Schwarz (na foto druhý zľava), ktorý vyrastal v Bytči, sa na nich s úsmevom otočil. Vo všetkých troch jazykoch im odpovedal: „Prišli ste správne – moji priatelia ležia práve tu.“

STRETNUTIE NA CINTORÍNE

„Navštíviť hrob otcovho bratranca Antona Vanka na tomto legendárnom cintoríne bol môj sen od mala. Som rád, že sa nám to konečne podarilo,“ vysvetlil gen. Schwarzovi Peter Hanták, rodák z Lednických Rovní (všetci na fotografii v časti cintorína čs. letcov RAF, ktorí zomreli po vojne). Seržant Vanko, rovnako narodený v Rovniach, zahynul v bojoch o Veľkú Britániu ako príslušník 312. čs. stíhacej perute. Padol priamo v bojovom nasadení 8. decembra 1944. Pani Eva Hantáková, rodáčka z Lúk pod Makytou, dodala: „Často sme na neho v rodine spomínali. Veď je to niečo

úžasné, keď sa taký mladý odvážil bojovať za svoje presvedčenie. Ale to viete, bola to sem veľká diaľka.“ „Mali sme v rodine okrúhle narodeniny a aj vďaka synovej iniciatíve sme si dožičili výlet do Anglicka“, vysvetlil gen. Schwarzovi spokojný pán Hanták, ktorý v súčasnosti aj s rodinou žije v Brne. Spokojný bol aj generálmajor Ivan Schwarz, prezident Zväzu letcov slobodného Československa so sídlom v Londýne. Spokojný, ba aj šťastný, že ľudia ani 64 rokov po vojne nezabúdajú.

„Práve starostlivosť o hrobové miesta našich spolu-bojovníkov v Brokwoode a na ďalších miestach je v súčasnosti jednou z našich hlavných úloh,“ povedal generálmajor v. v. Ivan Schwarz. (O tomto bývalom letcovi 311. čs. bombardovacej perute, ktorý počas vojny nalieťal 1 200 operačných hodín priamo v bojovom nasadení, sme už v OBRANE viackrát písali. Na internete si môžete otvoriť napríklad OBRANU č. 4/2006, č. 12/2007 a č. 6/2008). Vysvetľuje nám, že tí čs. letci, ktorí padli v boji, sú pochovaní vo vojenskej časti cintorína. O ich hrobové miesta sa vzorne stará britská vláda. Hneď vedľajšiu sekciiu cintorína na 990 rokov odkúpil Zväz letcov slobodného Československa. „Právo byť tu pochovaní majú mať len príslušníci čs. perutí RAF z 2. svetovej vojny a ich najbližší príbuzní. O túto časť cintorína sa staráme my poslední, čo ešte žijeme. Samozrejme, vrátane platieb za údržbu a upratovanie. No a práve to je vec, s ktorou by sme potrebovali

pomoc od Českej aj Slovenskej republiky.“ Generálmajor vysvetľuje, že nejde o veľa – ročne rádovo o niekoľko sto eur. V minulých rokoch im vypomáhala česká strana, niekedy doplácali zo svojho. Boli by veľmi radi, keby sa pridalo aj Slovensko. „Je to skutočne veľký poplatok, no malo by to veľký symbolický význam,“ zdôrazňuje generál. „Možno si niekto povie, že máme v Londýne príbuzných. Zďaleka to nie je tak. Napríklad tu je hrob nadporučíka Josefa Bílka, ktorého popol doniesla jeho manželka z Kanady, pretože si želal byť pochovaný s kamarátmi z RAF. Takých je viac. Napokon – aj naša jediná dcéra žije už roky v Španielsku. A už vôbec neplatí, že každý kto žil na Západe, bol aj bohatý...“ dodá I. Schwarz.

Generálmajori Karel Náprstek a Josef Šnajdr, plukovník Karel Alexandr Pospíchal či poručík Zdeno Illový – ku každému rozpráva jeho vojnový príbeh aj životný osud. „Ako novinára vás bude zaujímať, že tu leží poručík Josef Josten, vojenský reportér. Keď posádka nášho Liberatora potopila nemeckú loď Alsterufer s mimoriadne dôležitým nákladom, čo bol zároveň najväčší bojový úspech 311. bombardovacej perute, urobil so mnou rozhovor pre československé vysielanie londýnskeho rozhlasu. Tu je zas pochovaný kapitán Ján Čerňák, východniar. Tvrdý a veľký chlap. Zobral si Londýňanku Barbaru Mary. Jej rodina niekoľko rokov po vojne zabezpečovala pre kráľovskú rodinu rôzne záhradné párty. No a Janka bolo na fotografiách v novinách často vidieť v pozadí. Veď mal takmer dva metre...“

Generálmajor Ivan Schwarz úprimne verí, že táto časť cintorína sa raz stane pamätným miestom pre obe republiky a tie sa o ňu budú potom starať.

VÝMENA GENERÁCIÍ

V marci čakala genmjr. Schwarza ešte jedna dôležitá úloha. „Naša generácia už pomaly celá odchádza. Je preto dôležité, aby po nás prišli nástupcovia. Aj preto tento víkend odovzdáme funkcie našim nasledovníkom.“

Desiatka bojovníkov RAF, ale aj príslušníkov Čs. obrnenej brigády sa stretla 15. marca na Českom veľvyslanectve v Londýne. Čo človek, to takmer neuveriteľný osud. „Predtým, ako som bojoval o Veľkú Britániu, utekal som z republiky cez Rumunsko, Libanon aj bojujúce Francúzsko,“ spomenie plk. v. v. František Kaplan. „Ja som sa do Británie dostal cez Juhosláviu, bojoval som v severnej Afrike a aj vo Francúzsku. No a po vojne som utekal z republiky opäť, tentoraz pred komunistami. Ak by som to neurobil, skončil by som ako trestanec niekde v baniach v Jáchymove podobne ako väčšina našich kamarátov zo Západného odboja,“ pripomenie plk. v. v. Rudolf Čapek. Dodá, že druhý raz mu pomohol ujsť na Západ jeho pes, ktorý mu zachránil život a ktorého má dodnes preparovaného na čestnom mieste vo svojom dome.

Oficiálne Valné zhromaždenie Zväzu letcov slobodného Československa sa začalo. Vojnových veteránov prišiel pozdraviť poslanec britského parlamentu Bill Cash, vojenský pridelenec SR vo Veľkej Británii generálmajor Jozef Dunaj a zastupujúci veľvyslanec Českej republiky Miroslav Kolátek. B. Cash a ostatní hostia vysoko ocenili účasť českých a slovenských letcov v bojoch o Britské ostrovy a ich úlohu v boji proti fašizmu. Prezident Zväzu letcov slobodného Československa generálmajor v. v. Ivan Schwarz sa poďakoval predstaviteľom Českej aj Slovenskej republiky za podporu materských krajín, ktorá sa mohla rozvinúť až po roku 1989. Zdôraznil tiež mimoriadnu ústretovosť Veľkej Británie, s ktorou sa čs. letci stretli po svojom druhom príchode do tejto krajiny, keď zo svojej vlasti museli odísť pre nastupujúcu totalitu. Po tom, ako prítomní vzdali minútu ticha počtu ďalším trinástim členom Zväzu, ktorí od minuloročného Valného zhromaždenia zomreli, genmjr. Schwarz povedal, že nadišiel čas, aby pôvodnú generáciu letcov vystriedala vo vedení mladšia generácia. Funkciu prezidenta prevzal Mike Lenhof (na foto hore druhý sprava), syn bývalého navigátora Jana Lenhova. Pokladníkom sa stal Anthony Polak, syn plukovníka v. v. Arnošta Poláka, tiež bývalého navigátora a strelca 311. čs. bombardovacej perute RAF. Steve Elderfield, pôvodom Brit, je od volieb tajomník a historik Zväzu.

„Všetci slovenskí a českí veteráni, ktorí v Británii bojovali proti fašizmu, si zaslúžia obdiv a úctu aj za to, že po vojne sa tu stali skutočnými vyslancami svojej domoviny. Boli a sú aktívni, súdržní, priateľskí a vo svojich postojoch jednoznační. Veľa z nás by sa malo od nich čo učiť a na ich odkaz nesmieme nikdy zabudnúť,“ zdôraznil generálmajor Jozef Dunaj, bývalý veliteľ slovenského vojenského letectva.

Text a foto **Pavol VITKO**

Zväz letcov slobodného Československa vznikol v roku 1949. Založili ho bývalí čs. príslušníci RAF. Väčšina z nich musela opustiť vlast pre perzekúcie, ktoré voči príslušníkom Západného odboja rozpútala nová totalitná moc. Jeho členovia sa usilovali o udržanie tradícií boja za slobodu a demokraciu. Kým sa dalo, usilovali sa v novej vlasti aj vzájomne si pomáhať. Okrem Británie členovia Zväzu žili alebo žijú aj v USA, v Austrálii či na Novom Zélande. Z približne pätnástich žijúcich čs. príslušníkov RAF sú dvaja Slováci. Okrem pokračujúcej snahy o rozvoj protifašistických tradícií je v súčasnosti úlohou Zväzu starostlivosť o cintoríny a pamätníky svojich spoluvojákov.

V 2. svetovej vojne v britskom Kráľovskom letectve (Royal Air Force – RAF) bojovalo päť čs. leteckých jednotiek – 310., 312. a 313. čs. stíhacia peruť, 311. čs. bombardovacia peruť a „B“ čs. stíhacia letka pôsobiaci v zostave 68. britskej nočnej stíhacej perute. Spolu v nich slúžilo 2 430 letcov a príslušníkov leteckého personálu z Čiech a Slovenska. Z nich bolo 279 Slovákov. 531 českých a slovenských letcov v bojoch o Britániu zahynulo.

Pandur II do Česka pôjde

České ministerstvo obrany podpísalo 13. marca zmluvu s konzorciom General Dynamics v celkovej výške 539 mil. eur na dodávku 107 kusov kolesových obrnených vozidiel Pandur II s charakteristikou náprav 8 x 8 vrátane logistického a výcvikového zabezpečenia. Vozidlá vyrobí rakúska pobočka koncernu Steyr Daimler Puch. Súčasťou zmluvy sú aj ofsetové programy, ich celková hodnota predstavuje 150 % celkovej ceny zákazky.

Kolesové vozidlá budú dodané v šiestich modifikáciách: kolesové bojové vozidlo pechoty s počtom 72 kusov, kolesové bojové vozidlo veliteľa roty s počtom 11 kusov, kolesové bojové prieskumné vozidlo s rádiolokátorom s počtom osem kusov, kolesové bojové prieskumné vozidlo bez rádiolokátora s počtom osem kusov, kolesový obrnený ženijný transportér s počtom štyroch kusov a kolesový obrnený zdravotnícky transportér s počtom štyroch kusov. Dodávky vozidiel sa uskutočnia v najbližších štyroch rokoch.

Vozidlá sú schopné plávať a majú motory s výkonom 335 kW / 456 k, ktoré dosahujú približne polovičnú spotrebu paliva oproti pásovej technike a plnia normu EURO 2. S nasadením nového prostriedku v zahraničných misiách predbežne AČR počíta už počas tohto roka. Obrnené transportéry budú zaradené do výzbroje jednotiek 4. brigády rýchleho nasadenia a Riaditeľstva výcviku a doktrín na zabezpečenie výcviku posádok počas celého životného cyklu.

Nové plavidlo triedy LCS

Nová bojová pobrežná loď (LCS) amerického námorníctva US Navy sa bude volať USS Fort Worth. USA tak pokračuje v tradícii pomenovania plavidiel podľa stredne veľkých miest. S taktickým označením LCS 3 bude USS Fort Worth plniť úlohy odrážania hrozieb v pobrežných vodách s cieľom vytvoriť priestor pre protiminové operácie, protiponorkový boj či boj na pevnine. Predchádzajúce dve lode novej triedy LCS majú odlišný tvar trupu – klasický jednoblok (LCS 1 USS Freedom) vyvinutý tímom vedeným spoločnosťou Lockheed Martin a hliníkový trimaran (LCS 2 USS Independence), vyvinutý tímom pod hlavičkou General Dynamics.

Konštrukcia nových LCS umožňuje zmenu neseného vybavenia a jeho rýchlu výmenu podľa požiadaviek bojového nasadenia. LCS má k dispozícii rôzne senzory, môžu z nich operovať rôzne pilotované i bezpilotné prostriedky. USS Fort Worth bude dlhá 115,21 m s výtlakom 3 000 t a rýchlosťou 40 uzlov (74 km/h). Na snímke je LCS 1, ktorá vstúpila do služby US Navy v novembri 2008. Trieda LCS má kombinovaný pohon - naftový agregát a dve turbíny MT30, posádku tvorí 15 námorníkov a 75 členov vojska. Výzbroj tvorí odpalovacie zariadenie Mk 31 Mod 0 RAM, 57-mm delový systém MK 110 Mod 0 a tri guľomety Mk 26 Mod 17.

Druhý stroj C-5M pre USAF

Spoločnosť Lockheed Martin dodala americkému vojenskému letectvu druhé z troch plne modernizovaných lietadiel C-5M Super Galaxy. Súčasný plán USAF ráta s tým, že Lockheed Martin dodá do roku 2016 celkovo 52 modernizovaných lietadiel C-5M. Super Galaxy vo verzii M je výsledkom dvojfázového modernizačného úsilia. Prvým je prebiehajúci program modernizácie elektronických palubných systémov AMP (Avionics Modernisation Program), ktorý poskytuje najmodernejšiu pilotnú kabínu a letové nástroje, ktoré spĺňajú budúce požiadavky na komunikáciu, navigáciu, sledovanie a riadenie letovej premávky. Inštalácia balíku v rámci AMP je dokončená na vyše 40 lietadlách C-5B.

Druhou fázou modernizácie lietadiel C-5 je program zvyšovania spoľahlivosti a obnovy motorov (RERP). Zahŕňa 70 vylepšení alebo výmen hlavných komponentov a podsystémov, vrátane nainštalovania komerčných motorov GE CF6-80C2. Lietadlo C-5 je chrbticou strategickú leteckú prepravu USA od svojich začiatkov. Je jediným lietadlom, ktoré je schopné prepraviť 100 percent certifikovaného leteckého nákladu, s osobitným priestorom pre pasažierov. To umožňuje, aby s veliteľom prišli na miesto operácie súčasne vojenské jednotky aj ich výstroj. C-5M Super Galaxy má byť v službe vzdušných síl až do roku 2040.

Dvojstranu pripravil **Roman KMENT**

Foto **MO ČR, Lockheed Martin, BAE Systems, Australian DoD, US Navy**

Analýza trhu tankov MBT

Vo svojej výročnej analýze Trh tankov Forecast International (FI) uvádza, že medzinárodný trh vyprodukuje do roku 2018 viac ako 6 500 bojových tankov v kategórii MBT v celkovej hodnote viac ako 26,76 mld. USD. Hoci tendencia modernizácie súčasných typov tankov bude zrejme, významná na medzinárodnom trhu bude aj výroba nových typov tankov. V roku 2008 americké ministerstvo obrany podpísalo zákazky na údržbu a modernizáciu existujúcich tankov M1 Abrams v celkovej výške 1,46 mld. Je to ekvivalent viac ako 46-percentnej hodnoty všetkých novo vyrobených tankov, ktoré sa dostali na medzinárodný trh v roku 2008 (v sume 3,17 mld. USD).

V minulom roku si podľa analýzy udržal pozíciu najväčšieho novo vyrábaného tanku čínsky Typ 98. Celková hodnota 116 vyrobených kusov bola 395,76 mil. USD, čím Typ 98 predstavoval iba 27,11 % výdavkov, ktoré USA dalo na vylepšenie tankov M1 Abrams. Výdavky spojené s modernizáciou vyspelých tankov sú viac v úzadí v porovnaní s vyhládkami nákupov nových tankov, hoci produkcia nových vyspelých tankov je stále relatívne nízka. Predstavuje 14,9 percent celkovej výroby a 24,22 % hodnoty na trhu. Z hľadiska počtov analýza očakáva, že do roku 2018 pakistanský tank Al-Kálid, čínsky Typ 98 a ruský T-90 (vrátane indickej licencie T-90S) budú pokračovať v dominancii na trhu so zastúpením 60,57 % zo všetkých novo vyrobených strojov na svete a hodnotou 52,28 % ceny na trhu. FI uvádza, že dominancia USA a Európy v novej produkcii tankov, napriek vývoju niektorých čiastkových prvkov tankov, je dávno minulosťou.

Zvýšená ochrana pre RG-32M

Spoločnosť BAE Systems Land Systems z Južnej Afriky predstavila na veľtrhu IDEX v Abú Dabí odolnejší variant kolesového vozidla RG-32M. Poskytuje vyššiu bezpečnosť posádky a účinnejšie prežitie po výbuchu. Najnovší variant vozidla má tvar korby vo forme písmena V, čo zlepšuje ochranu posádky pred palbou z automatických zbraní a pred účinkami výbuchov protitankových mín. Spoločnosť BAE Systems nedávno získala prvú objednávku na tento nový variant z Írska. Úvodný kontrakt hovorí o celkovom počte 27 vozidiel, pričom dodávky sa začnú v závere tohto roka.

Hoci automobil možno zaradiť do kategórie plnohodnotných ľahkých obrnených vozidiel, nestradá nič z mobility a vysokej pohyblivosti svojich predchodcov. Ľahké taktické vozidlo (LTV) RG-32M má celkovú prípustnú hmotnosť deväť ton a klasifikáciu ľahkého hliadkovieho vozidla s protiminovou ochranou. Od začiatku bolo vozidlo koncipované ako viacúčelové – s odolnosťou proti mínám a s integrovanou balistickou ochranou proti streľbe z ručných zbraní pri ochrane konvojov, hliadkovaní či prieskumných misiách. V najnovšej verzii LTV ponúka viac vnútorného priestoru pre posádku – o 200 mm širšiu korbu a 50 mm vyšší priestor nad hlavami. Oproti predchodcom má o dve tony vyššiu užitočnú hmotnosť.

Krátko

Česká armáda sa zaujíma podľa správy Forecast International (FI) o nákup nových vozidiel Land Rover Defender, ktoré by mohla použiť na zahraničné misie už v novembri tohto roka. Hodnota zákazky sa odhaduje na 384 mil. českých korún. Vozidlá by mali byť používané v silách rýchlej reakcie NATO v operácii ISAF v Afganistane, takisto ako v jednotkách vyčlenených pre pôsobenie v spoločnej česko-slovenskej bojovej skupine EÚ, ktorá sa formuje.

Macedónske ozbrojené sily údajne plánujú nákup 200 obrnených vozidiel BTR-4 z Ukrajiny. Informáciu agentúry Interfax oficiálne zdroje Skopje nepotvrdili s tým, že nákup obrnených vozidiel sa vo všeobecnosti v budúcnosti plánuje. Kritiku nebudí ani tak možný nákup z Ukrajiny, ako množstvo vozidiel. Podľa analytikov Macedónsko nepotrebuje v súvislosti so snahou o členstvo v NATO viac ako 110 obrnených vozidiel. Záujem Skopje môže mať podľa FI dve príčiny – dobré vzťahy oboch krajín a príslub vybudovania výrobného závodu v Macedónsku.

Ruská vojenská letecká inšpekcia po prehliadkach približne 200 strojov typu Mig-29 zakázala lietať celkovo 90 stíhačkam. Kontroly inšpektorov budú ďalej pokračovať a lietadlá, ktoré neprešli kontrolou, budú musieť ísť na opravy, na ktoré zatiaľ nie sú finančné prostriedky. Zákaz letov pre typ Mig-29 v Rusku bol vydaný po tragickej decembrovej nehode na Sibíri, ktorej príčinou bola technická chyba na lietadle.

Zástupcovia štyroch krajín (SRN, Veľká Británia, Taliansko a Španielsko), ktorých podniky participujú na výrobe stíhacieho lietadla Eurofighter sa rozhodli, že do konca marca si objednáajú 45% z plánovanej produkcie tranže 3 (celkovo 620 strojov). Podmienkou však je, že výrobné podniky znížia náklady životného cyklu pre zbraňové systémy. Plán nákupu 236 kusov lietadiel tretej série stále stál, až v polovici marca sa vládni predstavitelia rozhodli, že nákup 107 strojov (45 %) podmienia znížením ceny. Rokovaním o znížení ceny bola poverená výzbrojovacia agentúra Severoatlantickej aliancie NETMA.

Na výstave IDEX v Abú Dabí prezentovali ruské spoločnosti Almaz-Antej a Rosoboronexport nový ruský systém protivzdušnej obrany Buk-M2E. O tento komplex sa podľa médií a tlačových agentúr zaujímalo viacero krajín Stredného východu. Ruskí vystavovatelia si sľubovali veľa aj od prezentácie systému Pancir-S, v ktorom vidia rovnako silný exportný potenciál.

Námorné sily Spojených arabských emirátov získali 12 nových hliadkových člnov a 12 ďalších lodí švédskej výroby si výrazne zmodernizuje. K dodávkam zbraňových systémov bude patriť napríklad minomet Nemo Navy, ktoré zrealizuje fínska spoločnosť Patria. Minometné systémy Nemo vynikajú vysokou palebnou silou a sú podľa odborníkov ideálne na zabezpečenie pobrežnej ochrany. Ide o kompaktné minomety s kalibrom 120 mm a s dosahom 10 km, ktoré dokážu viesť priamu i nepriamu paľbu. Nemo je oveľa známejší z aplikácií pozemnej techniky, najmä na podvozkoch pásových alebo kolesových vozidiel.

Raketomety medzi dunami

Koncom februára sa v Spojených Arabských Emirátoch konala už po deviaty raz výstava IDEX 2009, najväčší špecializovaný obranný veľtrh svojho druhu v regióne.

Svojím rozsahom ide o obrovské podujatie, pokrývajúce všetky oblasti vojenských technológií a techniky. Dnes vám predstavíme niekoľko najväčších zaujímavostí z oblasti salvových raketometných systémov.

NOVINKA Z ČÍNY

Spoločnosť NORINCO z Čínskej ľudovej republiky predstavila v svetovej premiére nový salvový raketomet AR1A kalibru 300 mm (na fotografii). Delostrelecká lafeta raketometu je umiestnená na podvozku ťažkého automobilového podvozku WS2400. Hmotnosť bojového vozidla raketometného systému AR1A je 42 500 kg, raketomet dosahuje na vozovke maximálnu rýchlosť 60 km/h. Výrobca deklaruje schopnosť operovať v nadmorských výškach do 3000 m v teplotnom rozsahu od -20 °C do +55 °C. Čas prechodu z pochodovej do palebnej polohy je päť minút, vystrelenie salvy desiatich rakiet systém zvládne za minútu a minútu potrebuje na opustenie palebnej pozície. Inovatívnym riešením v prípade raketometného systému AR1A, ktoré zvyšuje jeho bojovú hodnotu, je

kontajnerizácia munície. Na lafetu sa umiestňuje dvojica rámových kontajnerov, každý má päť hlavní. Počas misie sa kontajnery priamo na bojisku neprebíjajú, ale prebija sa celý kontajner. Bojové vozidlo raketometného systému má schopnosť samostatného určenia svojich geografických koordinát a smeru zamierenia, automatického prijmu informácie o cieľoch a meteorologickej situácii, automatického výpočtu palebných údajov a automatického zamierenia a strelby. Organizačne raketometný systém AR1A tvorí palebný systém, veliteľský systém a podporné prostriedky. Palebný systém zahŕňa odpaľovacie zariadenia, prebíjacie vozidlá a samotné rakety. Veliteľský systém tvoria veliteľské vozidlá na úrovni prapor/batéria a meteorologický radar. Podporné prostriedky zahŕňajú vozidlo údržby mechanického vybavenia a vozidlo údržby elektrických a elektronických zariadení.

Výrobca ponúka pre raketomet tri typy rakiet kalibru 300 mm označených BRE2, BRC3 a BRC4. Raketa BRE2 je vyzbrojená unitárnou bojovou časťou s hmotnosťou 190 kg a ničivým účinkom s rádiusom 100 m. Diaľkový dostrel tejto rakety je 60 – 130 km. Ďalšia raketa označená BRC3 je vybavená kazetovou bojovou časťou s 623 bombičkami. Ekvivalentný rádius rozletu bombičiek z jednej rakety je 80 – 160 m, priereznosť

pancieru jednou bombičkou dosahuje 50 mm. Diaľkový dostrel rakety BRC3 je 20 – 70 km. Tretia ponúkaná raketa označená BRC4 je taktiež vybavená kazetovou bojovou časťou, ktorá obsahuje 480 bombičiek. Ekvivalentný rádius rozletu bombičiek z jednej rakety je 80 – 160 m, priereznosť pancieru jednou bombičkou dosahuje 50 mm podobne ako v predošlom prípade. Diaľkový dostrel rakety BRC4 je v rozsahu 60 – 130 km.

ŤAŽŠIE SYSTÉMY

Ďalšie čínske spoločnosti CPMIEC a Poly Technologies vystavovali nezávisle od seba raketové systémy WS-2 a WS-3. Tieto už môžeme skôr definovať ako taktické raketové zbrane zo šesťnásobným odpalovacím zariadením.

WS-2 je viacnásobný riadený raketometný systém, ktorého riadené strely vznikli na báze pôvodných rakiet poháňaných tuhým pohonnou hmotou vybavených novou lacnou riadiacou jednotkou zo štvoricou aerodynamických riadiacich plôch. Systém si zachováva výhody salvového raketového delostrelectva ako je vysoká palebná hustota, dobrá prechodnosť v teréne, rýchlosť reakcie a taktiež jednoduchá prevádzka a obsluha. Rakety sú umiestnené v dvojnásobných škatulových kontajneroch, na lafete sú umiestnené tri kontajnery vedľa seba. Nosičom systé-

mu je ťažký nákladný automobil TA5450 nosnostnej kategórie 25 t. V systéme WS-2 je použitá raketová riadená strela s dĺžkou 7300 mm, jej kaliber je 400 mm a štartovacia hmotnosť je 1250 kg. Hmotnosť bojovej časti je 200 kg. Deklarovaný diaľkový dolet sa pohybuje v rozsahu 70 – 200 km s kruhovou odchýlkou pri streľbe na maximálnu vzdialenosť 600 m. Raketové riadené strely systému WS-2 môžu byť vyzbrojené rozličnými typmi bojových častí – unitárnou, kazetovou, aerosolovou a výbušno-zápalnou. Čas prechodu z pochodovej do palebnej polohy nepresiahne 12 minút, odpálenie salvy šiestich riadených striel netrvá dlhšie ako 6 sekúnd.

Systém WS-3 je na pohľad úplne rovnaký, odlišuje sa novým typom riadenej strely a zvýšenou presnosťou. Tá je dosiahnutá použitím technológie integrovanej navigačnej a riadiacej aparatury na báze inerciálneho navigačného systému INS a prijímacej aparatury systému družicovej navigácie GPS. Kaliber raketovej riadenej strely pre systém WS-3 je rovnako ako v predošlom prípade 400 mm, jej dĺžka sa zmenšila na 7150 mm. Hmotnosť bojovej časti je 200 kg. Deklarovaný diaľkový dosah je v rozsahu 70 – 200 km. Pri použití inerciálneho navigačného systému INS je pri streľbe na maximálnu vzdialenosť deklarovaná presnosť kruhovej odchýlky 300 m a pri použití kombinovanej metódy navedenia s využitím inerciálneho navigačného systému INS aj prijímacej aparatury systému družicovej navigácie sa tento parameter zlepšuje na 50 m.

TURECKÁ INOVÁCIA

Samozrejme, v súčasnosti nie je pre množstvo krajín hlavným cieľom akvizícia nových systémov, ale často modernizovanie už existujúcich systémov, prípadne efektívnejšie využitie zásob munície. Veľmi zaujímavým príspevkom v tejto oblasti je projekt novej univerzálnej raketometnej lafety tureckej spoločnosti Roketsan, ktorá umožňuje streľbu municiou dvoch rozdielnych kalibrov. Turecký výrobca aj v súčasnosti pokračuje vo vývoji sériovej výroby delostreleckých rakiet kalibru 107 mm a 122 mm. Roketsan vyvinul aj nové kompozitové uzavreté kontajnery pre obidva spomínané kalibre. Tieto ponúkajú zlepšenie logistiky systému, zároveň zvyšuje odolnosť rakiet voči vonkajším vplyvom, čo prispieva k predĺženiu ich životnosti. Taktiež sa skraca čas prebiehania zbrane. Nová raketometná lafeta je vybavená elektromechanickým systémom náhonov. Na lafetu sa umiestňuje buď po jej dĺžke jeden kontajner pre neriadené delostrelecké rakety kalibru 122 mm (20 hlavní) alebo naprieč po šírke je možné naň umiestniť tri kontajnery na neriadené delostrelecké rakety kalibru 107 mm. Jeden kompozitový uzavretý kontajner pre rakety kalibru 107 mm je vybavený 20 hlavňami. Zámky rámu lafety sú ovládané diaľkovo. Lafeta je určená na integrovanie na taktické vozidlá s konfiguráciou podvozka 4 x 4 a nosnosťou 5 t. Únosnosť lafety dosahuje 2500 kg. Pohyb lafety v odmere má rozsah ±160°. Rozsah v námere pre kaliber 122 mm je 0-55° a pre kaliber 107 mm je tento parameter v rozsahu 0-50°. Rýchlosť pohybu lafety v odmere aj námere je 5°/s.

Text a foto **Miroslav GYÜRÖSI**

Plávajúci transportér

Obrnený transportér OT – 62 vežové číslo 328 tvorí súčasť zbierkového fondu VHÚ – VHM Piešťany. Transportér bol vyrobený v roku 1963 a až do roku 1991 bol vo výzbroji útvarov topolčianskej 13. tankovej divízie. V lete roku 1993 ho na základe rozkazu MO SR č. 4 prevzalo Vojské historické múzeum. Vozidlo v roku 2007 prešlo kompletnou opravou, ktorú urobil Klub vojenskej histórie ČSLA pri VHM v Piešťanoch.

Podnet pre vývoj OT – 62 dal veliteľ tankového a mechanizovaného vojska, ktorý na jar 1956 predložil Technickej správe GŠČSLA predbežné technicko – taktické požiadavky na stredný pásový, plávajúci transportér o hmotnosti 12 ton na prepravu mechanizovanej pechoty.

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Požiadavky sa začiatkom roka 1957 písomne prekonultovali s vojenskými a technickými odborníkmi v bývalom ZSSR. Na základe ich pripomienok boli v úzkej spolupráci s odbornými pracovníkmi našich vojenských akadémií spracované upravené technicko – taktické požiadavky, ako aj ďalšie odporúčania týkajúce sa korby, pohonu na vode a spojovacích prostriedkov. Všetky požiadavky a odporúčania odovzdalo MNO po dohode s Ministerstvom všeobecného strojárstva Výskumno – vývojovému stredisku závodu J. V. Stalina v Martine.

V Turci vypracovali dva predbežné projekty pod označením TOPAS 1 s dvoma motormi a TOPAS 2 s jedným motorom. Vedenie rezortu vybralo TOPAS 2. Ten bol po dokončení v lete 1958 prekonzultovaný odborníkmi Stalingradského závodu v ZSSR, ktorí vzhľadom na prílišnú zložitosť čs. konštrukcie odporučili zamerať vývoj na modernizáciu sovietskeho pásového transportéra BTR – 50 PA. Uvedené riešenie čs. strana schválila v septembri 1958. Vzápätí si vyžiadala od sovietskej strany licenčnú dokumentáciu BTR – 50PA a na urýchlenie vývojových prác

aj dodanie 3 kusov vzorových vozidiel BTR – 50PA. Dodanie licenčnej dokumentácie, ako aj troch vzorových vozidiel sa nepodarilo v potrebných termínoch zabezpečiť.

Tieto skutočnosti na jednej strane zapríčinili predĺženie vývojových prác zhruba o 5 mesiacov, na strane druhej však umožnili jeho modernizáciu, ktorá oproti pôvodnej dispozícii BTR – 50PA obsahovala zásadné konštrukčné zmeny. Originálny motor bol prepracovaný na preplňovaný. Pôvodná transmisia bola nahradená päťstupňovou prevodovkou a kombinovaným smerovým ústrojenstvom. V podvozokovej časti boli použité nové torzné tyče a hnacie koleso. Čiastočnými úpravami prešla aj samotná korba transportéra. V prednej časti bola zabudovaná okrem vežičky veliteľa aj vežička strelca s úchytní pre guľomet vzor 59 a tarasnicu vzor 21. Od októbra 1959 do leta 1960 boli postavené dva prototypy. Tie prešli na jeseň roku 1960 spojenými podnikovými a kontrolnými skúškami.

STREĽBA Z MÍNOMETU ZA JAZDY

Bezprostredne po nich nasledovali vojskové skúšky, ktoré boli rozdelené do dvoch etáp. V prvej etape sa overovala konštrukcia vozidiel z hľadiska technických vlastností a vojskového použitia. V druhej etape sa prototypy TOPAS preverili v rámci taktických cvičení 1. tankovej divízie. Veľký dôraz sa kládol na plavebné skúšky. Preukázali plavebnú stabilitu vozidiel a plynulosť ich plavby aj pri naložení 85 mm kanónu vzor 52 alebo vozidla GAZ – 69. Nad rámec taktických cvičení sa uskutočnili doplnkové skúšky. Počas nich sa preverili možnosti využitia OT – TOPAS na prevoz 82 mm BzK vz. 59 a 120 mm mínometu vzor 42N s palebným priemerom a obsluhou. Ďalej bola preskúšaná možnosť prevozu dvoch mínometov vzor 52, vrátane streliva, ba dokonca aj streľba zo spomínaného mínometu počas jazdy.

Výsledky týchto skúšok boli dobré, hoci OT – TOPAS nebol na takéto využitie konštrukčne riešený. Na základe pozitívnych výsledkov vojskových a doplnkových skúšok bol v novembri 1962 OT – TOPAS pod označením OT – 62 zave-

dený do výzbroje ČSLA. Sériovú výrobu v rokoch 1963 – 1968 zabezpečovali PPS Detva. V spomínanom období bolo pre potreby armády vyrobených zhruba 800 kusov transportérov. Tvorili základ motostreleckých plukov tankových divízií. Koncom 70. rokov 20. storočia sa začalo s ich postupným stahovaním z prvosledových zväzkov. Vozidlá boli po opravách uložené v skladoch nedotknutelných zásob. Od konca roku 1990 sa začalo vo vojenských opravárenských podnikoch v Šternberku a Prešove s ich postupnou likvidáciou. Po roku 1993 časť OT – 62 prevzala do výzbroje i Armáda Slovenskej republiky. Na základe zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe sa v ich likvidácii pokračovalo až do roku 1994, keď bol rozpálený posledný kus OT – 62.

pplk. v. v. Peter TURZA
Vojenský historický ústav

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

Počet členov posádky	2 + 18
Max. hmotnosť	13 000 kg
Max. hmotnosť prívesu	3 000 kg
Dĺžka	7,00 m
Šírka	3,140 m
Výška s vežičkou	2,375 m
Svetlá výška	0,41 m
Max. uhol stúpania	38°
Max. bočný uhol	25°
Max. bočný náklon na vode	12°
Šírka priekopy	2,8 m
Výška kolmej steny	0,9 m
Motor typ	PV - 6
Max. výkon	221 kW
Max. rýchlosť na ceste	58 km/h
Akčný rádius	500 km
Výzbroj	1 x UGL vz. 59 1 x 82 mm tarasnica T – 21

Štuka z Považia

Elektrotechnický výskumný a projektový ústav (EVPÚ) Nová Dubnica si z minuloročnej výstavy obrannej techniky IDEB 2008 v Bratislave odniesol jedno zo štyroch ocenení (Prix) za zbraňovú stanicu ZSRD 07. Predstavuje ľahký, diaľkovo ovládaný systém, ktorého konštrukcia umožňuje montáž na ktorékoľvek obrnené vozidlo na kolesovom či pásovom podvozku. Najvhodnejšia je však pre ľahké obrnené vozidlá. Posledné skúsenosti z rôznych konfliktov vo svete ukazujú, že práve takého stanice sú vhodné na ochranu vojenských skupín, plniacich špeciálne úlohy predsunutých jednotiek.

Gyroskopicky stabilizovaná stanica je vybavená guľometom PKP kalibru 7,62 milimetra. Zbraň je diaľkovo elektromechanicky ovládaná. Má nábojový pás s 400 kusmi nábojov. Zameriavací a pozorovací systém tvorí infračervená kamera, pozorovacia TV kamera a zameriavacia TV kamera s možnosťou pripojenia externého laserového diaľkomeru. V Novej Dubnici nezostali spať na vavrínoch a pred tohtoročnou výstavou obrannej techniky IDET 2009 v Brne prišli s mnohými zlepšeniami na tejto stanici.

Vo firme uskutočnili aj modernizáciu protiletadlového kanónu ZU 23M, vyvinuli komplet riadiacej elektroniky pre vyprošťovací tank, modulárne komponenty pre obrnené bojové vozidlá (riadiaci počítač vežového kompletu, združený diagnostický systém, ovládacie a zobrazovacie jednotku, ovládacie rukoväte strelca i ovládacie jednotku vystreľovania dymových granátov.

DRUHÝ NAJVÄČŠÍ VÝROBCA V EURÓPE

V poslednom období sa EVPÚ Nová Dubnica vypracovala na druhého najväčšieho výrobcu v Európe v produkcii mobilných pozorovacích systémov. Vyrobili ich už 60 kusov. V minulom roku vyhrala spoločnosť v silnej medzinárodnej konkurencii tender na dodávku niekoľkých kusov špeciálnych mobilných systémov financovaných Európskou úniou. V minulom mesiaci si celú dodávku prevzali zástupcovia pohraničnej stráže

jedného balkánskeho štátu. Systém je výrobca na základe dohody schopný zabudovať do vozidiel Landrover, Mercedes Sprinter, Nissan Patrol, modernizovaného UAZ, Volkswagen Transporter, ale aj Hummer H 1. Pozorovacie systémy sú zabudované vo vozidlách a sú určené na monitorovanie až do vzdialenosti 15 km. Navonok nijako neprehrádzajú svoj účel. V prípade potreby sa vysunú z vozidla (rozvinutie celého kamerového systému operátor zvládne do piatich minút). Zabezpečuje detekciu, rozpoznanie a identifikáciu cieľa (osôb i vozidiel) a jeho celkové pozorovanie vo dne a v noci i za zhoršených podmienok viditeľnosti.

Celý systém pozostáva zo zariadenia na nahrávanie a prehrávanie obrazu, ovládacieho systému, manipulátora so senzorickou hlavou (v pracovnej pozícii je nad vozidlom), zdvíhacieho mechanizmu pre zdvíhanie senzorickej hlavy do pracovnej polohy. Priamo vo vozidle sú dve konzoly pre operátorov.

Vozidlá a systémy pod značkou EVPÚ sú používané asi v 10 štátoch Európy, ako aj vo viacerých krajinách celého sveta, s výnimkou Južnej Ameriky a Austrálie.

DCÉRY SLOVENSKEJ MATKY

Na Považí vyrábajú aj pozorovacie systémy, ktoré nachádzajú svoje uplatnenie pri ochrane rozsiahlych objektov (leteckých základní, muničných skladov, kasární, či základní v zahraničných misiách a operáciách). V poslednom období ich výrobky našli svoje uplatnenie predovšetkým v českej armáde.

EVPÚ Nová Dubnica je výnimočný z nášho slovenského pohľadu aj tým, že má svoje dcérske spoločnosti v zahraničí. Materský EVPÚ bol založený v roku 1968, po transformácii v roku 1994 sa z neho stala akciová spoločnosť. O dva roky neskôr, v roku 1996 bola založená pobočka EVPÚ ZVS v Dubnici nad Váhom, v roku 1998 EVPÚ ČR v Hradci Královom, v roku 2001 EVPÚ Defence v Uherskom Hradišti, v roku 2003 EVPÚ Ningbo v Číne a nakoniec v minulom roku SI Plus v Moskve. Firma zamestnáva takmer päť stoviek vysoko kvalifikovaných odborníkov.

Jozef ŽIAK
Foto archív EVPÚ

Koncepcia EOD Ozbrojených síl SR

Vo februári tohto roka Vojenská rada NGŠ schválila „Koncepciu EOD Ozbrojených síl SR“. Cieľom materiálu bolo vypracovať zásady uceleného, funkčného a dlhodobého udržateľného systému, ktorý má zabezpečiť operačné schopnosti OS SR. Zároveň bolo potrebné nasmerovať aktivity EOD na dlhšie obdobie a zladíť úsilie odborníkov zaoberajúcich sa výbušnými prostriedkami na všetkých stupňoch velenia a riadenia.

Od vstupu SR do NATO sa ozbrojené sily podrobnejšie nezaoberali systémom zabezpečenia pyrotechnických prác, novými potrebami a požiadavkami na odborníkov. Až prijatie záväzkov v prospech NATO a EÚ (Centrum výnimčnosti pre oblasť EOD v júli 2005 - CoE EOD, EOD jednotka v marci 2004 - EOD Unit) odhalilo množstvo nedostatkov a nových oblastí, ktorým sa dotknuté zložky a veliteľia bezpodmienečne museli venovať, aby zabezpečili operačné potreby na svojej úrovni. Napriek snahe veliteľov, ktorí majú v portfóliu agendu EOD, neboli tieto záväzky splnené. Budovanie čiastkových kapacít bolo nekoordinované, nesprávne nastavené a často podľahlo emóciám pri plnení pokynov neodborníkov. Až v druhej polovici roka 2007 boli analyzované operačné požiadavky Ozbrojených síl SR a potreby na splnenie sľubovaných záväzkov.

NÁRODNÉ KAPACITY EOD

Schválením úlohy odborného riadenia v oblasti ženijnjej podpory a EOD oddelením ženijnjej podpory a EOD v pôsobnosti Štábu pre operácie Generálneho štábu OS SR (OŽP a EOD) sa zjednotil postup budovania kapacít EOD v OS SR. Na základe analýzy oblastí pyrotechnického zabezpečenia, muničnej služby a EOD si OŽP a EOD pripravili postupnosť ďalších krokov. Na prioritných úlohách, ktorými je vybudovanie jednotky EOD a CoE EOD, postavilo stratégiu vybudovania vlastných národných kapacít EOD - Národné centrum EOD (NC EOD), ktorého súčasťou sú EOD tímy. Existujúci jednotliví pyrotechnici, pomocní pyrotechnici a muniční technici ostali v OS SR z predchádzajúceho systému. Bolo potrebné nájsť nový spôsob využitia týchto odborníkov

a považovať o spôsobe ich odborného riadenia. Nové spôsobilosti OS SR vyplývajúce zo spôsobu vedenia boja, ale aj z potreby zabezpečenia interoperability vyžadujú venovať sa detailnejšie oblasti práce s výbušnými prostriedkami. Toto majú zabezpečiť národné EOD kapacity.

Pre OS SR je prvoradou potrebou zabezpečiť operačné schopnosti vojsk v operáciách a ich ochrana proti výbušným prostriedkom. Na zabezpečenie tejto úlohy nestačí mať k dispozícii len jednotku, resp. tímy EOD. Musí existovať komplexný systém velenia a riadenia všetkých kapacít a aktivít súvisiacich s municiou a výbušnými prostriedkami. Musí fungovať systematické vzdelávanie vojakov, poddôstojníkov, štábnych dôstojníkov a expertov pre rôzne úrovne práce s výbušnými prostriedkami. Doterajší systém práce pyrotechnikov, pomocných pyrotechnikov a muničných technikov musí byť zosúladený s prácou EOD expertov a prispôbostený súčasným potrebám. V OS SR musí existovať autorita na štandardizáciu, vytváranie a validáciu národných operačných postupov pre EOD a pyrotechnický personál. Súčasťou je aj zabezpečenie informačného systému, národné informačné centrum a muničný archív.

Snahou bolo pripraviť čo najideálnejšie nastavenie systému EOD v súčasnej štruktúre s prihliadnutím na súčasné a predpokladané operačné potreby OS SR v budúcnosti. V analýze boli využité skúsenosti vedúcich krajín v oblasti EOD - Francúzska, Belgicka, USA, ale aj Kanady, Veľkej Británie, Nórska. Tieto skúsenosti však boli použité s vedomím špecifických podmienok a potrieb Ozbrojených síl SR.

ODBORNÉ RIADENIE

Koncepcia EOD, ako smerovací dokument, systémovo rieši a upriamuje pozornosť na oblasti vzdelávania, personálnej práce, riadenia a velenia, štruktúr a samotnej odbornosti EOD, ako aj zjednotenia s pyrotechnickou činnosťou.

V oblasti velenia a riadenia na všetkých stupňoch je kľúčovým rešpektovanie odborného riadenia. Práve nerešpektovanie potreby odborného riadenia z najvyššieho stupňa velenia OS SR (z úrovne generálneho štábu) spôsobilo množstvo nesystémových krokov a ich následné dlhodobé nápravy. Odborný orgán (OŽP a EOD) nezasahuje do línie ve-

lenia, ale po odbornej stránke formou odporúčaní garantuje napĺňanie cieľov a potrieb OS SR a veliteľov na všetkých stupňoch velenia. Na úrovni veliteľstiev síl, brigád a práporov bude odborné riadenie organizované a vykonávané prostredníctvom jednotlivých G3, J3, A3, S3, ktoré disponujú ženijnjimi dôstojníkmi. V jednotkách, kde nie sú vytvorené ženijné funkcie, bude túto oblasť riadiť poverený dôstojník S3/G3. Dôstojníci riadiaci oblasť EOD na všetkých stupňoch velenia a riadenia musia absolvovať trojtýždňový kurz štábnych dôstojníkov EOD. Na jednotlivých veliteľských stupňoch je čiastočne možné spájať kompetencie EOD s oblasťou ženijnjej podpory a RCHBO, ale je nepripustné, aby boli len vedľajšou agendou dôstojníkov zodpovedných za iné oblasti. Dôstojníci, v ktorých kompetencii bude agenda EOD, musia zabezpečiť úzku koordináciu s J2 a inými spravodajskými zložkami a veliteľmi jednotiek nasadených do operácií.

Tieto veliace a riadiace štruktúry budú zabezpečovať nasledujúce spôsobilosti: predovšetkým pôjde o znižovanie potenciálnych výbušných hrozieb vo vojenských i nevojenských operáciách na vlastnom území aj mimo územia SR. Zároveň sa musí zvyšovať ochrana personálu OS SR nasadeného do operácií a zabezpečiť pyrotechnické spôsobilosti OS SR (prehliadky, preprava, zhromažďovanie a ničenie výbušnín a trhacích prác potrebných pri živelných pohromách). Činnosti pyrotechnikov a špecialistov EOD sa musia zosúladiť v zmysle noriem NATO a zákona o výbušninách, pyrotechnických výrobkoch a municii. Na zabezpečenie týchto spôsobilostí je nevyhnutné dobudovať Národné centrum EOD v Novákoch (NC EOD) ako centralizovaný prvok zastrešujúci všetky potreby OS SR v oblasti výbušných prostriedkov.

Hlavné spôsobilosti:

- Základná odborná spôsobilosť na prácu s municiou a výbušninami,
- Prieskum na zistenie prítomnosti výbušných prostriedkov (EOR),
- Pyrotechnické zabezpečenie (pyrotechnik A - vyhľadávanie munície, D - ničenie munície, E - muničný technik),
- Likvidácia konvenčnej munície (CMD I, CMD II, CMD III),

- Likvidácia improvizovaných výbušných prostriedkov (IEDD),
- Likvidácia chemickej, biologickej a rádioaktívnej munície (BCMD),
- Likvidácia munície vo vode (UMD).

Špecifické úlohy:

- EOD spravodajská činnosť (EOINTEL),
- Zhromažďovanie spravodajských informácií špecifických pre EOD,
- Čistenie priestorov od výbušných prostriedkov (EOC),
- Úlohy v prospech MV SR, prípadne iných rezortov.

Podporné úlohy:

- Ochrana síl (Force Protection),
- Podpora mobility,
- Vzdelávanie a výcvik v povedomí o mínach, výbušných prostriedkoch a s tým súvisiacich rizikách (Mine Awareness),
- Prehliadky skladov zbraní a munície,
- Výšetrovanie nehôd a incidentov,
- Likvidácia nahromadených zásob munície (Stockpile Disposal),
- Pyrotechnické zabezpečenie pri výcviku s ostrou municiou,
- Podpora vojenského vyhľadávania (Military Search),
- Podpora programom amnestie,
- Podpora pohrebným službám (Mouruary Service).

Na zabezpečenie spôsobilostí treba mať dobudované funkčné nástroje, ktoré postupne preberú kompetencie.

1. **Pyrotechnici** - sieť pyrotechnikov je v súčasnosti základnou podmienkou bezpečnosti personálu OS SR pri styku s municiou a výbušninami. Bude potrebné zosúladiť spôsobilosti pomocných a odborných pyrotechnikov s odbornosťou EOD. Upraviť výcvikové programy pyrotechnikov s úrovňami CMD I a II v súlade so Zákonom o výbušninách, pyrotechnických výrobkoch a municii. Pyrotechnické zabezpečenie sa tým zaradí do systému EOD ako jeho súčasť.

2. **Ženijné jednotky** (žodtr/žpr PS, žr/žpr PS, žr/mb) - si rozšíria spôsobilosť z čistenia zamínovaných priestorov na čistenie priestorov na úrovni CMD II. Na báze EOD sa do kompetencie ženijných jednotiek v ďalších rokoch prednostne doplní podpora vojenského vyhľadávania (Military Search).

3. **Prápor RCHBO** - postupne rozšíri spôsobilosť skupiny pyrotechnického prieskumu o EOR, EOD na úrovni CMD III a BCMD, čím sa dosiahne schopnosť práporu RCHBO aj na likvidáciu biologických a chemických výbušných prostriedkov. SR neprijala ustanovenia STANAG-u 2389 týkajúce sa EOD spôsobilosti na likvidáciu chemickej munície. Preto v prvej fáze prípravy bude pozornosť venovať EOR a EOD.

4. **Národné centrum EOD** (NC EOD) - NC EOD bude centralizovaný prvok zastrešujúci všetky potreby OS SR v oblasti výbušných prostriedkov. NC EOD bude plniť tieto funkcie:

- školiace centrum OS SR pre oblasť EOD a pyrotechnikov (zabezpečenie školení, výcviku, cvičení, predĺžovacích a rekvalifikačných kurzov). Bude vykonávať aj školenia pre iné rezorty štátnej správy SR podľa potrieb,
- národná autorita pre vytváranie národných operačných postupov pre EOD a pyrotechnikov. Bude zodpovedať za tvorbu interných normatívnych aktov, štandardizáciu a implementáciu dokumentov NATO a EÚ pre oblasť EOD,
- spravovanie národného technického informačného centra (TIC), informačného systému EOD (EOD IS), muničného archívu a koordinácia ich využívania v prospech OS SR, alebo partnerov,
- garancia včasnej výmeny informácií v rámci EOD IS tak,

aby zabezpečil maximálnu možnú ochranu jednotiek a jednotlivcov OS SR nasadených do operácií. Zároveň bude garantom funkčnosti systému na jednotlivých stupňoch riadenia,

- zodpovednosť za udržanie operačnej spôsobilosti jednotky EOD.

5. EOD jednotka - úlohou jednotky EOD je plnenie špeciálnych EOD úloh v prospech zoskupenia, v ktorom je zaradená. Predovšetkým pôjde o EOD podporu a ochranu vlastných jednotiek nasadených do operácií alebo na vlastnom území, asistovanie pri teroristických útokoch, alebo odstraňovanie následkov spôsobených výbušnými prostriedkami. Jednotka EOD môže pôsobiť ako celok, ale väčšinou bude pôsobiť po jednotlivých tímoch (šesť samostatných zásahových EOD tímov po 3, z ktorých minimálne dvaja členovia musia byť EOD kvalifikovaní do úrovne CMD III a IEDD). Tímy EOD a skupina pyrotechnického prieskumu budú poskytovať služby pre všetky súčasti OS SR. Nie je potrebné budovať tímy EOD a iné EOD kapacity na stupni brigáda a prápor. Prvé tri tímy EOD sa budú využívať prednostne na zabezpečenie rotácií jednotky nasadenej v prospech zoskupenia. Jeden tím prednostne pre vnútorné potreby OS SR (aktivity spojené s terorizmom, spolupráca s MV SR...). Jeden tím pre potreby výcviku a priebežného dopĺňovania EOD expertov a jeden tím ako rezerva pre prípad potreby nasadenia do dvoch operácií súčasne. Skupina pyrotechnického prieskumu bude okrem svojich špecifických úloh využívaná na likvidáciu biologických a chemických výbušných prostriedkov.

6. Medzinárodné centrum výnimčnosti pre oblasť EOD (CoE EOD) - CoE EOD je medzinárodnou inštitúciou (NATO), ktorá nebude podliehať národnému veleniu. O úlohách CoE EOD bude rozhodovať riadiaci výbor (Steering Committee) zložený z predstaviteľov participujúcich krajín. Slovenská republika ako hostiteľská krajina v zmysle Memoranda o porozumení (MoU) poskytuje infraštruktúru a logistickú podporu. OS SR poskytuje v zmysle MOU administratívny personál a ako jedna z krajín NATO môže poskytnúť aj odborný personál. OS SR budú na personál vyslaný do CoE EOD finančne prispievať a spolupracovať v oblastiach výcviku, štandardov, výmeny skúseností a pod.

Najkritickejšou a najdôležitejšou časťou systému EOD je výcvik a vzdelávanie. Vyškolenie kvalifikovaného personálu EOD vrátane jeho praxe v operáciách trvá niekoľko rokov. Tento špecializovaný výcvik je navyše finančne náročný. Preto vzhľadom na dlhodobé a vysoké náklady ozbrojených síl bude potrebné urobiť niekoľko opatrení na stabilizáciu tohto personálu. Schválením koncepcie a doplnením programov výcviku vojakov, poddôstojníkov a dôstojníkov (ZVŠ, OVŠ, AOS) a špecialistov v oblasti EOD (NC EOD) sa nastaví komplexný systém vzdelávania v OS SR. Toto vzdelávanie sa dá začať už v roku 2009, ale reálne výsledky dosiahneme až v rokoch 2010 a 2011. Ide o vzdelávanie v týchto oblastiach:

- Všetky jednotky, vybratí veliteľia OS SR (prednostne veliteľia družstiev a veliaci poddôstojníci) bez rozdielu odbornosti na stupni rota, samostatná čata alebo ich ekvivalent (alebo aj pri nasadení len časti roty do operácie) budú musieť mať základnú odbornú spôsobilosť na prácu s municiou a výbušninami. Počet personálu vyškoleného na úroveň CMD II určí veliteľ jednotky na základe jeho operačných potrieb.

- Dôstojníci riadiaci oblasť EOD na všetkých stupňoch velenia a riadenia musia absolvovať trojtýždňový kurz štábnych dôstojníkov EOD v NC EOD.

- Pyrotechnici a vybrané jednotky musia dosiahnuť základnú úroveň EOR v kurzoch EOR v súlade s ustanoveniami STANAG 2143 a 2389.

- Súčasní pomocní pyrotechnici absolvujú podľa upravených výcvikových programov výcvik na úrovne EOR, CMD I a II v súlade so Zákonom o výbušninách, pyrotechnických výrobkoch a municii, čím získajú schopnosti na úroveň CMD II a pyrotechnika skupiny D.

- Súčasní odborní pyrotechnici absolvujú podľa upravených výcvikových programov výcvik na úrovne EOR, CMD I, II a všetky činnosti spojené s logistickým zabezpečením (skladovanie, preprava, technické prehliadky, skúšanie a pod.) v súlade so Zákonom o výbušninách, pyrotechnických výrobkoch a municii, čím získajú schopnosti na úroveň CMD II a pyrotechnika skupiny E.

- Ženijné jednotky musia rozšíriť svoje spôsobilosti na úroveň CMD II.

- Skupina pyrotechnického prieskumu práporu RCHBO si rozšíri spôsobilosť o EOR, EOD na úrovni CMD III a BCMD.

- EOD jednotka je kľúčovým prvkom pre zabezpečenie spôsobilostí OS SR. Po rozdelení jednotky na šesť samostatných zásahových EOD tímov po 3, bude potrebné neustále udržiavať vzdelanostnú úroveň každého tímu (minimálne dvaja členovia) na úrovni CMD III a IEDD.

Do vyškolenia všetkého personálu bude kritický nedostatok kvalifikovaných odborníkov potrebné prekonať dočasnými opatreniami. Funkciu školiaceho centra OS SR pre oblasť EOD a pyrotechnikov bude zabezpečovať NC EOD. Koordinačnú funkciu pre oblasť vzdelávania bude plniť OŽP a EOD s pomocou riadiacich dôstojníkov pre EOD a prostredníctvom NC EOD, ZVŠ, OVŠ a AOS.

Chcel by som sa ešte vrátiť k princípu odborného riadenia, pretože toto bol jeden z hlavných dôvodov, prečo sme sa intenzívne zaoberali koncepciou a modelovaním funkčného systému EOD. Princíp potreby odborného riadenia je aplikovateľný pre všetky sofistikované a odborne náročné oblasti OS SR, akou je aj EOD. Od tohto princípu sme sa odklonili po vzniku samostatnej Armády Slovenskej republiky a stále nie celkom rozumieme, akú významnú úlohu môže zohrať v zlepšení kvality manažmentu. Odklon od filozofie odborného riadenia za dlhé roky spôsobil, že máme čoraz viac „len“ všeobecne vzdelaných vojakov na úkor expertov v jednotlivých vojenských odbornostiach. Stráca sa tým podstata vojenského remesla. Takýto trend vo vojenstve by mohol už nie za veľa rokov spôsobiť, že ozbrojené sily nebudú potrebovať profesionálnych vojakov. Ako príklad môže poslúžiť aj oblasť EOD. OŽP a EOD zo strategického stupňa velenia OS SR dokáže účinne koordinovať úsilie všetkých veliteľov a riadiacich pracovníkov na podriadených stupňoch tak, aby bola zabezpečená rovnováha medzi požiadavkami a schopnosťami. Odborné riadenie dokáže optimalizovať percentuálny pomer, alebo adekvátny rozsah kapacít a schopností jednotlivých vojenských odborností. Tiež dokáže vo vnútri odbornosti nastaviť zdravé princípy, pravidlá a rozmery v súlade s potrebami a cieľmi OS SR. Tým podstatne dokáže nahradiť, a tak ušetriť kapacity plánovania, personalistike, výcviku, vyzbrojovaní, normotvornej činnosti a ďalších zabezpečovacích a podporných oblastiach. Preto EOD kapacity OS SR nebudú veľké, nevyžadujú si takmer nijaké zmeny v štruktúrach. Treba len rešpektovať odborníkov na všetkých stupňoch velenia, v ktorých portfóliu bude oblasť EOD. Musíme sa naučiť rešpektovať odborníkov vo vojenských odbornostiach, nechať im viac právomoci. Musíme sa naučiť rešpektovať a vážiť si vojenskú odbornosť ako takú.

plk. Roman LACKOVIČ

Generálny štáb OS SR

Ilustračné foto Peter DOVINA

Armádny šport na Slovensku (1)

Pohybové aktivity, z ktorých sa postupne vyvinul šport ako špecifická ľudská činnosť, sprevádzajú armády od samého začiatku ich existencie. Zmenu stratégie a taktiky boja sa menili aj požiadavky na telesné a vôľové vlastnosti bojovníka - vojaka. Pripravenosť člena ozbrojených síl mala často rozhodujúci vplyv na utváranie jednotlivých telovýchovných systémov. Armáda na tvorbe telovýchovných systémov nielen participovala, ale ďalej ich zdokonaľovala.

Na Slovensko začal novodobý šport prenikať až v druhej polovici 19. storočia z administratívno-hospodárskych centier krajiny – z Viedne a Budapešti. Prvé telovýchovné a športové spolky boli na Slovensku založené v mestách, kde boli aj vojenské posádky. V Bratislave (1880), Trenčíne (1891), Levoči (1893), Košiciach (1903), Ružomberku (1906), Žiline (1909) a Trnave (1909). Najvýraznejším športovým priekopníkom spomedzi dôstojníkov pôsobiach na Slovensku bol Ferdinand Martinengo rodák zo Záhrebu. Ako dôstojník CK armády sa venoval šermu. V tomto športovom odvetví získal diplom šermiarskeho majstra. Po príchode do Bratislavy založil roku 1844 prvú telocvičnú a šermiarsku školu v Uhorsku. Bol spoluzakladateľom Bratislavského telocvičného spolku Poszonyi Torna Egylet (PTE) - 1880, v ktorom sa začali pestovať okrem gymnastiky a atletiky aj futbal a iné športy. V roku 1869 bol významený „Zlatým záslužným krížom“ za svoju telovýchovnú a športovú činnosť. Od roku 1970 sa v Bratislave organizuje šermiarsky turnaj „Martinengov memorál“.

Stále však išlo viac o osobný záujem jednotlivcov angažovať sa v civilnom športovom klube ako o systematicky organizovanú športovú činnosť príslušnom vojenskom telese. Až v predvečer svetového konfliktu sa ako prvý pokúsil šport do armády zaviesť nemecký cisár Wilhelm II., ktorý v roku 1913 vydal kabinétny výnos o zavedení olympijských športov a športu vôbec do armády ako vhodného prostriedku na prípravu mládeže. V oblasti telovýchovnej (do polovice päťdesiatych rokov 20. storočia tvorili telovýchova a šport relatívne samostatné zložky telesnej kultúry) bolo rozhodujúcim momentom to, že veľa

dobrovoľníkov bolo členmi Sokola. Preto hlavnou činnosťou bol nácvik pohybových skladieb. Vyvrcholením týchto aktivít boli telovýchovné vystúpenia. V légiách dislokovaných vo Francúzsku to boli vystúpenia v Coracu, v Jarnacu, v Masevaux a Paríži. V Rusku vystúpili legionári v Omsku, v Irkutsku, v Jekaterinburgu a vo Vladivostoku. Vystupovanie na verejnosti malo prebudiť národné sebavedomie a získať masu zajatcov na vstup do légii. Ďalšou úlohou telovýchovy bolo upevniť disciplínu a fyzicky pripraviť jednotky na boj. Najvýznamnejším úspechom našich legionárov sa stalo víťazstvo družstva v Taliansku na medzinárodnej súťaži uskutočnenej v septembri 1918 v Ríme.

ŠPORT A BRANNÁ MOC

Po skončení 1. svetovej vojny sa zmenila nielen geopolitická mapa strednej Európy, ale aj príprava vojsk. V Československu, ktorého bolo Slovensko od roku 1918 súčasťou, sa armáda začala formovať pod dozorom Francúzska. Vo výcviku francúzskej armády mala telesná príprava významné postavenie ešte pred vojnou. V roku 1852 v Joinville Svile Pon založili Francúzi Vojenský telovýchovný ústav, ktorý sa zaoberal predovšetkým otázkami fyzickej prípravy vojsk. Absolventom tohto ústavu bol aj dlhoročný prednosta výchovného odboru na Ministerstve národnej obrany J. Vaníček, čo sa výrazným spôsobom prejavilo v oblasti armádnej telovýchovy a športu.

Na prieniku novodobého športu do Československej brannej moci mala v povojnovom období zásluhu najmä YMCA (Kresťanské združenie mladých mužov), ktorá pôsobila v dohodových armádach ešte počas prvej svetovej vojny. YMCA okrem kultúrno-výchovného pôsobenia popularizovala rôzne, pre armádu netypické hry, ako futbal, volejbal a basketbal. Na základe dohody medzi československou vládou a zástupcami YMCA začala pôsobiť v Československej brannej moci aj po skončení prvej svetovej vojny vo vojenských domoch, ktoré boli zakladané vo vojenských posádkach. Na Slovensku zanechala YMCA v armáde najvýraznejšiu stopu v Žiline, Bratislave a Košiciach. V Žiline už v októbri 1919 zorganizovala YMCA prvý telovýchovný kurz na Slovensku. Pod vedením prof. Pipalu a kpt. Machotku sa na ňom zúčastnili vojaci

i cvičitelia zo Sokola. Mimoriadne populárny bol v YMCA box. V Bratislave uskutočnila YMCA päťtýždňový kurz pod vedením kpt. Joungera a v Košiciach pod vedením kpt. Falhoneru. Ešte v roku 1919 zorganizovala bratislavská YMCA aj prvé armádne majstrovstvá v boxe. Medzi víťazmi bol aj Bohumil Lichner pochádzajúci z Modry.

Dňa 9. júna 1919 vydalo MNO (Ministerstvo národnej obrany) výnos, ktorým povolilo vojským osobám činnosť v telovýchovných spolkoch a organizáciách pestujúcich šport. Toto povolenie sa zdôvodňovalo nedostatočným počtom športovísk v jednotlivých vojenských posádkach. V skutočnosti však išlo o snahu udržať si vplyv na mužstvo a eliminovať tak činnosť YMCA (pozn. autora – YMCA ukončila svoju činnosť v Československej brannej moci najmä z dôvodu tlaku telovýchovných organizácií v roku 1924). Na Slovensku, kde na rozdiel od Česka neboli v predšom období národné telovýchovné organizácie, to znamenalo, že v mnohých mestách sa na zakladaní telovýchovných organizácií podieľali vojaci podobne ako

učitelia, či úradníci zväčša českého pôvodu. Aktívne sa podieľali aj na činnosti miestnych športových klubov.

ŠPORTOVÉ DNI

Úroveň svojej pripravenosti si mohli vojaci vyskúšať pri pravidelných športových dňoch, ktoré organizovali vojenské telesá a posádky pri významných štátnych výročiach. Povinnosť organizovať športové dni bola zakotvená aj v služobnom telovýchovnom predpise „Telesná výchova vojska československého“ s označením Vo-1a, ktorý platil až do roku 1935, keď ho nahradil nový predpis Vojenský telocvik s označením Š-I-1, kde povinnosť pravidelnej organizácie športových dní už stanovená nebola.

Účasť mužstva na športovom dni bola povinná. Účastník si mohol vybrať disciplínu, v ktorej bude súťažiť. Takto organizované športové podujatia mali postupový charakter. Na stupni divízia, respektíve samostatná brigáda sa utvorilo družstvo, ktoré príslušný celok reprezentovalo na armádnych majstrovstvách, ktoré sa organizovali pravidelne od roku 1923. Na Slovensku boli vyvrcholením majstrovstvá 9. divízie so sídlom v Trnave, 10. divízie so sídlom v Banskej Bystrici a 11. divízie so sídlom v Košiciach. Uvedené divízie, ako aj samostatné brigády, ktoré na Slovensku boli: 1. horská brigáda so sídlom v Ružomberku, 2. horská brigáda so sídlom v Spišskej Novej Vsi a 3. jazdecká brigáda v Nových Zámkoch vysielali svoje družstvá na celoštátne armádne majstrovstvá. Obsah armádnych majstrovstiev sa každoročne upresňoval vo Vecnom vestníku MNO. Pri sledovaní obsahu jednotlivých ročníkov armádnych majstrovstiev je potrebné priznať, že na pomerne veľký počet súťažných disciplín armáda postupne rezignovala a od roku 1931 organizovala len majstrovstvá druhov zbraní. Rovnaký osud postihol aj armádne majstrovstvá v lyžovaní, ktoré sa po prvý raz uskutočnili v roku 1923. Na Slovensku sa armádne majstrovstvá v lyžovaní v tomto období uskutočnili vo Vysokých Tatrách v rokoch 1924, 1926, 1928 a 1930.

Na rozdiel od letnej časti armádnych majstrovstiev sa v lyžovaní dochovali aj jednotlivé výsledky. Zo Slovenska boli úspešní a armádnymi majstrami sa stali: v roku 1923 v pretekoch hliadok na 5 km s prekážkami hliadka 9. divízie, v roku 1925 v behu hliadok na 30 km hliadka 1. horskej bri-

gády, v roku 1926 v štafetovom behu na 15 km družstvo 11. divízie, v roku 1927 rovnako v štafetovom behu na 15 km družstvo 1. horskej brigády, v roku 1928 v štafetovom behu na 15 km družstvo 2. horskej brigády, v rokoch 1929 a 1930 zvíťazilo v behu hliadok na 30 km družstvo 11. divízie. Z jednotlivcov bol zo Slovenska najúspešnejší z radov mužstva voj. Fr. Rau zo 111. del. pluku Košice, ktorý zvíťazil v behu na 7 km v roku 1929. Z dôstojníkov npor. K. Buchta zo 41. p. pl. Žilina, ktorý ako člen hliadky v behu na 30 km so strelbou zvíťazil v roku 1924. Uvedená disciplína sa uskutočnila ako medzinárodný armádny pretek.

Okrem povinných súťaží vytvárala armáda podmienky na rozvoj individuálnych záujmov. Vojaci mali možnosť v čase voľna zúčastňovať sa činnosti telovýchovných organizácií, vyvrcholením bola účasť na celoštátnom zletovom podujatí telovýchovnej organizácie Sokol, Orol, poprípade v RTJ. Vojenské osoby mohli byť aktívne zapojené v činnosti športového klubu. Gážišti, čiže profesionálni vojaci sa spravidla angažovali ako funkcionári klubu. Napríklad vo výbere 1. čs. ŠK Bratislava bol činný kpt. F. Štětina, v ŠK Žilina kpt. J. Mareš, v TTS Trenčín škpt. K. Panzer, v AC Novom Meste nad Váhom práp. E. Fritz, v AC Nitra práp. J. Višek, v ŠK Levice nrtm. M. Vozárik, v ŠK Rimavská Sobota kpt. J. Zelený, v ŠK Komárno pplk. J. Kéval, v ŠK Poprad pplk. V. Krivoš, v ŠK Vysoké Tatry mjr. V. Dusil a ŠK Michalovce pplk. K. Joachim.

ŠPORTOVÉ SEKCIE

Dôstojnícky zbor mal možnosť športovať nielen v športových krúžkoch vo vojenských zátiašach, kde spravidla vykonávali funkciu vedúceho krúžku, ale aj v činnosti športovej sekcie Zväzu československých dôstojníkov. Zväz československého dôstojníctva (SČSD) bol založený ako stavovská organizácia 12. novembra 1918. Na Slovensku bolo činných v roku 1930 už 39 odbočiek SČSD. V najpopulárnejších športoch sa organizovali celoštátne majstrovstvá. V tenise (od roku 1926), lyžovaní (1929), šachu (1932) a strelbe (1935). V roku 1930 bola oficiálne založená Športová sekcia SČSD, ktorá prevzala organizáciu majstrovstiev. Na Slovensku sa majstrovstvá odbočiek SČSD uskutočnili v tenise v roku 1932 v Bratislave a v roku 1935 v Banskej Bystrici. V lyžovaní v roku 1937 v Banskej Bystrici a v roku 1939 vo Vysokých Tatrách. Športová úroveň majstrovstiev odbočiek SČSD bola vysoká. Zo Slovenska sa podarilo vyhrať majstrovstvá len por. Fr. Zajíčkovi – Dolný Kubín – 1. horský peší prápor v behu na 18 km a npor. J. Bernasovskému – 7. telegrafný prápor Turčiansky svätý Martin v I. triede zjazdových lyžiarskych pretekoch v roku 1938.

Najpopulárnejším športom pestovaným v rámci odbočiek SČSD bol tenis. Aktívne ho hrali v Banskej Bystrici, Levoči, Lučenci, Nitre, Bratislave, Komárne, Martine a Prešove. Ďalej to bol šerm, ktorý mal svoje krúžky v Levoči, Košiciach, Ružomberku, Žiline a Bratislave. Šach mal svoje zastúpenie v Žiline, Ružomberku, Štúrove a Podolínci. Strelecký šport bol organizovaný v rámci odbočiek SČSD v Bratislave, Ružomberku, Banskej Bystrici, Trenčíne, Prešove a Poprade. Lyžovanie sa organizovalo v odbočkách SČSD v Podolínci a Humennom. Významné postavenie mal v systéme vojenského športu predovšetkým jazdecký šport. Dôstojníci boli pri zrode množstva miestnych organizácií Československého jazdeckého zväzu. Na Slovensku založili miestne organizácie v Bratislave,

Košiciach, Nových Zámkoch a Žiline. Príslušníci armády sa zásadným spôsobom podieľali aj na vzniku takých podujatí, ako napríklad Košícký maratón, Tatranský pohár v šerme, či cyklistický pretek Košice – Prešov – Košice.

OLYMPIJSKÉ HRY

Najvýznamnejšie športové podujatie, na ktorom sa príslušníci Československej brannej moci v tomto období zúčastňovali, boli olympijské hry. Už v máji 1920 povolilo MNO vojenským osobám členstvo v Československom olympijskom výbore a súčasne začalo s prípravou na olympijské hry. S výnimkou olympijských hier v roku 1932 sa armádni športovci zúčastnili na všetkých hrách v medzivojnovom období. Na olympijských hrách štartovali príslušníci československej armády najmä v branných športoch – strelba, jazdectvo, šerm a moderný päťboj, v ktorých podľa dohovoru ministerskej rady zo 4. apríla 1929 zabezpečovalo MNO reprezentáciu krajiny. Účasť na olympijských hrách bola podmienená nielen výkonnosťou, ale aj získaním amatérskej licencie, čo v podmienkach armády nebolo ľahké. Šermiari, ktorí pôsobili v armáde ako učitelia telesnej výchovy, licenciu amatérskeho športovca nedostali podobne ako dôstojníci, ktorí sa venovali streleckej a jazdeckej príprave. V medzivojnovom období štartovalo na zimných a letných olympijských hrách spolu 63 športovcov v služobnom pomere. Z tohto čísla len dvaja v čase svojho štartu pôsobili na Slovensku. Na

zimných olympijských hrách štartoval v roku 1924 v Chamonix v ukázkovej disciplíne beh vojenských hliadok npor. K. Buchta. Československá vojenská hliadka skončila na 4. mieste. Na letných Olympijských hrách v roku 1936 v Berlíne štartoval v šerme šablou kpt. J. Benedik, vyradený bol v druhom kole.

Vojenské osoby mohli štartovať na majstrovstvách Československa, európskych armádnych majstrovstvách v šerme alebo na majstrovstvách armád Malej dohody, ktoré sa organizovali od roku 1934. Najúspešnejším armádnym športovcom zo Slovenska bol dôstojník J. Benedik, ktorý sa v šerme šablou stal v rokoch 1929 a 1930 majstrom Československa. V rovnakej disciplíne štartoval v rokoch 1931, 1937 a 1938 na armádnych majstrovstvách Európy. Najúspešnejší bol v roku 1931 vo Viedni, kde sa prebojoval do semifinále.

Majstrovstvá armád Malej dohody mali letnú a zimnú časť. Československému armádnemu družstvu sa podarilo túto súťaž vyhrať len raz v roku 1937, keď túto súťaž organizovala naša armáda. Zo Slovenska boli do družstva nominovaní len šermiari škpt. J. Benedik – 37. p. pl. a plavec čat. ašp. J. Kloubczyk – 1. hor. p. pl.

Športové podmienky v tomto období vytvorili organizačné podhubie, ktoré sa plne prejavilo v nasledujúcom, hoci pre šport mimoriadne nepriaznivom období.

Dvojstranu pripravil **Peter BUČKA**

Michalovčania zabodovali

V sobotu 7. marca sa v Športovej hale v Prešove uskutočnil piaty ročník prestížnej súťaže v plastikovom modelárstve „Model show Prešov 2009“. Súťažiaci zo Slovenska i zahraničia predviedli približne 500 modelov. Nechýbali lietadlá, bojová pásová a kolesová technika, figúrky, busty, lode, autá, diorámy. Súčasťou podujatia boli aj ukážky hasičského záchranného zboru Prešov, modulové kolajisko v mierke HO, ktoré doviezli železniční modelári z Košíc. Veľký obdiv si vyslúžila prezentácia auto-veteránov zo zbierok klubu Veterán Šariš Prešov. Súčasťou programu bola výstava výzbroje a výstroja vojakov z 2. svetovej vojny. Na súťaži sa zúčastnili aj piati členovia Posádkového klubu plastikových modelárov Michalovce pod vedením pplk. Ing. Zoltána Iboša. V kategórii seniorov získal zlatú medailu líder michalovského klubu rtm. Rastislav Barkasi s diorámou „1. Tanková divízia SS, Ardeny, Bastone, 1944“. Ocenenie v podobe striebra si odniesol vojenský dôchodca Ing. Ladislav Sciranka. Michalovskí modelári úspešne obstáli aj v kategórii juniorov. Bratia Zubekovci sa prebojovali na najvyššie priečky. Lukášov stíhač JAGDPAZER L 70 a Andrejov obrnený transportér Sdkfz-7 tak rozšírili viac ako sto ocenení michalovského klubu o ďalšie dve a to tie najzaujímavejšie, zlaté.

Text a foto **npor. Mária SAKÁČOVÁ**

Praskal „vo švíkoch“

Spoločenská sála Posádkového klubu v Liptovskom Mikuláši bola 20. marca naplnená do posledného miesta. Konala sa Posádková prehliadka záujmovo umeleckej činnosti a technickej tvorivosti. Na pódiu hrala kapela C.I.T. (celkom inteligentný tím), ktorá interpretovala svoje vlastné skladby. V kapele spieva a na sólogitare hrá študent 3. ročníka Akadémie ozbrojených síl voj. Milan Mazár. Akadémiu reprezentoval aj Folklórny súbor VÁH. Mixom novodobých hip-hopových štýlov sa predstavila tanečná skupina P.I.M.R.Z. Crew a skupina Break Dance. Tanec s akrobatickým športom prepajilo vystúpenie krúžku Capoeira. Jeho repertoár vychádza z kombinácie tanca, akrobacie, netradičných bojových umení a z osobitej filozofie. Filmový klub Amafilms Nicolaus premietol prítomným 10 stredometrážnych jednonímútových filmov, ktoré zachytávali vtipné a ironické sekvenky z bežného života. Ohybnosť v podobe sál, premetov a „šnúru“ ladne i svižne predviedli členky Klubu športovej gymnastiky. Tento klub ako jediný v okrese pripravuje v športovej gymnastike dievčatá od 4 rokov. „V súčasnosti je činných približne 700 členov krúžkov a klubov,“ vraví vedúci Posádkového klubu Ing. Vlado Slavík. Svojimi výkonmi, víťaznými pohármi a nadšením potvrdili, že klub ich druhým domovom, kde sa uvoľnia, načerpajú sily, vedomosti, telesné a duševné zdravie.

Text a foto **Alena HARAGOVÁ**

Zimný výcvik lezenia

V dňoch 8. až 13. marca sa uskutočnil základný zimný výcvik vojensko-praktického lezenia vo Vysokých Tatrách vo Veľkej doline. Organizoval ho Ústav telesnej výchovy a športu Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Frekvenciou získavali potrebné poznatky a nadobúdali nevyhnutné návyky a zručnosti pod dohľadom skúsených inštruktorov vojensko-praktického lezenia kpt. Petra Hodulíka, npor. Igora Lišanika, rtm. Petra Haštu a des. Stanislava Chrappu. Výcvik viedol Mgr. Vladimír Paulík, odborný asistent Ústavu telesnej výchovy a športu AOS v Liptovskom Mikuláši.

V silnom vetre so snežením a pri hroziacom lavínovom nebezpečenstve získavali profesionálni vojaci skúsenosti pri výcviku s dodržaním maximálnej bezpečnosti. Cvičili pohyb v strmom snehovom teréne s budovaním istiaceho stanovišťa, istením, pádmi a ich zachytávaním. Hodnotili terén a stav snehovej pokrývky, robili sondy, poznávali zásady bezpečného pohybu v teréne ohrozenom lavínami, učili sa hľadať zasypáňého pomocou sondovania a lavínových vyhľadávačov, prekonávali skalné i ľadové bariéry a učili sa bezpečne prekonávať nástrahy a prekážky zimného vysokohorského prostredia. Takto získané skúsenosti a návyky im v budúcnosti pomôžu riešiť náročné situácie bojovej prípravy v ich profesionálnej praxi.

Text a foto **rtm. Peter HAŠTA**

Prvú „belasí“

V súčasnosti sa dôstojníci letectva pripravujú v Akadémii ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši (AOS). Ďalšou možnosťou sú civilné vysoké školy, ktorých absolventi po absolvovaní základného výcviku a vstupného dôstojníckeho kurzu, spolu s absolventmi AOS postupujú do vstupného odborného dôstojníckeho kurzu (VODK) podľa potrieb vzdušných síl (VzS). Prví dôstojníci z novej generácie absolvovali záverečné skúšky 25. februára v leteckých odbornostiach „Letiskové zabezpečenie a Inžiniersko-letecká služba“. Získané vedomosti vytvorili dôležitú platformu na ďalšiu prípravu. Stojac na začiatku novej etapy vo vzdelávaní odborníkov letectva, nás pohľad na sedem mladých dôstojníkov, ktorí svojim prístupom k vzdelávaniu ukázali svoju chuť a presvedčenie byť plnohodnotnými dôstojníkmi letectva, zaväzuje k zlepšovaniu vzdelávacieho procesu a ešte k užšej spolupráci všetkých, ktorí sa na príprave nových odborníkov letectva podieľajú. Táto vzájomná spolupráca by mohla viesť v budúcnosti k vytvoreniu kompaktnej a flexibilnej vzdelávacej inštitúcie v rámci Ozbrojených síl SR schopnej získať a dlhodobo udržať potrebnú certifikáciu úradom vojenského letectva v súlade s národnou a medzinárodnou legislatívou.

Text a foto **kpt. Tomáš BAŇAS**

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík a mesačník OBRANA v spolupráci s Komunikačným odborom MO SR a organizátormi Dňa detí s ozbrojenými silami a Slovenským rozhlasom, vyhlasujú pre žiakov základných škôl 8. ročník vytvarnej súťaže

Vojaci očami detí

Účastníci súťaže zašlú svoje práce spolu so spiatočnou adresou, telefónnym kontaktom a dátumom narodenia najneskôr do 11. mája 2009 na adresu:

Redakcia OBRANA, Kutuzovova 8, 832 17 Bratislava.

Autori najlepších prác v kategórii mladších a starších žiakov získajú hodnotné ceny a ich práce uverejníme na internetovej stránke Ministerstva obrany SR.

Zároveň ich pozveme na celoštátny Deň detí, ktorý sa tento rok uskutoční 30. mája 2009 v Bytči.

Protokol v praxi (39)

Návšteva významnej osoby

Ak k nám prichádza významná osoba na návštevu, je potrebné sa na túto slávnostnú udalosť dôkladne pripraviť. Prípravu návštevy začneme včas, tak aby sme nezabudli na všetko nevyhnutné súvisiace s jej organizáciou.

Predovšetkým začneme pripravovať návrh programu, ktorý konzultujeme so spolupracovníkmi našej návštevy. Prekonzultujeme každý jeho bod, všetky časti kde by mohla návšteva predniesť príhovor, ale aj ďalšie osoby, ktoré by mali mať príhovor. Zabezpečíme všetky miesta, ktoré plánuje významná osoba navštíviť, aby sa nás počas samotnej návštevy nič neprekvapilo. Informujeme sa vopred o všetkých veciach, o ktoré by mohla mať naša významná osoba záujem a s kým by sa chcela stretnúť.

Vopred zistíme zoznam osôb, ktoré sa zúčastnia s našou významnou osobou návštevy, aby sme mohli zostaviť protokolárne poradie. Rovnako tak pripravíme zoznam našich pracovníkov, ktorých zoradíme podľa protokolárneho poradia.

Po konzultáciách o programe pripravíme vytlačený program, ktorý odovzdáme všetkým zúčastneným osobám, ktoré sa zúčastňujú na návšteve, ale aj tým, ktorí zabezpečujú celú návštevu, aby boli všetci včas informovaní. V prípade, že významná osoba prichádza na návštevu aj so svojou manželkou, pripravíme aj pre manželku samostatný program. Pri zostavovaní tohto programu dbáme na záujmy hosta. Určité osoby na sprevádzanie významnej osoby, ale aj jej manželky alebo manžel.

Pred príchodom návštevy zvážime odovzdanie vhodného daru, ktorý by reprezentoval našu organizáciu alebo v prípade, že ide o zahraničnú návštevu, prezentoval našu krajinu, naše zvyky a tradície. Počas návštevy sa usilujeme dodržiavať dohodnutý časový harmonogram, pretože musíme myslieť na to, že významná osoba môže mať po našej návšteve ďalšiu významnú návštevu, kde by nerada meškala.

Pri príchode by sme hlavného hosta mali privítať kyticou kvetov, určite však sa snažíme privítať kyticou kvetov jeho manželku, v prípade, že sa zúčastní na návšteve. Ešte pred príchodom zvážime, kde budeme návštevu vítať, všetko závisí od postavenia nášho významného hosta.

Každá významná návšteva by pre nás mala byť slávnostnou udalosťou a tá, keď sa na ňu vopred dôkladne pripravíme, bude vhodne reprezentovať náš úrad a našu krajinu.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
oddelenie protokolu KaMO

Americkí kadeti

V dňoch 22.-26. marca navštívili Akadémiu ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši kadeti z Akadémie vzdušných síl z Colorado Springs (USA). Kadeti R. Mobley, M. Gilbert, J. Maciejewsky a ich veliteľka kpt. Sabine Peters sa počas pobytu v AOS oboznámili s jej vzdelávacím systémom. Absolvovali aj jednodenné exkurzie na LZ Sliač a LZ Prešov.

(hg)

Nie je iba vojakom...

Vojenský útvar 2370, 11. mechanizovaný prapor kapitána Jána Francisciho v Martine ukrýva v rote palebnej podpory tretieho mínometného družstva nádejného športovca, slobodníka Ľuboša Kalinu. Vojak však nie je vždy iba vojakom. A tak sa Kalina, starší vodič mínometného družstva pracujúci v armáde pod vedením nadporučíka Rudolfa Jančího, po vyzlečení uniformy venuje svojej životnej záľube... kulturistike.

„Kulturistika je špecifický šport, ktorý zaujíma len istý okruh ľudí. Ale verím tomu, že aj človek, ktorému sa kulturistika nepáči, sa na fotky tiel kulturistov pozerá, majúť na pamäti, že toho človeka predsa stvorila príroda,“ obhajuje Ľ. Kalina svoju záľubu a dodáva s úsmevom: „Veď v kulturistike ide v podstate o svaly. Ja osobne si myslím, že svalnaté telo vyzerá veľmi dobre.“

Z VOJAKA SA STAL KULTURISTA

„Pretekám za klub Eurobuilding Bratislava, ktorého hlavným predsedom je môj tréner Ľuboš Turčina, mimochodom tiež veľmi úspešný slovenský kulturista,“ obhajuje svoje športové zázemie 25-ročný

slobodník. A hoci sa klasickej kulturistike venuje súťažne len od mája 2008, jeho športový začiatok môžeme označiť za viac než dobrý. Odvtedy má totiž na konte viacero ocenení. Tretie miesto v klasickej kulturistike na majstrovstvách Slovenska, či druhé miesto na medzinárodnej súťaži Tatranský Pohár 2008, kde porazil dokonca dvojnásobného majstra Európy. To je bilancia krátkej, ale o to úspešnejšej pôsobnosti tohto športovca na slovenskej kulturistickej scéne. Prednedávnom, 15. novembra, Ľuboš vybojoval dokonca tretie miesto v kvalifikácii na MS v súťaži o Veľkú cenu Horného Srnia. Ostáva len dúfať, že aj v tomto roku sa bude tomuto rodákov z Dolného Kubiara dať.

CHARITA NA KULTURISTICKÝ SPÔSOB

O tom, že na Orave nezaháľajú ani športovo, ani z hľadiska dobročinných akcií, svedčia Vianočné tvorivé dielne pre deti, ktoré v piatok 21. novembra organizovalo Centrum voľného času Maják v Námestove v spolupráci s Občianskym združením Centrálík. Toto charitatívne podujatie podporil svojou účasťou aj Ľuboš Kalina. S účastníkmi dielni sa podelil o svoje kulturistické skúsenosti a usporiadal tiež autogramiádu, ktorá sa tešila veľkému detskému záujmu. V priestoroch Centra voľného času totiž pracovalo na výrobe vianočných dekorácií až 63 žiakov základných škôl z viacerých oravských obcí. Financie z predaja výrobkov detí boli určené na charitatívne účely pre domov dôchodcov a krízové centrum pre matky s deťmi na Orave. Fakt, že deti treba viesť nielen k charite, ale aj k športu, prízvukoval na Vianočných tvorivých dielnach Ľ. Kalina slovami: „Deti sú naša budúcnosť. Preto si myslím, že práve malé deti by sa mali venovať radšej športu než všetkému zlému, ako sú napríklad drogy, ktoré na ne číhajú vonku na uliciach. Mne osobne šport ukázal, že všetko sa dá robiť inak, nie práve tou zlou cestou.“

NÁVRAT DO DETSKÝCH ČIAS

Práve deti na Vianočných tvorivých dielnach svojimi otázkami Ľuboša Kalinu podnietili, aby sa v myšlienkach vrátil až k detstvu. A tak si zaspomínal na časy, keď ako malé dieťa listoval športové časopisy a obdivoval v nich svalnaté telá kulturistov. „Neskôr sme boli partia chlapcov. Stretávali sme sa na ulici. V posilňovni v pivnici sme trénovali a po cvičení sme vždy išli vyvádzať hlúposti, ako všetci chlapci,“ spomína si na svoje športové začiatky dnes už 25-ročný Ľuboš, ktorý trénuje od svojich 14-tich rokov.

Oľga GLUŠTÍKOVÁ
Foto autorka

Riešenie bezpečnostných kríz vo svete

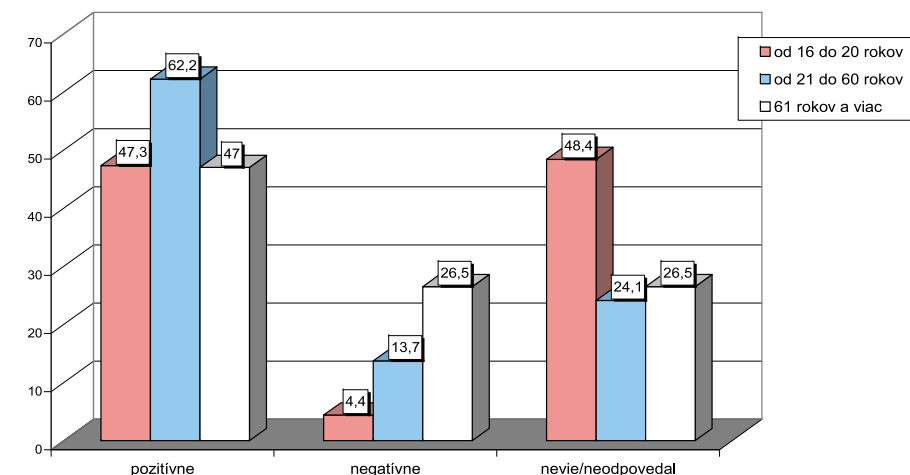
Komunikačná stratégia ministerstva obrany sa dlhodobo opiera o sociologické empirické výskumy. Vo výskumoch verejnej mienky sa usilujeme ozrejmiť širšie súvislosti pohľadu verejnosti na naše ozbrojené sily a ich úlohy. Ich existencia, veľkosť, charakter, kvalita súvisia s úlohami, ktoré plnia, súvisia s ich poslaním. Čoraz viac sa naše ozbrojené sily zapájajú aj do medzinárodných misií a operácií. V tejto súvislosti je dôležité poznať, aký je aktuálny názor verejnosti na úlohu Slovenska v riešení bezpečnostných kríz vo svete. Odpoveď na túto otázku dal reprezentatívny výskum verejnej mienky, ktorý realizovala na podnet MO SR koncom roka 2009 výskumná agentúra ASA, s. r. o. Výskumnú vzorku tvorilo 1 067 respondentov vo veku od 16 rokov.

Po vstupe Slovenska do Aliancie čoraz viac treba vnímať našu bezpečnosť v kontexte situácie, ktorá je za našimi hranicami. Armáda má svoje opodstatnenie, zdá sa, že túto skutočnosť si plne uvedomuje aj naša verejnosť. Prejavuje sa to nielen tým, že na priamo položenú otázku, či je pre Slovensko potrebná armáda, prevládajú kladné odpovede, ale najmä vo vyššej miere pochopenia dôležitosti úloh, ktoré má Slovensko na poli medzinárodnej bezpečnosti. Verejnosť si uvedomuje dôležitosť našich zväzkov, najmä členstvo v Severoatlantickej aliancii. Aj tento decembrový výskum potvrdil, že väčšina verejnosti (59 %) hodnotí naše členstvo v tomto bezpečnostnom zväzku krajín pozitívne. Negatívne hodnotí naše členstvo v NATO len 14 % dospeléj populácie.

V názore na členstvo Slovenska v NATO a v záujme o túto otázku sa prejavuje faktor veku. Je tu najmladšia veková kategória respondentov (vo veku od 16 do 20 rokov), ktorá sa k tejto otázke vyjadruje len málo, resp. sa skôr nevyjadruje, ako vyjadruje (len niečo viac ako 50 % z tejto vekovej kategórie vyjadrilo svoj názor na otázku ako hodnotia naše členstvo v NATO), potom je tu staršia a najstaršia generácia vo veku nad 60 rokov, ktorá prejavuje skôr zdržanlivý názor na naše členstvo v NATO (v tejto kategórii je najmenej tých, ktorí pozitívne hodnotia naše členstvo v NATO, len 47 %), a napokon je tu rozhodujúca časť verejnosti v ekonomicky aktívnom veku od 21 do 60 rokov, v ktorej prevláda pozitívne hodnotenie členstva SR v NATO (62 % pozitívne hodnotí a len 14 % negatívne).

Väčšina slovenskej verejnosti sa stotožňuje s názorom, že bezpečnosť Slovenska sa nekončí na jeho hraniciach, nemôžeme byť len jej konzumentom,

Hodnotenie nášho členstva v NATO podľa veku (v %, n = 1037)

ale musíme sa na zvýšení bezpečnosti vo svete podieľať. S týmto názorom súhlasí 82 % respondentov decembrového výskumu. Rovnako veľká skupina odpovedajúcich na otázky nášho výskumu sa stotožnila s názorom, podľa ktorého je povinnosťou SR predchádzať konfliktom a prispievať k udržaniu mieru vo svete (89 %) a s názorom, že boj proti terorizmu je bojom aj za našu národnú bezpečnosť (77 %).

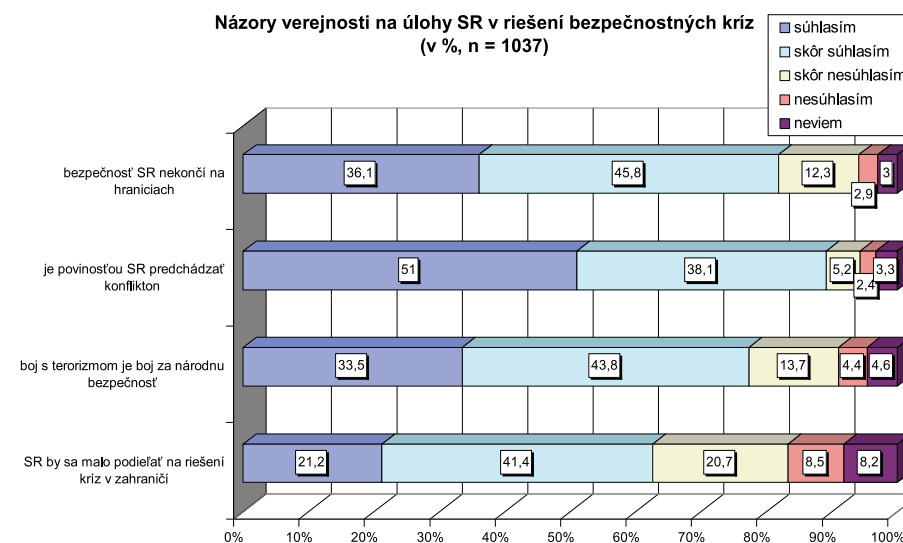
Väčšinový súhlas má vo verejnosti aj názor, že je v záujme bezpečnosti Slovenska, aby sa zúčastňovalo na riešení kríz v zahraničí, treba však uviesť, že miera súhlasu s týmto tvrdením je výrazne menšia ako v prípade predchádzajúcich tvrdení (64 %). Čo zrejme

svedčí o určitej zdržanlivosti slovenskej verejnosti v situácii, keď ide o posudzovanie aktívnych krokov, ktoré realizuje Slovensko v rámci plnenia úloh medzinárodného krízového manažmentu a v boji proti medzinárodnému terorizmu.

Naše poznatky z decembrového výskumu verejnej mienky agentúry ASA, ako aj staršie empirické údaje nám ukazujú, že v postoji verejnosti v otázke úlohy Slovenskej republiky v riešení úloh medzinárodného krízového manažmentu, v riešení vojenských konfliktov a kríz vo svete dochádza postupne ku krystalizácii uvedomelého, konštruktívneho aktívneho postoja.

Karol ČUKAN

Názory verejnosti na úlohy SR v riešení bezpečnostných kríz (v %, n = 1037)

Nielen psychologická starostlivosť o prepúšťaných

O tom, že sa skončilo obdobie vojenskej práce ako celoživotnej profesie, sa vojenští profesionáli presviedčajú už niekoľko rokov. Pre ozbrojené sily sa stalo ekonomicky a najmä organizačne neúnosné garantovať prácu všetkým a navždy. Realitou je profesionálna služba na relatívne krátke obdobia od 3 do 15 rokov podľa kategórie. Zriedkavejšie bude dosahovať dĺžku 20 – 25 rokov. Služba do dôchodkového veku sa stane skôr výnimkou ako pravidlom.

Stále prebiehajúca reorganizácia v ozbrojených silách sa väčším či menším spôsobom dotkla každého. Okrem finančných a sociálnych otázok prepúšťania vzniká potreba pripraviť prepúšťaných aj po stránke psychickej. Prechod z relatívne stabilného a bezpečného vojenského prostredia na civilný trh práce bude spôsobovať komplikovanú životnú situáciu, s ktorou sa bude musieť vyrovnávať tak prepúšťaný, ako i jeho rodina. Skutočnosťou zostáva, že uplatniť sa na trhu práce pri súčasnej vysokej nezamestnanosti môže byť problematické pre všetkých, ktorí z rezortu odchádzajú.

VYROVŇAŤ SA SO STRATOU ZAMESTNANIA

Potláčané emócie a agresivita, ktoré vznikajú pri strate zamestnania, môžu byť nielen problémom pri

bežnom prežívaní jedinca, ktorý ústi do psychosomatických ťažkostí, ale i závažnou prekážkou pri plánovaní procesu ďalšieho uplatnenia. U profesionálov sa navyše predpokladá, že nebudú prejavovať žiadne emócie.

Základným pravidlom je hovoriť o svojich pocitoch, zdôveriť sa a dostať o svojej situácii spätnú väzbu. Na Slovensku – a významnejšie v silových zložkách – je návšteva psychológa ešte vždy považovaná za určitú slabosť. Ak túto bariéru neprekonáte, hovorte o svojich pocitoch so svojimi priateľmi, známymi, s rodinou alebo využite anonymnú psychologickú poradu, ktorú poskytujú napríklad Personálny úrad OS SR.

Proces hľadania novej práce by ste mali začať vyrovnaním a sebavedomím, pretože nevedomé signály frustrácie, ktoré by ste vysielali, by boli bariérou, ktorá je pre skúsené oko personalistu hravo rozpoznateľná. Pripravte sa na to, že zmena pracovného miesta nebude jednoduchá. Na rozdiel od kolegov z civilného sektora sa budete musieť prispôbovať novým, nevojenským podmienkam, budete sa musieť naučiť komunikovať nevojenským jazykom a znovu objaviť v sebe sebavedomé vystupovanie v styku s nevojenskou autoritou. Nevynechávajte ani svoju rodinu, ktorá s vami bude zdieľať vaše obavy i pozitívne zážitky. Preto ich „nešetríte“ a dovoľte im, nech sú pri vás, či to je manžel/manželka, priateľ/priateľka alebo rodičia. Budte

opatrní pri konzumácii alkoholu. Pri zvýšenej konzumácii a pod jeho vplyvom sa riešenia môžu ukazovať ako jasnejšie a priamočiarejšie. No tento pocit trvá iba do vytriezvenia a vstup do reality je väčšinou o to bolestnejší a depresívnejší. Proces hľadania práce a najvhodnejšieho miesta nie je krátkodobý a preto sa vyzbrojte trpezlivosťou.

AKO NAPÍSAŤ MOTIVAČNÝ LIST

Motivačný list je dokument, ktorý by mal mať formu oficiálneho listu. Slúži na vaše predstavenie sa budúcemu zamestnávateľovi. Mal by podčiarkovať vaše špecifické vlastnosti, ktoré sa zhodujú s požiadavkami opísanými v pracovnej ponuke. V ideálnom prípade vaše vlastnosti budú prevyšovať túto požiadavku. Štruktúra by mala byť jednoduchá a prehľadná. Obsahuje hlavičku (meno a priezvisko, adresa, telefón, e-mail), adresáta (meno, názov a adresa spoločnosti), oslovenie, obsah listu, dátum, miesto a meno alebo podpis.

Ak je v závere inzerátu podpísaná konkrétna osoba, list budete adresovať jej. Môže to byť personalista, prípadne riaditeľ divízie, ktorá miesto obsadzuje. List začnite oslovením osoby, ktorej list posielate. Keď neviete konkrétne meno, uveďte oslovenie (napr. vážené dámy, vážení páni). V liste pokračujte odsekom, v ktorom

uvediete, odkiaľ ste sa o danom pracovnom mieste dozvedeli. Ak ste sa o ňom dozvedeli z médií, vždy uveďte názov a dátum vydania, prípadne názov internetovej stránky. V úvode by mal byť uvedený aj názov pozície, o ktorú sa uchádzate, pretože jedna firma môže mať vypísaných niekoľko výberových konaní na rôzne pozície. V ďalšej časti pokračujte údajmi, ktoré zahŕňajú vaše vedomosti (vzdelanie, ktoré je relevantné pre danú pozíciu), schopnosti (počítačové zručnosti, absolvované školenia, výnimočné jazykové znalosti) a skúsenosti (predchádzajúce pracovné skúsenosti, prax v zahraničných organizáciách). Všetky tieto informácie by mali súvisieť s požiadavkami na dané pracovné miesto, preto neuvádzajte fakty, ktoré sa ho netýkajú. Do motivačného listu uveďte aj vaše najväčšie pracovné úspechy (vedenie úspešného projektu, vypracovanie programu, ktorý významným spôsobom zasiahol do zvýšenia produktivity vášho pracoviska a pod.).

Následne vyzdvihnite vaše osobnostné charakteristiky, ktorými sa prezentujete a poukazujete na svoju zodpovednosť, precíznosť, flexibilitu a ďalšie osobnostné vlastnosti, ktoré sú pre danú pozíciu relevantné. Teda naznačujú vaše prednosti, ktoré sa zhodujú s požiadavkami uvedenými v inzeráte, alebo o ktorých viete, že ich daná spoločnosť uprednostňuje.

Motivačný list je priestorom, aby ste vyzdvihli svoju osobu a zahrnuli sem informácie, ktoré sa neuvádzajú v životopise. I keď to znie zvláštne, pracovný pomer, o ktorý sa uchádzate, je obchod a vy v ňom predávate všetky svoje schopnosti – to, v čom ste dobrý. Budte v každom vašom tvrdení pozitívny.

Motivačný list nepíšte do tela e-mailu, ale posielajte ho ako prílohu spolu so životopisom. Vyhnite sa tak problémom s diakritikou a budete si istý, že list si prečítajú v takej forme, v akej ste ho zostavili. Rozhodne však e-mailom neposielajte iba prílohy (životopis a motivačný list). Mohlo by to pôsobiť arogantne a personalista by s vami nemusel nadviazať ďalší kontakt.

AKO NAPÍSAŤ ŽIVOTOPIS

Životopis, nazývaný aj curriculum vitae (CV), je dokument, ktorý obsahuje prehľad vašich skúseností a vzdelania. Životopis by sme mohli nazvať i vstupnou bránou k vám a to, ako sa vám ho podarí spracovať, bude ďalej ovplyvňovať postup vo výberovom konaní. Známe sú najmä tieto formy životopisov: štruktúrovaný (nazýva sa aj profesijný alebo profesionálny životopis), beletrizovaný (v dnešnej personálnej praxi sa takmer nevyužíva), Europass (životopis, ktorým sa môžete predstaviť v rôznych krajinách Európy), úradný životopis (zákom predpísané formuláre rôznych ústredných orgánov štátnej správy alebo štátnych inštitúcií).

Ak sa uchádzate o pozíciu, ktorú ponúka personálna agentúra, je veľmi výhodné navštíviť ich internetovú stránku a presvedčiť sa, či ponúkajú pre uchádzačov vlastnú formu štruktúrovaného životopisu. Ak áno,

dajte si námahu a prepracujte svoj životopis podľa tohto vzoru. Vypovedá to o väčšom záujme tak o pozíciu, ako o ich spoločnosť.

Životopis by nemal presahovať dve strany formátu A4. V texte by ste nemali zachádzať do detailov, ktoré nie sú podstatné (napr. údaje o základnej škole alebo krátkodobých brigádach). Usporiadanie a úprava by mali pôsobiť prehľadne a čitateľne. Oddelte jednotlivé časti výraznejšie, napríklad iným písmom a pod. Skontrolujte, či v motivačnom liste a v životopise nemáte gramatické chyby. Prvá strana životopisu by v úvode mala obsahovať vaše osobné údaje, ako meno, priezvisko, adresu, telefónne číslo a e-mailovú adresu. Pri tejto adrese buďte opatrní, aby nemala v názve napr. vašu prezývku, ale aby pôsobila dôveryhodne. Pokračovať by ste mali prehľadom dosiahnutého vzdelania. Pre väčšinu civilných firiem je nepredstaviteľné, čo ste mohli študovať na vojenskej, či už strednej alebo vysokej škole, preto sa nebojte váš odbor transformovať do civilného jazyka, aby bola vaša kvalifikácia zrozumiteľná. Tento istý princíp uplatnite i pri opise vašich doterajších zamestnaní. Začnite vždy súčasnou alebo poslednou pracovnou pozíciou, ktorú taktiež preformulujte do civilného jazyka, prípadne podrobne rozpište vaše úlohy na tejto pozícii. Tieto formulácie môžete dať prečítať svojim známym, ktorí nie sú z vojenského prostredia, aby ste dostali reálnu spätnú väzbu o zrozumiteľnosti napísaného textu. Pri opise pracovných pozícií nezabudnite vyzdvihnúť úspechy, ktoré ste dosiahli sám alebo ako člen tímu.

ŽIVOTOPIS MUSÍ ZAUJAŤ

Pri rozosielaní životopisu sa vyvarujte toho, aby ste takýto e-mail posielali viacerým organizáciám alebo personálnym agentúram naraz. Prijemcovi sa zobrazia i ostatní príjemcovia a vy budete pôsobiť neprofesionálne. Môžete si tak znížiť šancu postúpiť do ďalšieho kola. Pokúste sa svojím životopisom zaujať a určite v ňom neklamte. Nepravda sa odhalí počas pohovoru alebo počas skúšobnej lehoty a vy stratíte časť svojej reputácie, ale i čas potrebný na hľadanie práce, ktorá je pre vás vhodná a zodpovedá vašim skúsenostiam a poznatkom. Ak máte dlhšiu prax, zamerajte sa iba na posledných 15 rokov; staršie skúsenosti, ktoré momentálne nevyužívate, totiž nemajú takú váhu a môžu vám zabráť miesto pre dôležitejšie informácie. Pri tvorbe životopisu zapojte svoju kreativitu a pousilujte sa byť originálny.

Prvý telefonický kontakt od potenciálneho zamestnávateľa pre vás znamená, že ste uspeli v prvom kole, teda v úvodnej selekcii životopisov. Počítajte s tým, že i telefonický kontakt, počas ktorého vás personalista oslovuje a pozýva na osobné stretnutie (pohovor), je súčasťou pohovoru. Dôležitou informáciou pre vás je kontaktná osoba a telefónne číslo, na ktorom si môžete buď doplniť niektoré informácie, alebo v prípade meškania túto skutočnosť oznámiť.

O spoločnosti (i personálnej agentúre) sa snažte zistiť si čo najviac informácií (ako dlho pôsobia na slovenskom trhu, kde majú základňu, aká je ich firemná kultúra, koľko majú pobočiek a kde majú materskú firmu a pod.). Podrobné poznatky, ktoré nájdete najmä na internete, budú vypovedať o vašom reálnom záujme o pracovnú pozíciu a o vašej precíznosti. Do prípravy na pohovor si zapracujte aj „obhliadku terénu“, teda to, kde spoločnosť pôsobí, ako sa tam dostanete a koľko vám bude trvať pricestovanie. Zásadne na pohovor nemeškajte!

ROZHODUJÚ AJ DETAILS

Pred príchodom si nechajte dostatočnú časovú rezervu, aby ste sa vyhli zbytočnému stresu, prípadne prišli na pohovor zadýchaný a spotený. Personalisti úvodnú neformálnu časť využívajú na to, aby si o vás vytvorili prvotnú predstavu. Počas takéhoto neformálneho kontaktu sa uvoľníte a často prezradíte najmä to, čo ste nechceli. Podanie ruky je jediným fyzickým kontaktom, ktorý medzi vami prebehne. Je o to dôležitejší. Stisk by nemal byť ani slabý, ani silný. Slabé podanie ruky môže signalizovať vašu neistotu alebo nezáujem. Naopak, príliš silný stisk môže byť signálom vašej panovačnosti a neprispôobilosti. Pri pohovore sedzte pokojne, uvoľnene a dávajte si pozor na svoje neverbálne signály.

Personálne agentúry mávajú na svojich stránkach typy otázok, ktoré sa vás na pohovore môžu pýtať. Pripravte si vopred odpovede na otázky typu: Prečo ste si vybrali našu spoločnosť? Čo očakávate od danej pracovnej pozície? Aké sú vaše silné/slabé stránky? Pripravte sa i na to, že dostanete priestor, aby ste sa personalistu pýtali vy. Preto majte vopred pripravené otázky, alebo ak vás v priebehu pohovoru niečo napadne, pýtajte sa. Otázka vašich platových predstáv príde na rad na konci pohovoru (ak by neprišla, mali by ste sa pýtať). Ako svoju predstavu by ste nemali uviesť jednu sumu, ale uveďte rozhranie, napr. 1 000 – 1 200 €. Pri pohovore by sa vás personalista nemal pýtať diskriminujúce otázky. Ak ich položí, je iba na vás, či mu na ne odpoviete, alebo ho upozorníte na nevhodnosť. Na pohovore by ste sa nemali pýtať na to, koľko uchádzačov sa o dané miesto uchádza, prípadne koľký ste v poradí a či splníte všetky požiadavky alebo kedy si budete môcť zobrať dovolenku. Tak ako v motivačnom liste a životopise, i pri pohovore by ste sa mali vyhnúť slangovým výrazom či výrazom používaným v ozbrojených silách. Pred tým, ako sa s personalistom rozlúčite, môžete sa ho pýtať, kedy môžete očakávať vyjadrenie a akým spôsobom. Rozlúčka by mala pôsobiť srdečne a pozitívne, no dajte si pozor, aby ste nepôsobili familiárne či podlizavo.

rtm. Radoslav ŠEBEŇA

Ilustračné foto Peter DOVINA

Križ je plusom

„Pôstny čas, smutný čas, premýšľaj človeče“ – takto sa spieva v jednej nábožnej piesni. Pôstny čas a jeho vyvrcholenie vo Veľkonočných sviatkoch, konkrétne v Ježišovom vzkriesení z mŕtvych. V tomto čase sa práve nachádzame a prežívame ho. Je dobré sa v ňom aj pozastaviť a zamyslieť. I jeden z najväčších básnikov, ktorého sme pred nedávnom vypravovali do Božej večnosti, Milan Rúfus, hovorí v jednej súvislosti: „Človek nikdy vo svojich dejinách nezabudol určiť si čas a niekedy i priestor na vnútornú nevyhnutnosť zamyslieť sa a porozmýšľať o sebe a svojom živote.“

Tak teda postojme trochu a rozmyšľajme. Nič jasnejšie a zreteľnejšie nehovorí o Božej láske k hriešnemu človeku ako križ. Križ – obyčajný, drevený. Nezáleží však na jeho forme, ale na obsahu. Obsahom toho Golgotského križa je milosť Pána Boha, Nebeského Otca, ktorý sa skláňa k človeku vo Svojom Synovi Pánovi Ježišovi. Tam sú naše prehry a zlyhania. Tam je náš hriech a slabosť.

Jeden príbeh hovorí o starom otcovi, ktorý prišiel na Veľkú noc na návštevu k svojmu synovi. Ako pozornosť priniesol so sebou aj čokoládového barančeka pre malého vnúčika. Keď si všetci sadli do kresiel, starému otcovi nedalo, aby nezistil, či ten baránok z čokolády je dutý alebo niečím vnútri naplnený. Pohľadom zisťoval, či si ho niekto všimá. Potom vzal baránka a bez váhania ho stlačil. Zrazu zmeravel, jeho prst bol zastrčený v boku baránka. Starý otec so strachom čakal na reakciu svojho malého vnúčika. Myslel si, že sa rozplače. No bol milo prekvapený, keď mu vnúčik povedal: „To je v poriadku starký, toho baránka by som aj tak rozlámal a zjedol.“

Veľká noc, drahí čitatelia, bratia a sestry, nie je o čokoládovom baránkovi. Ale o tom skutočnom Baránkovi, ktorý bol prebodnutý pre naše priestupky. Jeho krv vyliata a Jeho telo pribité na dreve križa sú skutočným obsahom, nad ktorým sa máme v tomto čase zamyslieť. Stalo sa tak preto, aby sme boli uzdravení a spasení. Život, ktorý nám ponúka Pán Ježiš, je lepší, než čokoľvek by sme dokázali pre seba vymyslieť. Ak takto vnímame obsah križa v tomto pôstnom čase a v nastávajúcich kresťanských Veľkonočných sviatkoch, myslíme dobre. Ak takto stojíme a zamýšľame sa nad vykupiteľským dielom Baránka Božieho Ježiša Krista, tak potom aj križ ako forma má pre nás zmysel. Zmysel znamienka +. Pán Boh s nami počíta. Je to pre nás plus. Plus mať nádej na večný život a spasenie. Jeho plus je nemenné a trvalé. Mať plus u Pána Boha je nad všetko v tomto svete.

Želám Vám požehnané prežitie Veľkonočných sviatkov, myslieť na to, že križ, plus je znakom spasenia. Pokoj Vám.

por. Mgr. Viktor SABO

dekan Ekumenickej pastoračnej služby v OS SR ev. a. v.

Kardinál zakopol o ploštice

Niekdajší minister obrany Alexej Čepička patril vo vedení komunistickej strany medzi najväčších zástancov politiky tvrdej ruky proti katolíckej cirkvi. Československí biskupi po februári 1948 postupne prichádzali na to, že snaha čeliť komunistickému režimu bude čoraz ťažšia. Ak si cirkev v Československu chcela zachovať svoju tvár aj v tomto ťažkom období, musela prejsť tvrdými skúškami odvahy a sily. Preto sa snažila nájsť východisko z tejto zložitej situácie. Východiskom mal byť dialóg. No komunistická moc mala iné predstavy. Rímsko-katolícka cirkev mala byť zlikvidovaná. Mala sa z nej vytvoriť „národná katolícka cirkev“, ktorá by bola nezávislá na Ríme, odmietala by pápeža, bohoslužby by mali slovanský charakter. V tejto ťažkej situácii sa československí biskupi rozhodli najskôr poradiť a až potom sa vyjadriť.

Za miesto porady si zvolili Starý Smokovec. Tu sa mala konať biskupská konferencia a termín bol stanovený na 22. a 23. marca 1949. Napriek tomu, že mnohí mali rôzne názory, spojili sily a hľadali spoločné riešenie. Pomohla im aj nečakaná udalosť. Pražský arcibiskup kardinál Josef Beran náhodne v rokovacej miestnosti zakopol o koberec, pod ktorým boli skryté drôty, ktoré viedli k odpočúvaciemu zariadeniu. Podobné zariadenia našli aj v ďalších miestnostiach. Biskupi to vnímali, ako porušenie dohody. Konferencia bola ihneď prerušená a kardinál Beran po návrate do Prahy protestoval u ministra vnútra Noska.

Ten mu však sucho mu oznámil, že polícia v Československu takéto metódy nepoužíva a zariadenia mohol umiestniť aj Vatikán. Arcibiskup Beran nariadil, aby rozhovory s vládou boli okamžite prerušené. Komunisti ako odpoveď zorganizovali tzv. Katolícku akciu. Bol to začiatok dlhého obdobia prenasledovania katolíckej cirkvi v Československu. V apríli 1949 predsedníctvo ÚV KSČ schválilo novú líniu cirkevnej politiky. Bola namierená proti katolíckej cirkvi. Pre cirkev nastali ťažké časy. Po krátkom období úľavy v rokoch 1968 – 69 trvali prakticky až do novembra 1989.

Mgr. Peter KOLLÁR

Univerzita Konštantína Filozofa Nitra

Ľ redakčnej pošty

Vážení pán Vitko, prelistoval som časopis a mnohé – takmer všetky články som prečítal. Verte mi, že som časopis čítal s veľkým záujmom. Vysoko som hodnotil skladbu, mladý duch, perfektnú obrazovú skladbu a bohatú obsahovú pestrosť. Klobúk dole, robíte to na úrovni a predovšetkým zaujímavovo. Veľmi sa mi páčilo, že je to mladistvé periodikum, napriek tomu, že je vojenské, predsa vysoko civilné a predovšetkým interesantné. Môžete byť spokojný, lebo predpokladám, že takéto hodnotenie dostávate od väčšiny čitateľov.

Želám všetkým tvorcom entuziazmus, mladistvého ducha, dobré námety a chuť vracáť sa do histórie cez osobnosti – ako ste to urobili aj v prvých číslach tohto roka.

Ladislav TAKÁČ
Banská Bystrica

Počas pôstneho modlitebného týždňa (od 23. - 27. marca) sa v kaplnke Akadémie ozbrojených síl uskutočňovali modlitebné stretnutia, duchovné rozjímania k pripomenutiu veľkonočných udalostí v živote Ježiša Krista. Na obrázku modlitebné stretnutie kadetov a zamestnancov školy dňa s por. Mgr. Viktorom Sabom, dekanom ekumenickej pastoračnej služby v AOS.

Text a foto (hg)

5 x odpovedz

1. Pilotovaných letov, ktoré v rámci programu Apollo pristáli na Mesiaci bolo:

- a) päť
- b) šesť
- c) sedem

2. Dunajec preteká:

- a) Slovenskom a Ukrajinou
- b) Slovenskom a Maďarskom
- c) Slovenskom a Poľskom

3. Súhrnný názov jedinej kompletne zachovanej Aischylovej trilógie je:

- a) Oresteia
- b) Illiada
- c) Odysseia

4. Všetko vodstvo na Zemi sa zahŕňa pod pojem:

- a) akvasféra
- b) ionosféra
- c) hydrosféra

5. Územím Ruska prechádza časových pásiem:

- a) 10
- b) 11
- c) 12

Sprievodné odpovede: 1b), 2c), 3a), 4c), 5b).

[FOTOZAJIMAVOSŤ]

Prvé vojenské auto na Slovensku

V skorých ranných hodinách 1. septembra 1900 vyštartoval od viedenského Arsenalu malý osobný automobil na ďalekú cestu do pevnosti Przemysl v poľskej Haliči. Viezol „úradnú poštu“ pre tamojšie veliteľstvo 10. armádneho zboru c. k. armády habsburskej monarchie. Bol to na našom území prvý raz použitý automobil v službách armády, ktorá vtedy ešte nemala svoje automobilové jednotky. Malé vozidlo vyrobila v licencií dielňa francúzskej firmy Bollé-Automobil v obci Leedorf – dnešná časť Badenu pri Viedni. Firma automobil ponúkla na vyskúšanie Vojenskému technickému výboru, ktorý zorganizoval diaľkovú jazdu skúšobne na „kuriérne“ účely.

Voz vyšiel z Viedne, cez Bratislavu smeroval pri železničnej trati do Trenčína, kde mal krátku zastávku pod hradom.

V hostinci Vörös scilag (Červená hviezda) mal totiž vojenský kuriér dohodnuté stretnutie so sestrou. Ďalej smeroval cez Žilinu, Liptovský Mikuláš a Jaslo do Przemyslu, kde dorazil za 32 hodín jazdy. Automobil nebol krytý ani plachtovou strechou, na jazdu v noci mal vpredu tri silné acetylénové reflektory, používané vo vojenskom námorníctve. Mal dvojvalcový motor s výkonom 12 konských síl. Celú cestu ho riadil šéf výrobnéj firmy auto v Rakúsku, August Wärndorf. Ako vojenský odborník na cestu dohliadal kuriér stotník Robert Wolf z Vojenského technického výboru, záložný šofér bol Lutz, jeden z prvých profesionálnych „riadičov“ vo Viedni. Voz s osadenstvom a batožinou nevážil viac ako 1 600 kg. V priebehu jazdy mal iba jediný defekt pneumatiky, bez iných porúch!

Ing. arch. Štefan ANDROVIČ

ZASMEJME SA ...

Dvaja právnicki išli na večeru. Každý si objednal kávu a vytiahli si sendviče.

Príbehne servírka a hovorí: - Páni, tu nesmiete konzumovať vlastné potraviny!

Obaja právnicki sa na seba len tak pozreli, pokrčili ramenami a vymenili si sendviče.

...

Na potápajúcej sa lodi kričí námorník:

- Vidím zem!

- Kde?

- Tri kilometre!

- A ktorým smerom?

- Rovno pod nami...!

...

- Pýta se otec syna:

- Jurko, ty vraj tezar chodíš s Blaženou?

- No chodím, máš niečo proti tomu?

- Nie, len som chcel povedať, že keď som mal toľko rokov čo ty, tak som s ňou chodil tiež!!!

...

- Ako sa cítite v nových okuliaroch??

- Výborne. Zrazu stretávam veľa známych, ktorých som nevidel celé roky.

...

Sudca len ťažko upokojuje prítomných v súdnej sieni:

Napomína ich: - Ďalšia osoba, ktorá naruší priebeh pojednávania, bude musieť odísť domov!

Na to obvinení: - Hurá!

...

Tak takto sa faktúry neplatia!

Keď rot. Michalovi H., príslušníkovi jedného útvaru v Martine prišla domov faktúra z T-Mobile Slovensko s oznámením, že neuznávajú jeho reklamáciu za pripojenie k internetu, poriadne ho to nahnevalo. Vybral sa preto do predajne na Nám. SNP v Martine, aby si to vykonštultoval. Keď sa s pracovníkom spoločnosti Vladimírom L. nemohol nijako dohodnúť, oznámil mu zvýšeným hlasom, aby za neho zaplatil sumu vo výške 1 271 Sk, lebo je za to zodpovedný, a ak nie, tak bude mať z toho následky. Keď mu pracovník Vladimír L. uviedol, že nemá toľko peňazí, Michal H. na prítvrdenie svojich slov a svojej požiadavky udrul Vladimíra L. pästou pravej ruky do oblasti nosa a keď následne poškodený chcel telefónom privolať políciu, rot. Michal H. sa opätovne na neho zahnal pästou, čím vyvolal dôvodnú obavu, že svoj útok zopakuje a pod takýmto tlakom potom Vladimír L. vystavil potvrdenie o úhrade faktúry vo výške 1 271 Sk, pričom rot. Michal H. vyplatil Vladimírovi L. sumu iba 500,- Sk. Po dosiahnutí svojho rot. Michal H. predajňu opustil. Svojím konaním poškodenému Vladimírovi L. spôsobil zranenia, a to nalomenie nosa a povrchovú odreninu s krvácaním, toto zranenie si vyžiadalo liečenie spojené s práceneschopnosťou v trvaní 16 dní. Vojský súd nemal pre takúto konanie zo strany rot. Michala H. pochopenie a uznal ho vinným zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 Tr. zák., pretože iného násilím nútil, aby niečo konal, spolu v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Tr. zák., pretože inému úmyselne ublížil na zdraví. Za túto trestnú činnosť hrozilo obžalovanému uloženie trestu odňatia slobody od 2 do 6 rokov. Súd vzhľadom na doterajší život páchatela mu uložil trest odňatia slobody na spodnej hranici trestnej sadzby v trvaní 2 rokov, ktorý podmieniene odložil na skúšobnú dobu 2 rokov. Samozrejme, uložil mu aj povinnosť, aby poškodenému Vladimírovi L. nahradil spôsobenú škodu. Obžalovaný sa síce voči rozsudku súdu prvého stupňa odvolal, ale vyšší vojský súd po preskúmaní trestnej veci dospel k záveru, že rozsudok je správny a spravodlivý a odvolanie obžalovaného ako nedôvodné zamietol.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Liečebná rehabilitácia

Ešte ako mladý dôstojník som závidel starším, že zo zákona majú nárok na preventívnu rehabilitáciu. Keď som dostatočne zostarol, tak som sa dočkal. Pretože to bolo už po štyridsiatke, ani som si neuvedomil, že moje telo je vojenskými cvičeniami, službami a pohotovosťami dostatočne zhumplované. Boleli ma všetky kľby, chrbtica, čiže všetko. Náš lekár mi odporučil rehabilitáciu kúpeľnou liečbou. Musím sa priznať, že som sa na ňu tešil, lebo som dostal liečebný poukaz do Vojenského kúpeľného ústavu v Piešťanoch. Po príchode do ústavu som absolvoval prvú lekársku prehliadku. MUDr. Lisý mi povytáčal všetky kľby. Po tomto vyšetrení som sa dozvedel, ktoré liečebné procedúry ma v priebehu troch týždňov čakajú. Elektroliečba, akupunktúra a niektoré masáže robili pracovníci priamo v ústave. Na vodoliečbu v zrkadlisku, cvičenie v termálnej vode a na liečbu piešťanským bahnom nás vozili malým, trochu rozhegvaným autobusom na kúpeľný ostrov do liečebného domu Propatria. Starí skúsení kúpeľní vojskí borci boli zorientovaní, ako to pri jednotlivých procedúrach chodí, ale boli skúpi na slovo a nováčika nechali nech sa poučí sám. S určitou dávkou zvedavosti som šiel na bahennú procedúru. V Propatrii mi príslušný kúpeľný zariadenec určil kabínku s ležadlom, kde som sa vyzliekol, ďalší zariadenec priniesol kýbeľ horúceho čierneho bahna, ktorý rozotrel na plachtu, kázal mi do toho klzkého bahna ľahnúť si a potom mi natrel bahno na plecia, kolená, ruky a členky tak, ako mu to MUDr. Lisý nakreslil na obrázku. Potom ma celého zabalil ako múmiu. Po dvadsiatich minútach ma kúpeľný zariadenec rozbalil, hrubú vrstvu bahna zo mňa zotrel a poslal ma osprchovať sa. Po sprchovaní som si ešte chvíľu poležal, a tým sa celý liečebný proces skončil. Bolo to na jeseň, počasie bolo pekné, a tak som sa rozhodol, že z kúpeľného ostrova sa pôjdem prejsť cez mesto peši, čo je približne dva kilometre. Ako tak kráčam a pozerám si okolie, po sto metroch ma začal páliť zadok. Čím dlhšie som šiel, bolo to horšie a ledva som dobehol na izbu. Hneď som sa vyzliekol a zisťoval, čo sa mi stalo. Diagnóza bola jednoduchá. Po skončení procedúry som si zle osprchoval zadné polovice medzi stehnami a bahno, ktoré som tam mal, cestou uschlo a pri chôdzi ma zoderlo až do krvi. Bola to bolestivá skúsenosť. Napriek tomu som presvedčený, že kúpele na mňa pôsobili blahodárne. Pri ďalších návštevách nielenže som si ich vychutnával, ale bol som ochotný včas upozorniť kúpeľných nováčikov na moju nemilú skúsenosť.

Ing. Tomáš ŠVEC

Global Hawk pre námorný prieskum

Schopnosť 380. leteckého expedičného krídla amerických vzdušných síl USAF sa od februára posilnila. Jednotka, ktorá je dislokovaná na leteckej základni Al Dhafra v Spojených arabských emirátoch, dostala do svojej zostavy prvý operačne schopný bezpilotný systém Navy Global Hawk (RQ-4N). Dodávka je súčasťou širšieho programu v oblasti námorného prieskumu amerických ozbrojených síl. Bepilotný prostriedok Global Hawk by mal posilniť prieskumné schopnosti 380. expedičného krídla v oblasti juhozápadnej Ázie v prospech námorných operácií. Na nasadenie tohto systému sa americké expedičné krídlo, ktoré má na starosti okrem prieskumu aj zabezpečenie dopĺňania paliva jednotkám vzdušných síl, pripravovalo od augusta minulého roka. Cieľom má byť lepšia spolupráca amerických leteckých a námorných síl. Misie bezpilotného prostriedku RQ-4N budú síce riadené zo základne amerického námorného letectva v Patuxent

River v Marylande, na rozdiel od riadenia prostriedkov Global Hawk vzdušných síl zo základne Beale v Kalifornii, ale štarty a údržba prostriedku bude spoločná zo základne Al Dhafra. Vedenie oboch amerických zložiek si od tohto kroku sľubuje nielen posilnenie námorných prieskumných kapacít v oblasti, ale aj zníženie nákladov na prevádzku systémov. RQ-4N je námornou verziou vylepšeného systému RQ-4B so zvýšenou užitočnou nosnosťou, je celkovo dlhší (má 14,5 m) a disponuje tiež dlhším rozpätím krídla (39,8 m). Vzhľadom na zvýšenie jeho veľkosti sa dosah prostriedku znížil na 16 112 km.

(rak)
Foto USAF

Tajníčku tvorí Židovské príslovie	otec (hovor.)	skratka východu	jadrová elektráraň, po česky	smerom dozadu	hoci, po česky	Autor: Vojtech Kúkoľ	nevyľudzovala tóny na husliach	naliehavá, páľčivá	dávajúť do párov	skr. súhv. Eridamus	zvolanie na vola, aby šiel doprava	Pomôcky: ás, Asa, narval, Pecha	športová taška	meno Izidora (dom.)
textilné výrobné družstvo						nahromaď pečením čínske žen. meno						zhotovuj veniec vitím		
2												kým		
												základná číslovka		
ochodza, po česky					ohromí, omráči háďžeme hnoj						vysokohorské pleso pieseň z opery			
Pomôcky: Akarid, akútina, RTT	morský cicavec	plnka do koláčov zabezpečovali				radio-teletype ostrý výsmech				rýfovať, po maďarsky hmotnosť obalu			plochá, mäkká čiapka (i baretka)	kliešťovec
1														
judejský kráľ				venovala český herec					mongolský okres chorobná zúrivosť					
registrovaná tona (skr.)			obec v okr. Galanta vidina					druh papagája cit. porozumenia				chem. zn. rádia pohrebná hostina		
boli obesení							lovkyňa perál žila, po maďarsky				krík kanónová húfnica (skr.)			
3										popravcovia				
čiara na ihrisku					liehovina zo skvasenej ryže					veľké feudálne opevnené sídlo				

Plná poľná

Obľúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.10 hod. do 18.30 hod. Priebežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Tešia sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Repková a Bernard Roštecký.

(r)

Armádny magazín v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére každý štvrtok na Dvojke o 16,20 h. a v dvoch reprízach - ich vysielač čas sledujte na internete

SPOMIENKA NA GENERÁLA

Milan Rastislav Štefánik vyoral hlbokú brázd v novodobých dejinách nášho národa a jeho meno je symbolom slovenského vlastenectva. S jeho myšlienkami, názormi a činmi ho môžeme dnes vnímať ako jedného z prvých slovenských Európanov. Pri príležitosti 90. výročia jeho úmrtia sa v dňoch 3. – 5. mája uskutočnia viaceré podujatia. Ich spoluorganizátorom je aj rezort obrany. Okrem tradičnej spomienkovej slávnosti v Brezovej pod Bradlom súčasťou osláv bude aj konferencia o M. R. Štefánikovi, štafeta po Slovensku a výstava „Štefánik: človek a mýtus“ v SNM na Žiškovej ulici v Bratislave.

(r)